



**National Library
of Sweden**

Denna bok digitaliserades på Kungl. biblioteket år 2012

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1938: 42
HANDELSDEPARTEMENTET



BETÄNKANDE
MED UTREDNING OCH FÖRSLAG
ANGÅENDE
ÅTGÄRDER TILL DEN
SVENSKA EXPORTNÄRINGENS
FRÄMJANDE

AVGIVET DEN 24 NOVEMBER 1938 AV

1938 års exportutredning

S T O C K H O L M

1 9 3 8

Statens offentliga utredningar 1938

Kronologisk förteckning

1. Betänkande angående omorganisation av polisskolan i Stockholm m. m. Idun. (4), 107 s. S.
2. Förslag till revision av den svenska kyrkohandboken. Av E. Eidem. Uppsala, Almqvist & Wiksell. vij, 303 s. E.
3. Byggnadsindustrien i Sverige. 2. Arbetsgivares och löntagares inkomster. Idun. vij, 138 s. S.
4. Byggnadsindustrien i Sverige. 3. Arbetslöshetens omfattning och växlingar. Idun. vij, 202 s. S.
5. Betänkande med utredning och förslag rörande produktions- och avsättningsförhållandena inom trädgårdsnäringen. Marcus. 314 s. Jo.
6. Betänkande i näringsfrågan. Marcus. 173, 251* s. S.
7. Betänkande angående barnbeträdnadsbidrag m. m. Marcus. 133, 18* s. S.
8. 1936 års yrkesskolsakkunniga. Betänkande med förslag rörande omorganisation av vissa delar av tekniska skolan i Stockholm. Hæggeström. viij, 455 s. 2 bil. E.
9. Utlåtande rörande flottans fartygstyper m. m. Norstedt. 71 s. Fö.
10. Byggnadsindustrien i Sverige. 1. Allmän översikt, yttranden och förslag. Idun. xvj, 741 s. S.
11. Riktlinjer för en lagstiftning om ägareförbehåll och avbetalningsköp. Av F. Schmidt. Norstedt. 64 s. Ju.
12. Undersökning av taxeringsutfallet beträffande jordbruksfastighet å landsbygden enligt beredningsnämndernas förslag vid 1938 års allmänna fastighetstaxering. Hæggeström. 89 s. Fi.
13. Betänkande angående förvärsarbetande kvinnors rättsliga ställning vid äktenskap och barnsbörd. Marcus. 52 s. S.
14. Betänkande och förslag angående skolöverstyrelsens organisation. Hæggeström. ix, 396 s. E.
15. Betänkande angående landsbygdens avfolkning. Marcus. 208, 90* s. S.
16. Betänkande och förslag angående verksamheten vid kungl. dramatiska teatern, dess förvaltning och ledning. Hæggeström. 78 s. E.
17. Betänkande med förslag till lotteriförordning m. m. Marcus. 70 s. H.
18. Betänkande med förslag till lag om frivillig pensionering av i enskild tjänst anställda m. m. Beckman. 121 s. Ju.
19. Yttrande med sociala synpunkter på befolkningsfrågan. Marcus. 52, 10* s. S.
20. Betänkande angående barnkrubbor och sommarkolonier m. m. Marcus. 76, (2), 16* s. S.
21. Arbetslöshetsräkningen den 31 augusti 1937. Del 1. Beckman. 254 s. S.
22. Betänkande med förslag till reformerad hyreslagstiftning. Norstedt. 278 s. Ju.
23. Betänkande med förslag till lag om enskilda vägar m. m. Beckman. 229 s. K.
24. Betänkande med vissa demografiska utredningar. Marcus. 290 s. S.
25. Betänkande med förslag till lag om villkorlig frigivning m. m. Norstedt. 77 s. Ju.
26. Betänkande med utredning och förslag angående centrala verkstadsskolor m. m. Idun. (2), 320 s. E.
27. Betänkande med förslag till trafikförsäkringslag jämte därmed sammanhängande författningar. Norstedt. 139 s. Ju.
28. 1936 års järnvägskommitté. Betänkande rörande åtgärder för enbelliggörande av det svenska järnvägsnätet. Norstedt. 276 s. K.
29. Betänkande med utredning och förslag angående intagning av elever i första klassen av de allmänna läroverken och med dem jämförliga läroanstalter. Idun. 216 s. E.
30. Betänkande jämte lagförslag angående lärlingsutbildningen inom hantverket och den mindre industrien. Idun. 159 s. H.
31. Försöksutredning beträffande omfattningen av yrkesmässig godstrafik med automobil eller släpvagn under år 1937. Beckman. 211 s. K.
32. Betänkande med utredning och förslag angående begynnelsespråket i realskolan. Hæggeström. 228 s. E.
33. Betänkande och förslag rörande den andliga vården inom försvarsväsendet. Beckman. 95 s. Fö.
34. Den statliga egnahemsverksamheten. Marcus. viij, 681 s. Jo.
35. Betänkande och förslag angående utsträckning av den årliga lästiden vid folkskolan m. m. Idun. 102 s. E.
36. Betänkande med förslag rörande djurskyddslagstiftning. Marcus. 154 s. Ju.
37. Normalbestämmelser för järnkonstruktioner till byggnadsverk (järnbestämmelser). Tredje omarbete upplagan. Beckman. 83 s. K.
38. Betänkande med förslag till ändringar i arrendelagstiftningen. Marcus. 492 s. Jo.
39. Betänkande med förslag till statliga åtgärder för stödjande av privatflygningens utveckling i Sverige. Beckman. 107 s. K.
40. Betänkande med utredning och förslag rörande statsbidrag till anordnande av bostäder åt äldre och änkor i s. k. pensionärshem. Idun. 98 s. S.
41. 1936 års uppbördskommitté. Betänkande med förslag till omorganisation av uppbördsväsendet och folkbokföringen m. m. Del 2. Folkbokföringen. Marcus. vj, 400 s. Fi.
42. Betänkande med utredning och förslag angående åtgärder till den svenska exportnärings främjande. Idun. 118 s. H.

Anm. Om särskild tryckort ej anges, är tryckorten Stockholm. Bokstäverna med fetstil utgöra begynnelsebokstäverna till det departement, under vilket utredningen avgivits, t. ex. E. = ecklesiastikdepartementet, Jo. = jordbruksdepartementet. Enligt kungörelsen den 3 febr. 1922 ang. statens offentliga utredningars yttre anordning (nr 98) utgivas utredningarna i omslag med enhetlig färg för varje departement.



BETÄNKANDE
MED UTREDNING OCH FÖRSLAG
ANGÅENDE

ÅTGÄRDER TILL DEN
SVENSKA EXPORTNÄRINGENS
FRÄMJANDE

AVGIVET DEN 24 NOVEMBER 1938 AV
1938 ÅRS EXPORTUTREDNING



BETÄNKADE
MED ÖFRERDNING OCH FÖRSLAG
ÅR 1928
ATCAREN TILL DEN
SVENSKA EXPORTNÄMNDEN
FÖR HANDEL

ÅR 1928
1928 ÅRS EXPORTNÄMNDEN

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

	Sid.
Skrivelse till statsrådet och chefen för handelsdepartementet.....	5
Kap. 1. Utredningens syfte	7
Kap. 2. Den svenska utrikeshandelns utveckling och nuvarande läge ..	8
Kap. 3. Orienterande marknadsundersökningar	18
Kap. 4. Exportstipendie- och handelsstudiestipendieinstituten	25
Kap. 5. Utvidgning av utrikesförvaltningen m. m.	31
Överflyttning av handelsattachéerna till utrikesförvaltningens ordinarie personalstat s. 32. — Utvidgning av Sveriges representation i vissa avlägsna länder s. 35. — Förstärkning av personalen vid utrikesdepartementets handelsavdelning s. 42. — Utökning av utrikesrepresentationens kanslipersonal s. 44. — Ersättning till tjänstemän inom den centrala handelspolitiska administrationen för studieresor s. 46.	
Kap. 6. Samarbete inom näringslivet till exportens främjande	46
Kap. 7. Exportkreditgarantisystemet. Svensk entreprenadverksamhet i utlandet	53
Kap. 8. Andra spörsmål	62
Svenska handelskamrar i utlandet s. 62. — »Sverige-hus» i utlandet s. 64. — Filmen i exportpropagandans tjänst s. 65. — Svensk-international pressbyrå s. 66. — Den tekniska forskningens betydelse för exporten s. 67.	
Kap. 9. Sammanfattning av de sakkunnigas förslag	68

BILAGOR

Bil. 1. Export- och importöverskott i Sveriges utrikeshandel 1929—juni 1938	73
Bil. 2. Sveriges handelsbalans i förhållande till skilda länder.....	74
Bil. 3. Sammanställning av Sveriges export till och import från vissa avlägsna länder	76
Bil. 4. Sveriges handelsomsättning med Nya Zeeland	78
Bil. 5. Sveriges handelsomsättning med Cuba	80
Bil. 6. Sveriges handelsomsättning med övriga västindiska öar	82

Bil. 7.	Statistiska uppgifter angående Sveriges införsel av vissa varor av huvudsakligen utomeuropeiskt ursprung m. m.....	84
Bil. 8.	Beräkning av anslagsbehov för vissa befattningar i lönegraden A 30 inom utrikesförvaltningen för budgetåret 1939/40	110
Bil. 9.	Beräkning av anslagsbehov för vissa befattningar i lönegraderna A 26 och A 21 inom utrikesförvaltningen för budgetåret 1939/40	111
Bil. 10.	Beräkning av anslagsbehov för befattningar i lönegraderna A 30 och A 21 inom utrikesdepartementets handelsavdelning för budgetåret 1939/40.....	112
Bil. 11.	Förslag till kungörelse med allmänna bestämmelser för statens handelsstudiestipendier.....	113
Bil. 12.	Förslag till förordning angående statsgaranti för exportkredit..	115
Bil. 13.	P. M. beträffande norsk statlig exportkreditgaranti.....	117

Till Herr Statsrådet och Chefen för Kungl. Handelsdepartementet.

Sedan Kungl. Maj:t den 30 juni 1938 bemyndigat Herr Statsrådet att tillkalla fem utredningsmän för att verkställa utredning och avgiva förslag angående vissa åtgärder till den svenska exportnäringens främjande, har Herr Statsrådet samma dag såsom utredningsmän tillkallat utrikesrådet S. E. G. Sahlin, tillika ordförande, sekreteraren hos kommerskollegium G. M. E. Böös, avdelningschefen hos Kooperativa förbundet G. Fredlund, verkställande direktören i Sveriges grossistförbund K. E. Gillberg och ledamoten av riksdagens andra kammare, verkställande direktören i Sveriges allmänna exportförening O. E. Nylander, ävensom förordnat amanuensen i handelsdepartementet K. von Horn att vara sekreterare hos utredningsmännen.

Utredningsmännen, vilka antagit benämningen 1938 års exportutredning, få härmed såsom resultat av sitt arbete överlämna betänkande med utredning och förslag angående åtgärder till den svenska exportnäringens främjande.

Stockholm den 24 november 1938.

STIG SAHLIN.

GUNNAR BÖÖS.

GUST. FREDLUND.

K. E. GILLBERG.

ERIK NYLANDER.

Knut von Horn.

Die hier vorliegende Arbeit ist ein Teil der Arbeit, die ich in den Jahren 1908 bis 1910 in Stockholm ausgeführt habe.

Die Arbeit ist in drei Teile gegliedert. Der erste Teil enthält eine allgemeine Einführung in die Geschichte der Chemie, die zweite Teil eine Darstellung der chemischen Elemente und die dritte Teil eine Darstellung der chemischen Verbindungen. Die Arbeit ist in drei Teile gegliedert. Der erste Teil enthält eine allgemeine Einführung in die Geschichte der Chemie, die zweite Teil eine Darstellung der chemischen Elemente und die dritte Teil eine Darstellung der chemischen Verbindungen.

Die Arbeit ist in drei Teile gegliedert. Der erste Teil enthält eine allgemeine Einführung in die Geschichte der Chemie, die zweite Teil eine Darstellung der chemischen Elemente und die dritte Teil eine Darstellung der chemischen Verbindungen.

Stockholm den 21. August 1910.

JOSEF SÄLLIN

GEORGE BOU

K. E. LARSEN

JOHN VAN NISSEN

Kap. 1. Utredningens syfte.

De synpunkter vilka legat till grund för det de sakkunniga anförtrodda uppdraget hava i huvudsak varit följande.

Den sedan åtskilliga år märkbara tendensen i många länders handelspolitik att statligt reglera utrikeshandeln genom kontingenteringar, licenssystem, valutakontroll o. s. v. har ställt vårt lands exportnärningar inför betydande svårigheter. Dessa hava i icke ringa grad kunnat bemästras genom ökad effektivitet från de enskilda företagens, näringsorganisationernas och de statliga myndigheternas sida. Utrikesförvaltningen har i starkt ökad utsträckning tagits i anspråk för handelspolitiska förhandlingar, för handräkningsarbete i olika kommersiella frågor samt för införskaffande av upplysningar rörande ekonomiska och kommersiella förhållanden i olika främmande länder. Statliga organ i hemlandet hava biträtt med mångfaldiga utredningar och näringsorganisationerna hava intensifierat sin verksamhet med informationer, marknadsundersökningar m. m. till de enskilda företagens tjänst. Dessa senare hava påpassligt sökt tillvarataga landets exportmöjligheter. Den på sina håll tilltagande benägenheten att som villkor för mottagandet av svenska varor uppställa fordran på inköp från svensk sida av vederbörande lands produkter har krävt medverkan även av importhandeln. Ett samarbete har också i detta syfte kommit till stånd mellan å ena sidan Sveriges allmänna exportförening och å andra sidan importörerna, dessa senare främst representerade av Sveriges grossistförbund och Kooperativa förbundet.

I trots av att sålunda vårt lands administration och företagsamhet sökt anpassa sig efter det nya läget, äro förhållandena på vissa håll ingalunda tillfredsställande för den svenska exporten. Ännu större ansträngningar hava därför ansetts erforderliga och frågan, var och på vad sätt dylika böra sättas in, har befunnits kräva närmare undersökningar.

De ökade svårigheter som göra sig gällande på många av de större marknader, huvudsakligen på den europeiska kontinenten, där Sverige sedan gammalt haft betydande avsättning för sina produkter, hava medfört, att man frågat sig huruvida icke på andra håll i världen låt vara mindre men någorlunda säkra och utvecklingsbara avsättningsområden för svensk produktion skulle kunna upparbetas. Den ökade betydelse som de transoceana marknaderna, i främsta rummet tack vare utvecklingen av direkta svenska sjöfartsförbindelser med dessa avlägsna marknader, erhållit för den svenska utrikeshandeln, såväl beträffande införsel som utförsel, har skänkt förnyad aktualitet åt spørsmålet att i dessa länder vidga avsättningen för svensk produktion. Möjligheterna härför äro emellertid icke tillräckligt kända. Det har därför ifrågasatts om icke orienterande marknadsundersökningar, effek-

tivare än som nu sker, kunde organiseras i dylika mindre, ofta avlägset belägna länder.

I många av de länder som här skulle komma i fråga saknar svenska staten stadigvarande lönad representation, och på de platser där sådan representation finnes, äro tillgängliga arbetskrafter ofta otillräckliga för en mera djupgående kommersiell informationsverksamhet. Såväl i fråga om kvalificerade arbetskrafter som personal för enklare sekreterargöromål och skrivhjälp torde tillgången vara knapp på åtskilliga håll. Frågan om en personalförstärkning av utrikesförvaltningen för avhjälpande av dessa brister har av sålunda antydda skäl befunnits böra komma under överbäggande.

Beträffande spörsmålet om informationsmaterialets nyttiggörande torde tillgängliga statsinstitutioner här hemma samt näringsorganisationerna i stort sett representera tillräcklig effektivitet. Emellertid har även här den frågan inställt sig, i vad mån en personalförstärkning inom de ifrågakommande statsinstitutionerna och då närmast utrikesdepartementet kan visa sig behöfelig. Vad näringsorganisationerna beträffar torde dessa vara väl skickade att å de enskilda företagarnas uppdrag fullfölja undersökningarna för speciella varuområden. Men vid tillfällen då utnyttjandet av förefintliga exportmöjligheter erfordrar samverkan mellan olika näringsgrenar och kanske dessutom med statliga myndigheter och då måhända förhandlingar mellan olika intressen här hemma bliva nödvändiga, hava nuvarande organisatoriska förutsättningar ansetts knappast vara tillfyllest. Möjligheterna för ävägbringande av en anordning som erbjuder mera tillfredsställande arbetsmöjligheter och som dessutom kan verka med på en gång auktoritet och förtroende gentemot olika intressentgrupper hava för den skull synts böra tagas under prövning.

Utöver de frågor som ovan berörts hava de sakkunniga funnit anledning upptaga till behandling vissa därmed sammanhängande spörsmål rörande åtgärder av beskaffenhet att främja den svenska exportnäringen och skänka den ökad motståndsförmåga och slagkraft i den skärpta konkurrensen.

Kap. 2. Den svenska utrikeshandelns utveckling och nuvarande läge.

Innan de sakkunniga ingå på de särskilda ämnen som utredningen avsett, vilja de sakkunniga erinra om några av de grundläggande förutsättningarna för den svenska utrikeshandeln.

För att till en början giva en mera konkret föreställning om den svenska utrikeshandelns storlek må nämnas några siffror, som i absoluta tal angiva den svenska handelsomsättningen. Under åren närmast före världskrigets utbrott utgjorde vårt lands totala handelsomsättning med utlandet omkring 1 700 milj. kronor per år, ökade därefter starkt i värde (ehuru icke i myc-

kenhet) under krigsåren och steg, efter en tillbakagång under första hälften av 1920-talet, för åren 1926—1930 till omkring 3 240 milj. kronor per år; rekordet för denna period nåddes vid högkonjunktorens kulmen år 1929 med en värdesiffra av 3 595 milj. kronor. Världshandelskrisen föranledde en tillbakagång, som 1932 nådde sin lägsta punkt vid ett värde för den svenska handelsomsättningen med utlandet av 2 102 milj. kronor, varefter en oavbruten stegring ägt rum, vilken 1937 bragte omsättningen upp till c:a 4 124 milj. kronor, ett tal som tidigare uppnåttts allenast under de två åren närmast efter världskrigets slut, då dels penningvärdet var betydligt lägre, dels ock de nyinträdda möjligheterna att stilla den stora varuhungern föranledde en betydande stegring i handelsomsättningens volym. Under den del av innevarande år för vilken statistiska uppgifter äro tillgängliga (januari—september), hava förhållandena visserligen föranlett någon minskning av såväl import som export, men den sammanlagda handelsomsättningen för nyssnämnda period understiger dock 1937 års höga tal för samma tidrymd med allenast några få procent.

Beträffande växlingarna i handelsbalansen, d. v. s. förhållandet mellan export och import, må anföras följande. Intill mitten av 1850-talet hade den svenska handelsbalansen varit aktiv, innebärande att exporten hade ett högre värde än importen. Därefter och fram till tiden för världskriget var handelsbalansen passiv. Under världskriget, då varuförsörjningen utifrån var det stora problemet, övervägde exporten betydligt, men efter krigets avslutande inträdde en stark ökning av importen, då den långvariga varubristen skulle täckas efter kristidens umbäranden. Sedan lagren fyllts, sjönk importöverskottet åter och förbyttes 1922 i ett mindre exportöverskott, men genomsnittligt har den svenska handelsbalansen allt sedan världskrigets slut visat en större eller mindre passivitet, d. v. s. importen har övervägt exporten.

Nedan återgivna tablå över in- och utförselvärdenas fördelning efter varornas ursprung, för vilken material hämtats ur kommerskollegii berättelser angående handeln, ger i stora drag en bild av den svenska utrikeshandelns nuvarande sammansättning.

In- och utförselvärdenas fördelning i milj. kronor efter varornas ursprung i medeltal för åren 1927—1936.

	Produkter av jordbruk och ladugårds-skötsel m. m. ¹	Produkter av skogshant-ring och trä-varuindustri	Produkter av sömnads-, spinn-, stick- och vävnads-industri	Produkter av pappers-industri
Införsel	405·7	20·6	209·0	19·7
Utförsel	145·9	233·3	23·6	390·7
exportöverskott + importöverskott —	—259·8	+212·7	—185·4	+371·0

¹ Till denna grupp föras bland annat råvaror för textilindustri, kaffe, te och obearbetad tobak.

In- och utförselvärdenas fördelning i milj. kronor efter varornas ursprung i medeltal för åren 1927—1936 (forts.).

	Mineral och produkter därav, andra än metaller och metallarbeten	Metaller och produkter därav	Produkter av andra näringsgrenar ¹	Hela värdet
Införsel.....	232·1	268·4	327·4	1 482·9
Utförsel.....	181·3	337·2	69,6	1 381·6
exportöverskott + importöverskott —.....	—50·8	+68·8	—257·8	—101·3

¹ Till denna grupp föras bland annat mineraloljor och transportmedel av alla slag.

Beträffande den svenska exportens fördelning på länder återspeglar statistiken en utveckling från en rätt stor ensidighet vid tiden närmast före världskriget till en världsomspännande mångsidighet under senare år, ehuru allttjämt de förnämsta avsättningsmarknaderna för våra exportvaror äro att söka inom Europas gränser, såsom framgår av nedanstående uppgifter över exportens fördelning på olika världsdelar åren 1913, 1929/1930 samt 1936/1937.

	E x p o r t									
	1913		1929		1930		1936		1937 ¹	
	milj. kr.	%	milj. kr.	%	milj. kr.	%	milj. kr.	%	milj. kr.	%
Europa.....	719·4	88·0	1 411·6	77·9	1 235·2	79·7	1 170·5	77·3	1 531·4	76·9
Afrika.....	18·8	2·3	42·4	2·3	30·5	2·0	31·2	2·1	42·5	2·1
Asien.....	19·0	2·3	54·5	3·0	38·3	2·5	56·9	3·8	91·3	4·6
Amerika.....	50·2	6·2	275·4	15·2	228·8	14·7	238·2	15·7	303·8	15·2
Australien....	9·9	1·2	28·4	1·6	17·6	1·1	17·4	1·1	24·1	1·2
Total.....	817·3	100·0	1 812·3	100·0	1 550·4	100·0	1 514·2	100·0	1 993·1	100·0

¹ Preliminära siffror.

Tablån giver vid handen, att Europas betydelse såsom avsättningsområde för svenska varor procentuellt sett minskats sedan tiden före världskriget. Ännu år 1937 gingo dock drygt tre fjärdedelar av exporten till länder i Europa. Av övriga kontinenter har särskilt Amerikas andel ökats och denna kontinent tager för närvarande omkring 15 % av den svenska utförseln mot 6 % år 1913. Även Asiens andel i den svenska exporten visar en förhållandevis ganska stark stegring på senare år från 2½ % år 1930 till 4½ % år 1937, medan den del av den svenska exporten, som belöper på Australien, varit i det närmaste konstant under hela ifrågavarande period.

Ovan återgivna siffror avse varornas fördelning på försäljningsländer. Den svenska officiella statistiken grundade sig före år 1936 på uppgifter som

avsågo varornas fördelning på försäljningsländer i fråga om utförseln och inköpsländer beträffande införseln. Fr. o. m. år 1936 avse siffrorna för utförseln förbrukningsländer och för införseln produktionsländer (ursprungs-länder). En jämförelse mellan uppgifterna för länderfördelningen enligt ovan nämnda båda metoder giver i allmänhet till resultat, att några större differenser icke visa sig på exportsidan, medan importen däremot företer väsentliga olikheter, beroende på vilken metod som lägges till grund för redovisningen. Detta förhållande sammanhänger därmed, att en betydande del av vår införsel, särskilt av vissa stapelvaror från fjärran belägna länder, icke sker direkt från produktionslandet utan transiteras via andra, huvudsakligen europeiska länder, medan exportvarorna sedan gammalt i regel för-sålts direkt till förbrukningslandet.

Till jämförelse med ovan återgivna uppgifter rörande exportens fördelning på världsdelar lämnas här nedan motsvarande uppgifter för importen. Enär uppgifter för importens fördelning på produktionsländer endast finnas för åren 1935/1937 är nedanstående uppställning grundad enbart på statistiken för inköpsländer.

	I m p o r t									
	1913		1929		1930		1936		1937	
	milj. kr.	%	milj. kr.	%	milj. kr.	%	milj. kr.	%	milj. kr.	%
Europa.....	719·3	85·0	1 376·6	77·2	1 310·0	78·8	1 300·6	79·7	1 651·7	77·8
Afrika.....	1·7	0·2	4·2	0·2	4·2	0·3	8·5	0·5	12·7	0·6
Asien.....	9·6	1·1	11·7	0·7	17·7	1·1	23·2	1·4	30·4	1·4
Amerika.....	114·4	13·5	381·8	21·4	326·3	19·6	294·3	18·0	421·8	19·9
Australien....	1·5	0·2	8·3	0·5	4·0	0·2	6·1	0·4	6·9	0·3
Total.....	846·5	100·0	1 782·6	100·0	1 662·2	100·0	1 632·7	100·0	2 123·5	100·0

Tablån visar, att Sverige för sin införsel liksom i fråga om utförseln är starkt beroende av Europa, varest år 1937 drygt tre fjärdedelar av vår införsel inköptes. Liksom beträffande utförseln märkes en betydande fram-marsch för Amerika från 13·5 % år 1913 till omkring 20 % 1937. Motsva-rande siffror enligt statistiken för produktionsländer återgivnas nedan för åren 1936 och 1937.

	I m p o r t			
	1936		1937	
	milj. kr.	%	milj. kr.	%
Europa.....	1 120·3	68·6	1 423·5	67·0
Afrika.....	18·4	1·1	25·1	1·2
Asien.....	100·8	6·2	127·4	6·0
Amerika.....	375·1	23·0	523·4	24·7
Australien....	18·1	1·1	24·1	1·1
Summa	1 632·7	100·0	2 123·5	100·0

En jämförelse mellan införseln enligt statistiken för produktionsländer resp. för inköpsländer visar, att en betydande del av införseln från Europa utgöres av varor, som producerats annorstädes än i inköpslandet, samt att större delen av införseln från Asien, Afrika och Australien icke inköpes från produktionsområdet direkt utan i andra, företrädesvis europeiska, länder. Tabblån visar vidare, att en fjärdedel av hela införseln år 1937 var av amerikanskt ursprung.

Den svenska utrikeshandelns relativt starka koncentrerings på ett fåtal marknader i vad avser såväl export som import framträder ännu tydligare vid en granskning av utrikeshandelns fördelning på länder. En sådan undersökning giver vid handen, att större delen av den svenska införseln och utförseln faller på ett fåtal av de stora industriländerna. Sålunda svara enbart Storbritannien, Tyskland och Amerikas Förenta Stater för ungefär hälften av Sveriges hela utrikeshandel.

För exportens del framgår det ovan sagda av följande uppgifter, som avse de viktigare avsättningsländernas procentuella andel i den svenska totalexporten 1913, 1929/1930 och 1936/1937. Procenttalen äro grundade på statistiska uppgifter avseende försäljningsländer.

	1913	1929	1930	1936	1937 ¹
<i>Europeiska länder.</i>					
Storbritannien och Irland.....	29·1	25·2	25·9	25·1	24·2
Tyska riket.....	21·9	15·2	14·5	15·9	15·6
Norge.....	6·6	5·3	6·1	6·8	7·1
Frankrike.....	8·1	5·6	6·0	4·8	4·6
Finland.....	1·8	2·8	2·3	4·0	4·4
Danmark och Färöarna.....	8·6	6·4	7·1	5·4	4·1
Belgien.....	2·3	3·1	2·8	3·1	3·6
Nederländerna.....	2·4	3·8	3·7	2·9	3·0
Polen och Danzig.....	—	1·1	1·0	1·4	1·9
Italien.....	0·5	1·5	1·5	1·3	1·8
Tjeckoslovakien.....	—	1·1	1·0	1·2	1·8
Schweiz.....	0·1	0·4	0·5	0·7	0·7
Europeiska Sovjetunionen.....	4·0 ²	1·5	2·0	1·0	0·6
Spanien.....	1·2	2·4	2·4	0·7	0·3
Summa	86·6 ³	75·4	76·8	74·3	73·7
<i>Utlomeuropeiska länder.</i>					
Amerikas Förenta Stater.....	4·2	11·0	10·4	12·4	11·1
Japan.....	0·9	0·9	0·7	1·7	2·4
Argentina.....	1·1	1·4	1·4	1·1	1·5
Summa	6·2	13·3	12·5	15·2	15·0

¹ Procenttalen äro uträknade på grundval av preliminära siffror.
² Avser Europeiska Ryssland enligt dess utsträckning 1913.
³ 1913 års siffror ej fullt jämförliga med de följande årens på grund av de territoriella förändringarna efter världskriget.

Av tabellen kan utläsas, att ovan uppräknade europeiska länders andel i den svenska totalexporten nedgått från omkring 87 % år 1913 till 74 % år

1937. De utomeuropeiska länder, vilka särskilt ökat i betydelse för den svenska exporten, äro Amerikas Förenta Stater jämte Japan och Argentina, vilka tre länder ryckt fram från en andel av 6·2 % år 1913 till 15 % år 1937. Denna förskjutning är emellertid icke hänförlig till den senaste tidens utveckling. En jämförelse mellan de två högkonjunkturåren 1929 och 1937 giver nämligen vid handen, att den europeiska marknaden, trots de hinder och svårigheter som därstädes alltsedan världshandelskrisens utbrott på många håll mött den svenska exporten, i stort sett bibehållit sin betydelse såsom avsättningsområde för svensk export.

Av de särskilda länderna intager Storbritannien sedan gammalt främsta platsen bland Sveriges avnämare med i det närmaste en fjärdedel av exporten. Därefter kommer såsom av tabellen framgår Tyskland med 15·6 % år 1937. På tredje plats återfinnes Amerikas Förenta Stater (11·1 %). I fjärde rummet kommer Norge (7·1 %). Därefter följa Frankrike (4·6 %), Finland (4·4 %), Danmark (4·1 %), Belgien (3·6 %) och Nederländerna (3 %).

Det starka beroende av ett fåtal marknader som kunnat konstateras för den svenska exportens del, gör sig, såsom antytts, även gällande i fråga om införseln. Ehuru Sveriges import är sammansatt av en mängd länders produkter, kommer dock huvudparten från några få av dessa. I det följande återgives en uppställning över införseln från de viktigare produktionsländerna åren 1935—1937, uttryckt dels i milj. kronor dels i procent av den totala införseln.

L ä n d e r	I m p o r t					
	1935		1936		1937	
	milj. kr.	%	milj. kr.	%	milj. kr.	%
Tyska riket.....	323·9	21·9	357·5	21·9	436·8	20·6
Amerikas Förenta Stater	190·7	12·9	211·0	12·9	294·0	13·8
Storbritannien.....	207·5	14·1	220·3	13·5	282·1	13·3
Belgien.....	39·7	2·7	58·0	3·6	85·6	4·0
Polen.....	48·7	3·3	59·1	3·6	81·4	3·8
Nederländerna.....	54·4	3·7	61·5	3·8	74·3	3·5
Danmark.....	55·1	3·7	57·6	3·5	68·8	3·2
Norge.....	55·0	3·7	59·7	3·7	70·1	3·3
Argentina.....	29·9	2·0	37·1	2·3	66·9	3·2
Frankrike.....	51·2	3·5	51·9	3·2	65·5	3·1
Brasilien.....	34·2	2·3	30·6	1·9	37·8	1·8
Chile.....	14·0	1·0	20·3	1·3	33·2	1·6
Kina.....	19·2	1·3	28·2	1·7	31·6	1·5
Övriga länder.....	352·8	23·9	379·9	23·1	495·4	23·3
Totalimport	1 476·3	100·0	1 632·7	100·0	2 123·5	100·0

Ovannämnda tretton länder hava de senare åren svarat för drygt tre fjärdedelar av den svenska importen. Såsom framgår av tabellen, täcktes huvuddelen av Sveriges import av de högt industrialiserade europeiska länderna.

På de två ledande industrinationerna i Europa, Storbritannien och Tyskland, kommer sålunda tillsammans omkring 34 % av den svenska totalimporten år 1937. Bland utomeuropeiska länder representera Amerikas Förenade Stater, Argentina och Brasilien tillsammans närmare 19 % av sagda import, därav 13·8 % belöpa sig å Amerikas Förenade Stater.

Den svenska utrikeshandelns utveckling sådan den framgår av ovanstående redogörelse giver vid handen, att den svenska exportnäringen hittills kunnat väl hävda sin ställning på de utländska marknaderna, varom särskilt de ovan återgivna totalsiffrorna för exporten bära vittne. Detta intryck förstärkes av resultatet av den utredning som verkställets rörande spörsmålet i vad mån den på sina håll tilltagande självförsörjningen i industriellt hänseende föranlett någon förskjutning i sammansättningen av den svenska exporten till nackdel för utförseln av mera bearbetade industriprodukter.

En uppställning över de förskjutningar, som inträtt i de svenska exportvarornas fördelning på olika varugrupper under de senaste 25 åren giver sålunda vid handen, att gruppen helfabrikat så gott som kontinuerligt ökat sin andel, vilken år 1937 utgjorde 43·1 % av totalexporten mot 26·5 % år 1913.

Varugrupper	1913 %	1921 %	1927 %	1937 %
Närings- och njutningsmedel samt levande djur.....	13·1	11·8	9·6	5·3
Råvaror.....	16·6	11·1	16·5	15·3
Halvfabrikat.....	43·8	37·5	34·7	36·3
Helfabrikat.....	26·5	39·6	39·2	43·1
Summa	100·0	100·0	100·0	100·0

Vidare har för ett antal länder gjorts en sammanställning av de varugrupper till vilka huvudparten av den svenska utförseln dit av industriellt bearbetade mellan- och slutprodukter hänför sig. Här nedan återgivas i approximativa tal dessa varugrupperns andel i den svenska utförseln till ifrågasvarande länder. Sammanställningen, som uppgjorts på grundval av den officiella svenska statistikens varugrupsangivning, omfattar följande grupper, nämligen VI: Kemiska produkter m. m., X: Pappersmassa, papp och papper, XI: Spånadsämnen och arbeten därav, XV: Oädla metaller och arbeten därav, XVI: Maskiner och apparater m. m., XVII: Transportmedel, XVIII: Instrument m. m. samt XIX: Vapen och ammunition.

I den mån en tendens kan utläsas ur dessa siffror synes utvecklingen snarast gå emot en ökning av de mera bearbetade produkternas andel i exporten. Mera bestämda slutsatser kunna emellertid måhända icke dragas härav, enär uppgifterna inkludera så vitt skilda produkter som tackjärn och pappersmassa å ena sidan och högkvalitativa maskiner och apparater å den andra. De giva dock en ungefärlig bild av de olika ländernas betydelse

L ä n d e r	1913 %	1930 %	1936 %	1937 %
Norge.....	46	65	81	81
Danmark och Färöarna.....	24	40	46	54
Finland.....	75	84	80	85
Europeiska Sovjetunionen.....	74	99	100	100
Polen och Danzig.....	—	85	82	84
Tyska riket.....	29	25	26	23
Nederländerna.....	41	51	66	63
Belgien.....	43	51	58	56
Storbritannien och Irland.....	44	45	51	51
Frankrike.....	41	63	78	78
Spanien.....	45	46	74	94
Italien.....	88	96	100	99
Schweiz.....	94	79	82	84
Tjeckoslovakien.....	—	33	60	61
Japan.....	100	99	99	99
Amerikas Förenta Stater.....	82	92	94	95
Argentina.....	60	88	97	94

såsom avsättningsområden för den svenska exportindustriens mellan- och slutprodukter. Vad de tre största avsättningsmarknaderna angår, visar exporten till Amerikas Förenta Stater en mycket hög andel för ifrågavarande produkter — under fjolåret 95 % —, medan dessa varor representerade ungefär hälften av vår export till Storbritannien och omkring en fjärdedel av exporten till Tyskland under samma tid. Exporten till Amerikas Förenta Stater utgöres till närmare 80 % av pappersmassa, papp och papper, varförutom i exporten ingå betydande poster järn och stål. Beträffande Storbritannien och Tyskland bidraga till den relativt höga andelen för de mindre bearbetade varorna i fråga om det förra landet i främsta rummet trävaror och livsmedel samt i fråga om det senare järnmalm och i viss mån lanbruksprodukter. Beträffande sammansättningen av exporten till de olika länderna må ytterligare i korthet omnämnas följande. Den starka ökningen i utförselprocenten av industriella mellan- och slutprodukter till Norge kan huvudsakligen tillskrivas den kraftiga stegringen av utförseln av fartyg. I fråga om Frankrike hänför sig numera hälften av exporten till gruppen pappersmassa, papp och papper och samma är förhållandet med Japan, där dessutom nästan hela den återstående delen av utförseln kommer på grupperna oädla metaller och arbeten därav samt maskiner, apparater m. m. Beträffande Italien och Spanien har utförseln under senare år till närmare fyra femtedelar bestått av pappersmassa.

En viktig anledning till den gynnsamma utveckling, som på senare år kännetecknat Sveriges utrikeshandel torde vara att finna i det förhållandet, att den svenska exporten i avsevärd utsträckning är orienterad mot länder vilka endast i mindre omfattning tillämpa kvantitativa handelsrestriktioner, såsom fallet är i fråga om Storbritannien, Amerikas Förenta Stater, Norge och Finland. Häri lär man även delvis hava att söka förklaringen till att den

triangulära handelns andel i den totala svenska utrikeshandeln under senare år icke förminskats, vilket i betraktande av bytespolitikens utbredning måhända kunde hava förefallit antagligt. Sålunda har den triangulära handeln mätt efter storleken av export- och importöverskott i förhållande till de särskilda länderna under de senaste fem åren nästan konstant motsvarat en fjärdedel av utrikeshandelns totala värde (se *bil. nr 1*).

För bedömande av exportens betydelse för det svenska näringslivet, synes det vara av intresse att söka bilda sig en uppfattning om huru stor del av vår industri som arbetar för export, och huru stor del som arbetar för den inhemska marknadens behov. Betydande svårigheter äro förenade med verkställandet av dylika uppskattningar. En av Sveriges industriförbund år 1921 verkställd utredning avseende åren 1913 och 1914 gav till resultat, att av den svenska industriens arbetarantal i runt tal en tredjedel var sysselsatt med framställning av exportvaror, medan två tredjedelar arbetade för den inhemska marknadens tillgodoseende. Vid en på grundval av statistiska uppgifter avseende år 1933 verkställd beräkning av förhållandet mellan värdet av den exporterade varumängden och det uppskattade värdet av industriproduktionen har erhållits ett relationstal av 30 %, eller sålunda i det närmaste samma tal som det vilket framgått av undersökningen rörande fördelningen av Sveriges industriarbetare på exportindustri och hemmamarknadsindustri åren 1913 och 1914. Till ytterligare belysning av nu berörda förhållanden må här återgivas vissa ur en internationell redogörelse¹ hämtade uppgifter rörande värdet av varuexporten i förhållande till nationalinkomsten i ett antal länder. Enligt dessa uppgifter uppgick den svenska exporten år 1929 till ett värde något överstigande 20 % av den svenska nationalinkomsten, medan motsvarande relationstal för senare år varit något mindre men företett allenast små variationer. Såsom är att förvänta utvisa de smärre länderna det största beroendet av de utländska marknaderna. Länder såsom Belgien, Danmark, Finland och Norge äro i betydligt högre grad än Sverige beroende av export till utlandet, i det att för dessa länders del, exporten i allmänhet motsvarar 30 % eller mera av nationalinkomsten. I detta sammanhang är av intresse att konstatera, att medan i ett flertal länder med en ekonomisk struktur liknande Sveriges under den senaste krisen inträffat en minskning av exporten i relation till nationalinkomsten, denna utveckling endast i ringa grad gjort sig gällande i Sverige.

För ett bedömande av den svenska utrikeshandelns struktur torde det vara av vikt att bilda sig en uppfattning om gestaltningen av den svenska handelsbalansen i förhållande till olika länder. Vad angår handelsbalansen i dess helhet är denna såsom tidigare anförts passiv med i medeltal 100 milj. kronor per år räknat under tioårsperioden 1927—1936.

I nu berört syfte har en tablå upprättats, utvisande handelsbalansförhål-

¹ »World Economic Survey», utg. av Nationernas Förbunds ekonomiska sektion 1938 (II. Economic and Financial 1938 II. A. 13.).

landet gentemot de i den officiella svenska handelsstatistiken upptagna redovisningsområdena, vilken bilägges betänkandet (*bil. nr 2*). Tabblån som avser åren 1935—1937 är upprättad på grundval av statistiken över produktions- och förbrukningsländer. De senaste två åren har handelsbalansen varit aktiv i förhållande till Europa, Afrika och Australien samt passiv i förhållande till Amerika och Asien.

Ovan lämnade redogörelse för utrikeshandelns utveckling och nuvarande läge synes giva vid handen, att den svenska exportnäringens ställning, sådana förhållandena för närvarande gestalta sig, är relativt tillfredsställande. Exporten företer emellertid, såsom tidigare framhållits, en stark koncentration till Europa och Nordamerika. Det framstår under sådana förhållanden såsom synnerligen önskvärt, att en fördelning och spridning av den svenska exporten på ett större antal marknader kan åstadkommas. En påtaglig tendens i sådan riktning har varit för handen under 1900-talet, befordrad bland annat av de svenska transoceaniska sjöfartslinjerna. Det synes emellertid angeläget, att den sålunda inledda utvecklingen med lämpliga medel främjas och understödjes.

I en särskild sammanställning belyses Sveriges utrikeshandel med ett antal länder i Centralamerika och Västindien, Sydamerika, Asien och Afrika, vilka i här omhandlat hänseende synas vara av intresse. I sammanställningen, som bilägges betänkandet (*bil. nr 3*), redovisas Sveriges utförsel till däri omnämnda länder åren 1936 och 1937, fördelad på förbruknings- och försäljningsländer, samt införseln därifrån under samma tid, fördelad på produktions- och inköpsländer. 1937 års siffror utvisa bland annat, att medan Sveriges utförsel till de centralamerikanska republikerna och Västindien enligt statistiken för förbrukningsländer uppgick till omkring 4·4 milj. kronor, belöpte sig införseln av därstädes producerade varor till 48 milj. kronor, vilken import dock till ett värde av närmare 38 milj. kronor förmedlats av annat land. Till de sydamerikanska republikerna utfördes svenska varor avsedda för förbrukning därstädes för omkring 64 milj. kronor, medan införseln av i samma stater producerade varor belöpte sig till omkring 151 milj. kronor, varav drygt 60 milj. kronor inkommit i transithandel. Från de i sammanställningen medtagna asiatiska länderna härstammade varor för omkring 66·5 milj. kronor, varav införseln till ett värde av 50·8 milj. kronor inköpts i andra länder. Den svenska utförseln dit enligt statistiken för förbrukningsländer representerade ett värde av omkring 39 milj. kronor. Beträffande slutligen de i sammanställningen redovisade afrikanska länderna uppgick införseln av därstädes producerade varor till ett värde något överstigande 10 milj. kronor. Denna införsel var till omkring 4·5 milj. kronors värde underkastad transithandel. Utförseln av varor till förbrukning i dessa länder uppgick till närmare 15 milj. kronor, vadan här alltså förelåg ett exportöverskott.

Önskvärdheten av en spridning och fördelning av exporten har ytterligare förstärkts av den exportoffensiva verksamhet som av olika länder på senare tid utvecklats. Bland åtgärder av sådant slag må särskilt erinras om den betydande långivning i förening med kommersiella villkor som nyligen förekommit från ett par stora industriländers sida i syfte att befordra det långivande landets exporthandel. Inför utsikterna till en eventuell skärpning av dessa tendenser synes det så mycket angelägnare, att med de medel, som för vårt lands vidkommande kunna anses lämpliga och ändamålsenliga, stödja exporten i den ojämna konkurrens varmed den på många håll har att räkna.

Ett skäl som ytterligare starkt talar för åtgärder till befordrande av en större spridning av exporten är den huvudsakligen av krigsberedskapshänsyn framkallade tendens till självförsörjning som — även om den hittills icke i större mån inverkat på den svenska exporten — i betydande utsträckning påverkat världshandeln och som kan befaras i fortsättningen komma att medföra väsentliga förändringar i dess sammansättning och fördelning.

Under dessa förhållanden hava de sakkunniga i enlighet med lämnat uppdrag i främsta rummet riktat sin uppmärksamhet på åtgärder varigenom den svenska exportnäringens arbete på ett antal hittills mindre beaktade marknader skulle kunna befrämjas. Bland dylika åtgärder må nämnas marknadsundersökningar å hittills av den svenska exporten mindre utforskade områden, utvidgning av utrikesrepresentationen i en del avlägsna länder med särskild hänsyn till utrikeshandelns intressen, ävensom samarbete i vissa former mellan exportörer och importörer. De sakkunniga hava även haft under överbärande åtgärder av mera allmänt exportfrämjande karaktär, varutinnan särskilt må nämnas en omläggning i viss mån av grunderna för exportkreditgarantisystemet i syfte att öka dess effektivitet i allmänhet och särskilt såsom stöd för entreprenadverksamhet i utlandet.

Kap. 3. Orienterande marknadsundersökningar.

I det den 9 december 1935 avgivna sakkunnigbetänkandet om folkförsörjning och arbetsfred ifrågasattes, huruvida icke metodiska undersökningar av mera allmän läggning rörande avsättningsmöjligheterna på utländska marknader skulle vara ägnade att på lämpligt sätt förbereda det merkantilt inriktade arbetet, särskilt där detta mer eller mindre har karaktär av pionjärverksamhet.

De åtgärder som här avses, kunna sammanfattas under benämningen marknadsundersökningar. Man kan särskilja två kategorier av dylika undersökningar, nämligen å ena sidan sådana, som avse marknadsorientering i mindre och avlägset belägna länder för utrönande av utvecklingsmöjligheterna för de ömsesidiga handelsförbindelserna, å andra sidan metodiska specialundersökningar avseende erhållande av mera exakta och i detalj gå-

ende uppgifter rörande avsättningsmöjligheterna för en viss vara å en bestämd marknad. Generellt sett torde kunna sägas att metodiska specialundersökningar och särskilt sådana som åsyfta en undersökning av avsättningsmöjligheterna för en viss svensk vara äro uppgifter som på grund av sin affärsbetonade karaktär lämpligen böra verkställas på uppdrag av enskilda intressenter och handhavas av en privat institution bekostad av uppdragsgivarna.

Marknadsundersökningar av orienterande natur äro däremot avsedda att komma till stånd när bearbetning av ett område medelst marknadsundersökning synes önskvärd ur allmän exportsynpunkt, men avsättningsmöjligheterna för särskilda varuslag äro så ovissa och svårberäkneliga, att affärsföretagen icke skäligen kunna förutsättas böra påtaga sig de relativt betydande ekonomiska uppoffringar som äro förbundna med en sådan undersökning av marknaden i fråga. Dylika undersökningar, som hava karaktär av kunskapartjänst och pionjärbete med syfte att bereda marken för egentliga affärstransaktioner, och vilka, därest de utfalla gynnsamt, torde giva anledning till fortsatta undersökningar av mera speciell art för att resultatet må kunna direkt nyttiggöras för de enskilda intressenterna, synas för den skull böra betraktas såsom en angelägenhet för vars befrämjande stöd från det allmännas sida lämpligen bör ifrågakomma.

Undersökningar av detta slag, avseende möjligheterna att utvidga handelsförbindelserna på avlägsna potentiella marknader, upptogs för ett trettiotal år sedan såsom en uppgift för utrikesrepresentationen. Man sökte därvid tillgodose de ändamål som åsyftades, genom att anförtro uppdragen åt personer utanför förvaltningen, i allmänhet personer med erfarenhet från affärslivet eller annan praktisk verksamhet, vilka anställdes i departementets tjänst såsom handelsattachéer. Förhållandena hava visserligen lett till att ett antal sådana handelsattachéer, vilka visat sig kompetenta för denna mycket speciella art av verksamhet, absorberats av utrikesförvaltningen, för vilken de handelspolitiska och kommersiella uppgifterna erhållit allt större betydelse, och kommit till användning på vanliga diplomatiska och konsulära poster. Emellertid kräver ett framgångsrikt arbete på ifrågavarande område så speciell utbildning och överhuvud så speciella förutsättningar, att det framstår såsom mindre lämpligt att inordna här åsyftade befattningar i den ordinarie utrikesförvaltningen, vilket erfarenheten ävenledes i vissa fall torde hava bestyrkt. Å andra sidan lär det för att erhålla tillgång till kvalificerade krafter för marknadsundersökningsarbete vara av vikt att möjligheter till anställning på längre sikt kunna erbjudas, enär erfarenheten från detta område giver vid handen att vägen tillbaka till affärslivet ofta visat sig besvärlig för personer som någon längre tid sysslat med kommersiell informationsverksamhet, därför att den nödvändiga specialiseringen på viss bransch under verksamhetstiden måst uppgivas.

De sakkunniga vilja för sin del vitsorda att behov av orienterande marknadsundersökningar för närvarande föreligger i fråga om åtskilliga trans-

oceana marknader. För ett närmare bedömande av spørgsmålet om lämpligaste sättet att organisera och bedriva dylika allmänna marknadsundersökningar hava de sakkunniga funnit en allmän redogörelse för den marknadsundersökningsverksamhet som för närvarande bedrives inom Sveriges allmänna exportförening vara av intresse.

Metodiska specialundersökningar av det slag som ovan omnämnts och orienterande undersökningar av mera begränsad inriktning utföras huvudsakligast av exportföreningen, som för ändamålet inrättat en särskild byrå benämnd marknadsundersökningsbyrå, vilken på beställning av svenska industrier, exportörer, industriexportföreningar m. fl. och på dessas bekostnad utför dylika undersökningar. De verkställda uppdragen, vilka sedan byråns start år 1934 hava uppgått till ett antal av omkring 170 och berört marknadsförhållanden i ett 40-tal länder, hava omfattat bl. a. järn och stål, manufaktur därav, maskiner och apparater, papper och pappersprodukter, textilvaror och trämanufaktur, samt avsett dels orienterande undersökningar till utrönande av möjligheterna i allmänhet för import av en viss vara i ett eller flera länder, dels, samt till övervägande del, specialundersökningar avseende erhållande av exakta uppgifter för belysande av avsättningsmöjligheterna för en viss vara å en bestämd varumarknad, dels ock undersökningar i olika länder för att vinna uppslag beträffande nya artiklar för tillverkning i Sverige jämte avsättningsmöjligheter för desamma. Till sitt förfogande har byrån — förutom egen hemmavarande personal samt fackmän ur olika branscher, som äro tillfälligt knutna till byrån för konsultering vid uppläggandet av analyser och arbetsplaner och för granskning av inkommande rapporter — omkring 200 medarbetare som äro bosatta på de för Sveriges handelsförbindelser viktigaste platserna i utlandet och som vid behov stå till tjänst för utförande av marknadsundersökningsarbetet utomlands. Vidkommande undersökningarnas uppläggning och utförande må framhållas, att arbetet i utlandet utföres först sedan grundliga och i detalj gående förarbeten verkställts av marknadsundersökningsbyrån. Sedan arbetet i utlandet verkställts, bearbetas och kompletteras materialet av byrån och sammanfattas i en rapport, vilken avlämnas till vederbörande uppdragsgivare. Enligt vad de sakkunniga kunnat inhämta, är intresset för byråns arbete i stigande och från flera håll har vitsordats att goda resultat vunnits av de av byrån utförda marknadsundersökningarna.

Inom exportföreningens marknadsundersökningsbyrå finnes sålunda samlad en stor fond av erfarenhet rörande marknadsundersökningars planläggande och utförande; erfarenheter som, ehuru de huvudsakligen avse bedrivande av metodiska specialundersökningar, i stor utsträckning torde vara av värde även vid utförande av orienterande marknadsundersökningar. Sistnämnda slag av undersökningar kräver vidare betydande kommersiella insikter hos den som utför undersökningen, samt bör i vart fall naturligen utföras i nära samarbete med exportföreningen.

De skäl som redan förut gjort sig gällande emot förläggning av arbetet med orienterande marknadsundersökningar inom utrikesförvaltningens ram, synas ytterligare förstärkas av de erfarenheter rörande marknadsundersökningars lämpliga bedrivande som på senare år vunnits och varigenom detta arbete i än högre grad än tillförne kommit att framstå såsom en specialiserad expertuppgift av helt annat slag än det kommersiella informationsarbete och de handelspolitiska uppgifter i övrigt som i allmänhet åvila utrikesdepartementets för kommersiella uppgifter skolade personal. Svårigheterna att inom utrikesdepartementets ram rekrytera personer lämpade för denna speciella art av verksamhet torde bliva betydande. Ingående kännedom om och förfarenhet i praktisk affärsverksamhet lär i själva verket vara en nödvändig förutsättning för att framgångsrikt kunna utföra dylikt arbete, varför man för rekrytering av marknadsundersökare säkerligen i flertalet fall skulle bliva hänvisad till att, på sätt tidigare var fallet med de s. k. handelsattachéerna, anförtro uppdragen åt personer utan den för utrikesrepresentationens allmänna arbetsuppgifter eljest erforderliga utbildningen, vilket uppenbarligen måste väsentligen försvåra dylika experters inordnande i den vanliga karriären. Därest det i trots av dessa svårigheter skulle visa sig möjligt att inom karriären disponera för marknadsundersökningar lämpade arbetskrafter, lär den hastiga omsättningen och de täta personalbyten som enligt sakens natur känneteckna utrikesförvaltningen, icke medgiva att de med ifrågavarande uppgifter betrodda befattningshavarna bibehållas vid marknadsundersökningsarbetet under så lång tid att deras därunder förvärvade erfarenheter och expertis kan i önskvärd utsträckning tillgodogöras.

Av stor vikt för att en marknadsundersökning skall leda till bästa möjliga resultat är, förutom att densamma utföres av en specialist på området, att dennes arbete dirigeras från ett i hemlandet befintligt centralorgan som äger noggrann kännedom om vederbörande industriens produktionsförhållanden och intim förbindelse med de intresserade affärsföretagen samt förmåga att planlägga marknadsundersökningsarbetet så att genom undersökningen erhållas upplysningar och rön, som verkligen kunna merkantilt utnyttjas. Ett effektivt marknadsundersökningsarbete ställer sålunda speciella krav icke blott på den som utför undersökningen utan jämväl på det hemmavarande centralorganet. Utförandet av marknadsundersökningar inom utrikesförvaltningens ram skulle därför förutsätta att inom utrikesdepartementet eller i anslutning till detta uppbyggdes ett centralorgan för dylika undersökningar, liknande det varöver man redan förfogar inom exportföreningen.

Under sådana förhållanden anse de sakkunniga, att jämväl marknadsundersökningar av mera allmän natur böra tillgodoses inom exportföreningens ram. Denna tanke har tidigare kommit till uttryck i ovannämnda betänkande om folkförsörjning och arbetsfred, vari, under framhållande av de betydelsefulla uppgifter av delvis mycket allmän karaktär som med för-

del kunnat anförtros exportföreningen, uttalades, att åtgärder i syfte att öka effektiviteten i föreningens verksamhet vore förtjänta av stöd från det allmännas sida, samt att därvid företrädesvis borde uppmärksammas de grenar av föreningens verksamhet, som icke direkt åsyftade befordrande av affärstransaktioner i egentlig mening utan hade mera allmän karaktär och särskilt sådana som avsåge kunskapar- och pionjärtjänst. Såsom ett centralorgan för marknadsundersökningsverksamheten hava de sakkunniga funnit föreningens marknadsundersökningsbyrå kunna tjäna. Denna bör utarbeta researbetsplaner för de orienterande marknadsundersökningarna och till byrån böra ävenledes alla upplysningar inrapporteras för att efter lämplig bearbetning delgivas därav intresserade svenska exportörer och importörer. För inrangerandet av ifrågavarande marknadsundersökningar inom exportföreningens ram torde även tala den synpunkten att det material och de rön som därvid framkomma, för att kunna nyttiggöras oftast torde kräva vidare bearbetning i form av metodiska specialundersökningar. Det naturliga samband som föreligger mellan de orienterande marknadsundersökningarna och de metodiska specialundersökningarna gör det önskvärt, att de förra planeras med direkt sikte på materialets tillrättaläggande för fortsatt arbete genom specialundersökningar. Sistnämnda slag av undersökningar böra självfallet liksom hittills bedrivas på beställning av svenska intressenter och på dessas bekostnad. Dessa omständigheter synas göra det mindre lämpligt att de orienterande undersökningarna förläggas inom statsförvaltningens ram på sätt tidigare var fallet.

Såsom allmänt omdöme kan sägas att det praktiska värdet av orienterande marknadsundersökningar är i hög grad beroende av noggranna förarbeten och arbetsplaner samt förefintligheten av ett centralt organ som möjliggör effektivt utnyttjande av det insamlade materialet.

En orienterande marknadsundersökning bör lämna material för ett allmänt bedömande av möjligheterna icke blott till avsättning av svenska produkter å marknaden i fråga utan även till svenska inköp därstädes. Där emot torde icke böra åsyftas en så i detalj gående granskning av områdets näringar och handel samt därmed sammanhörande förhållanden, att det insamlade materialet i allmänhet direkt skulle kunna läggas till grund för affärstransaktioner. Härför lär i allmänhet krävas metodiska specialundersökningar av förut angivet slag. Det synes antagligt, att orienterande marknadsundersökningar komma att giva ökade impulser till specialundersökningar och sålunda komma att medföra en intensifiering av marknadsundersökningsbyråns verksamhet. Resultatet av de orienterande undersökningarna bör vidare kunna tjäna till ledning för bedömande av ändamålsenligheten av och lämpligaste organisationsformerna för svenska affärsförbindelser med marknaden i fråga och särskilt bör det kunna tjäna blivande exportstipendiater till ledning vid eventuell verksamhet på det undersökta området. Förutom de rena marknadsundersökningsuppgifterna torde åt dy-

lika marknadsundersökare kunna anförtros mera speciella uppdrag. Exempelvis synes kunna ifrågakomma, att dylika marknadsundersökare bemyndigas understödja och animera de inom undersökningsområdet bosatta svenska honorärkonsulernas verksamhet till befrämjande av svenska intressen eller, att de på begäran av svenska exportörer eller importörer tillse huru dessas agenter eller representanter sköta sina svenska huvudmäns intressen. Särskilt i sistnämnda fall, men även vid fullgörandet av marknadsundersökningsuppdraget i dess helhet, är det av stor vikt att framgå med försiktighet så att icke redan bestående affärsförbindelser genom undersökningen skadas eller oroas. På ett senare stadium kan det måhända även finnas lämpligt att ånyo utsända en marknadsundersökare till ett tidigare genomforskat område för att granska resultatet av tidigare utförda undersökningar, samt i mån av behov komplettera och fördjupa undersökningen på grundval av vunna erfarenheter. Ändrade förhållanden och den fortskridande ekonomiska utvecklingen torde även med vissa tidsintervaller kräva dylika förnyade orienteringar.

För säkerställande av en mera permanent verksamhet med orienterande marknadsundersökningar till föremål anse de sakkunniga att särskilda befattningar böra inrättas. Beträffande omfattningen av här ifrågavarande undersökningsverksamhet finna de sakkunniga sig med hänsyn till därmed förbundna kostnader och svårigheterna att omedelbart finna för uppgifterna lämpade personer böra inskränka sig till att föreslå inrättande av till en början två marknadsundersökningsbefattningar, den ena avseende den latinamerikanska intressesfären, den andra övriga ifrågakommande, huvudsakligen asiatiska och afrikanska områden. På förut angivna skäl torde dessa böra anknytas till exportföreningen, men tillsättas i samförstånd med kommerskollegium, på vilken myndighet det jämväl bör ankomma att godkänna arbetsplaner för befattningsinnehavarna samt tjänstgöra såsom övervakande myndighet. Exportföreningen torde jämväl böra hålla därav intresserade myndigheter (förslagsvis handelsdepartementet, utrikesdepartementets handelsavdelning och traktatberedningen) underrättade om marknadsundersökningarnas planläggning, deras fortskridande samt resultaten av desamma. Själva marknadsundersökningsverksamheten torde böra ledas av marknadsundersökningsbyrån, på sätt ovan antytts.

Uppgifter som införskaffats till ledning för bedömandet av de kostnader som skulle krävas för att bereda här ifrågavarande befattningshavare möjligheter att på ett tillfredsställande sätt fullgöra dem anförtrodda uppgifter, giva vid handen, att de totala årliga kostnaderna för varje befattningshavare inklusive lön, tjänsteresor, expenser m. m. torde komma att uppgå till minst 40 000 kronor.¹

¹ Det må i detta sammanhang omnämnas, att i Norge av statsmedel för närvarande utgår ett årligt anslag av 80 000 kronor till två handelsagenter, vilkas verksamhet och arbetsförhållanden i flera avseenden synas vara jämförbara med vad som skulle komma att gälla beträffande här ifrågavarande marknadsundersökningsbefattningar.

Förutom en tillfredsställande lösning i fråga om avlöningsproblemet torde det för att erhålla tillgång till kvalitativt högtstående krafter för marknadsundersökningar vara nödvändigt att kunna ställa i utsikt anställning på längre sikt. Det påfrestande klimat och de relativt primitiva förhållanden, varunder marknadsundersökningsarbete ofta måste utföras, torde innebära så hårda fysiska påfrestningar, att en person icke alltför länge i ett sammanhang kan arbeta med sådana uppgifter. Samtidigt som det synes skäligt, att han då beredes tillfälle till anställning i hemlandet, är det även önskvärt, att de erfarenheter rörande undersökta marknader som dessa personer besitta i största möjliga utsträckning komma den svenska exportnäringen till godo. Enligt vad de sakkunniga inhämtat lära möjligheter finnas att inom exportföreningens ram taga dessa personer i anspråk även för annan verksamhet inom föreningen än sådan som direkt sammanhänger med marknadsundersökningsproblem; bland annat torde tillgången på dylik expertis beträffande hittills mindre bearbetade marknader kunna förväntas efter hand föranleda utökning av exportföreningens specialavdelningar för särskilda geografiska områden. Det kan vidare antagas, att den metodiska och intensiva bearbetning av inkommet material som kännetecknar marknadsundersökningsbyråns verksamhet kommer att kräva stadigvarande utökning av byråns hemmavarande personal. Pensionsfrågan torde kunna ordnas på samma sätt som för föreningens övriga personal.

Inrättandet av marknadsundersökningsbefattningar, på sätt ovan föreslagits, skulle otvivelaktigt medföra en avsevärd ökning av arbetsbördan för exportföreningens marknadsundersökningsbyrå i form av planläggning av undersökningarna, bearbetning av inkommet material och dess delgivning med enskilda företag, som kunna tänkas intresserade därav m. m. För den ökade arbetsbörda varmed byrån sålunda skulle komma att belastas, kan någon ersättning av samma slag som den på vilken byråns arbete för närvarande grundas, icke påräknas. För att byrån, vars arbetskrafter redan för dess nuvarande verksamhet äro otillräckliga, skall kunna utföra de nya uppgifter som de orienterande marknadsundersökningarna skulle medföra för densamma, kräves enligt de sakkunnigas mening en förstärkning av byråns personal, vilken synes så mycket mera angelägen, som det praktiska värdet av orienterande marknadsundersökningar, såsom förut i skilda sammanhang framhållits, är i hög grad beroende av att de vunna resultaten på lämpligt sätt bearbetas och bringas till deras kännedom som direkt eller indirekt kunna draga någon nytta därav. För dylikt ändamål torde utöver vad som beräknats åtgå för täckande av marknadsundersökarnas verksamhet erfordras ett belopp av 20 000 kronor årligen, vilket enligt vad de sakkunniga inhämtat synes kunna möjliggöra nödig arbetsförstärkning samt bidra till täckande av de ökade kontorskostnader m. m., som en dylik utvidgning skulle föra med sig.

Då den utvidgning av exportföreningens verksamhet som ovan förordats

avser tillgodoseende av syften av allmän karaktär, har det synts de sakkunniga naturligt, att bistånd lämnas från det allmännas sida för täckande av kostnaderna därför, och de sakkunniga vilja för den skull föreslå, att statsanslag ställes till exportföreningens förfogande för finansiering av den organisation och verksamhet som i det föregående närmare angivits.

Under återopande av vad sålunda anförts få de sakkunniga förorda att åt Sveriges allmänna exportförening för budgetåret 1939/40 anvisas ett reservationsanslag å 100 000 kronor för bestridande av kostnaderna dels för orienterande marknadsundersökningar på mindre bearbetade avsättningsområden utomlands, dels ock för en därmed förbunden utvidgning av föreningens centralorgan för marknadsundersökningar.

Kap. 4. Exportstipendie- och handelsstudiestipendieinstituten.

Av en i samband med tidigare behandling av hithörande frågor gjord sammanfattning av exportstipendieinstitutets utveckling hava de sakkunniga inhämtat bland annat följande.

Frågåvarande stipendier som, då de år 1896 första gången beviljades, benämndes handelsstipendier, voro från början avsedda att bereda unga män tillfälle att erhålla kännedom om utländska handelsförhållanden. Emellertid inträdde under årens lopp härutinnan en förändring så till vida, att vid stipendiernas utdelning hänsyn alltmera kom att tagas till sökandenas förmodade lämplighet att verka för avsättning av svenska varor. År 1908 uppdelades handelsstipendierna på två slag, nämligen dels handelsstudiestipendier och dels exportstipendier. Denna uppdelning av stipendieverksamheten grundades på förslag av kommerskollegium, som därmed ville vinna att såväl det ändamål vartill anslaget till handelsstipendier ursprungligen avsetts, som det ändamål samma anslag faktiskt kommit att gälla, skulle kunna behörigen tillgodoses. Enligt de föreskrifter som i anslutning till denna uppdelning blevo gällande (Sv. förf. saml. 1908 bih. nr 51), skulle exportstipendierna tjäna såsom understöd åt personer, som utan officiell ställning, företrädesvis i Ryssland, på Balkanhalvön eller i länder utom Europa, verkade för avsättning av svenska exportartiklar, samt handelsstudiestipendierna tjäna såsom understöd för förvärvande utomlands av praktiska insikter i handelsyrket. Nya föreskrifter rörande stipendieverksamheten meddelades sedermera i kungörelsen den 26 september 1921 (nr 636). Härvid utvidgades området för exportstipendiaternas uppgifter, i det den lokala begränsningen till Ryssland, Balkanländerna och de utomeuropeiska länderna bortföll, varjämte i deras arbetsuppgifter skulle ingå att verka för import till Sverige av råvaror och andra förnödenheter samt transithandeln över Sverige. Handelsstudiestipendier utdelades sista gången

1923, då till exportstipendier utdelades 17 500 kronor och till handelsstudiestipendier 11 200 kronor. I anledning av den ansträngda statsfinansiella situationen äskades för budgetåren 1923/24 och 1924/25 inga anslag för nu ifrågavarande ändamål. Förefintlig behållning å tidigare anslag möjliggjorde emellertid viss tilldelning av exportstipendier. För budgetåret 1925/26 anvisades ånyo ett anslag, som emellertid inskränktes till att avse exportstipendier, varemot av besparingsskäl anslag till handelsstudiestipendier ansågs böra tillsvidare icke ifrågakomma, ehuru i sig själv beaktansvärt. Senare hava endast exportstipendier utdelats. 1921 års bestämmelser i vad dessa avse handelsstudiestipendier äro dock ännu gällande. För exportstipendierna nu gällande föreskrifter finnas intagna i kungörelsen den 16 september 1932 (nr 441) med allmänna bestämmelser för statens exportstipendier. Sistnämnda kungörelse innebär ingen ändring i sak beträffande exportstipendiaternas uppgifter.

Frågan om exportstipendieinstitutionens utveckling vann förnyad aktualitet genom att densamma upptogs till behandling i sakkunnigbetänkandet om folkförsörjning och arbetsfred. De sakkunniga framhöllö i ifrågavarande ämne, att hittills gjorda erfarenheter i stort sett bestyrkte uppfattningen om ändamålsenligheten hos exportstipendieinstitutionen och torde motivera vidare utveckling därav. Den största svårigheten syntes de sakkunniga ligga i valet av lämpliga kandidater. Till prövning borde upptagas frågan om att återuppliva de äldre s. k. handelsstudiestipendierna, utdelade såsom understöd åt personer som önskade förvärva praktiska insikter i handelsyrket, och kombinera dessa med exportstipendieväsendet på sådant sätt att därmed skapades en rekrytskola för handelspionjärer.

Kommerskollegium, som genom remiss anbefalldes att efter vederbörande näringsorganisationers hörande till Kungl. Maj:t inkomma med utredning och förslag rörande bland annat den stipendieverksamhet som i nämnda sakkunnigbetänkande avhandlades, avgav den 23 november 1937 utlåtande i ärendet. Kollegium förmälde därvid bland annat att hithörande spörsmål dryftats med vissa tillkallade representanter för särskilt våra större exportnäringar. Dessa hade därvid uttalat sitt erkännande av de insatser som av exportstipendiaterna gjorts till den svenska exportens gagn, samt framhållit betydelsen av att denna och liknande verksamhet allt fortfarande uppehölls genom understöd från statens sida. Startande av svensk pionjerverksamhet i transoceana länder borde därvid som hittills uppmuntras och stödjas, i den mån tillräckligt stora oexploaterade marknader fortfarande stode öppna och lämpliga kandidater funnes. Vid sidan härav borde med stipendierna understödjas även annan verksamhet till vår utrikeshandels befrämjande på avlägsna marknader. Såsom understödjansvärt hade exempelvis angivits utsändande av kommersiellt erfarna personer för bedrivande av marknadsstudier och anskaffande av utländska förbindelser å var för sig mindre men tillsammansantagna betydande marknadsområden. Över huvud

vore det med hänsyn till de skiftande förhållandena angeläget, att stor frihet gällde i fråga om ändamål som finge tillgodoses med stipendiemedlen.

Kollegium anförde vidare, att inhämtade uppgifter angående resultatet av exportstipendieverksamheten syntes ådagalägga, att exportstipendieinstitutionen i stort sett varit av nytta för främjande av våra handelsförbindelser med mindre bearbetade marknader. Med anledning av vad under utredningen framkommit syntes det dock collegium önskvärt, att de penningmedel som det allmänna i förevarande form ställde till förfogande i exportbefrämjande syfte, framdeles icke borde så ensidigt som hittills skett lämnas såsom bidrag till upprättande av svenska agenturfirmer i transoceana eller eljest mera avlägsna länder, utan att de borde kunna komma till en fruktbärande användning genom att stå till förfogande jämväl för marknadsundersökningar på bredare basis, för förmedlande av förbindelser mellan svenska exportföretag och lämpliga handelshus i respektive länder samt för en allmän planläggning av en exportoffensiv på mera avlägsna marknader, där behov av svenska industriprodukter funnes föreligga. Ett uppslag som under diskussionen av hithörande ämnen framkommit, och som syntes collegium förtjäna beaktande, vore att låta stipendiaterna i fråga vid sin verksamhet vinna en viss anknytning till förefintliga svenska konsulat på dylika mera avlägsna marknader, och med konsulatet såsom i viss mån stödjepunkt företaga de undersökningar och inhämta de upplysningar som funnes behövliga. Ett dylikt uppdrag skulle ej avse någon längre tid utan vara begränsat till ett, högst två år och stipendiaten skulle efter uppdragets fullgörande hava att söka sin utkomst i det enskilda förvärvslivet.

Med beaktande av de av kommerskollegium anförda skälen för en omläggning i viss mån av principerna för tilldelning ur anslaget till exportstipendier tillstyrkte chefen för handelsdepartementet i sitt anförande till statsrådsprotokollet den 4 januari 1938 angående frågor som tillhörde regleringen för budgetåret 1938/39 av utgifterna under riksstatens tionde huvudtitel (1938 års statsverksproposition), att stipendier av statsmedel måtte kunna tilldelas personer som utan att företräda någon speciell exportartikel, önskade verka för främjande av svensk utrikeshandel. Denna exportfrämjande verksamhet borde äga rum i form av marknadsundersökningar i syfte att utröna möjligheterna för svensk export men också, om så kunde ske, genom att förmedla förbindelser mellan svenska och utländska intressenter. För berörda undersökningar borde utväljas marknadsområden, där vår officiella utrikesrepresentation icke vore tillfyllest för de uppgifter som avsåges. Däremot syntes det lämpligt, att, i anslutning till vad kommerskollegium förordat, sådana anordningar träffades, att stipendiaterna, där dylik representation funnes, kunde av denna erhålla råd och stöd i sin verksamhet. Anslaget för exportstipendier, som budgetåret 1937/38 varit uppfört med 25 000 kronor, beviljades för innevarande budgetår med oförändrat belopp; med hänsyn till de ändamål som med anslaget numera skulle avses, för-

ändrades anslagsrubriken till *Befrämjande av exporthandeln på avlägsna marknader*.

De sakkunniga hava från Sveriges allmänna exportförening införskaffat uppgifter rörande resultatet av de exportstipendiaters verksamhet vilka erhållit stipendier från och med år 1909. Därav har framgått, att av stipendiaterna, vilka inalles varit 66, 28 vore eller varit innehavare av egna firmor eller delägare i företag i utlandet, att ytterligare 13 likaledes haft framgång i sin verksamhet i främmande land samt att 10 visserligen ej kvarstannat i utlandet, men att de dock i sin senare verksamhet i hemlandet dragit nytta av de erfarenheter och lärdomar de vunnit utomlands, medan 6 avlidit och 9 finge anses hava misslyckats i sin verksamhet.

De sakkunniga äro för sin del av den uppfattningen, att exportstipendieinstitutionen måste anses hava i stort sett varit av nytta för främjande av våra handelsförbindelser på transoceaniska marknader. Under utredningen har särskilt framhållits den nytta en stipendiat kan uträtta, speciellt på jungfruliga marknader, genom att åtaga sig agentverksamhet för en hel del varor som mindre ägna sig för agenterna för de stora standardartiklarna eller specialföretagen, varjämte han kan vara till hjälp för den officiella svenska representationen, som till honom kan hänvisa inkommande handelsförfrågningar; skulle därvid möjlighet yppa sig för upptagande av försäljningsverksamhet, lärar stipendiaten kunna förväntas icke försitta tillfället. Det har emellertid även betonats vikten av att exportstipendiaterna icke utsändas till platser där svenska agentfirmor redan äro etablerade, i vilka fall en icke önskvärd inbördes konkurrens lätt uppstår till skada för de svenska intressena i stort sett.

För närvarande äro exportstipendiaterna verksamma i följande länder, nämligen Brasilien, Chile, Manchukuo, Mexico, Peru och Venezuela. Såsom lämpliga framtida verksamhetsområden hava nämnts Bolivia, Brittiska Ostafrika, Costa Rica — med verksamhet samtidigt i Honduras, Nicaragua och Panama — Irak, Nederländska Indien, Siam — med verksamhet samtidigt i Birma — samt Uruguay.

Den omläggning i viss mån av principerna för tilldelande av exportstipendier som från och med innevarande budgetår kommit till stånd, och varigenom möjligheter beretts att utdela stipendier åt personer som utan att företräda några speciella svenska exportintressen vilja verka för främjande av svensk utrikeshandel, synes de sakkunniga vara väl befogad och motsvara av utvecklingen betingade ändringar i exportstipendieinstitutionen. Det är sålunda numera klart utsagt, att stipendier ur förevarande anslag kunna utdelas även i sådana fall där vederbörande stipendiat har för avsikt att ägna sig åt skapandet av nya inköpskällor för den svenska importen, vare sig med eller utan samband med arbete för ökad avsättning för svenska produkter på marknaden i fråga. En verksamhet av detta slag kan uppenbarligen vara ägnad att befrämja möjligheterna för ökad avsättning av

svenska exportvaror på de transoceana marknader som här närmast äro under diskussion. Det synes de sakkunniga önskvärt, att de möjligheter som sålunda äro för handen att ur förenämnda anslag erhålla bidrag för verksamhet av mera indirekt exportfrämjande natur tydligare bringas till allmänhetens kännedom än för närvarande torde vara fallet.

Under utredningen har önskemål framkommit om att exportstipendiater, i något större utsträckning än för närvarande sker, måtte tilldelas stipendium jämväl under ett fjärde år. Formella möjligheter förefinnas att utsträcka stipendietiden utöver tre år, som är den vanliga stipendietiden, och i några fall har så skett. Att mera allmänt utsträcka stipendietiden till fyra år skulle innebära en betydande årlig kostnadsökning, och det kan måhända ifrågasättas, huruvida det kan vara lämpligt att låta exportstipendiaterna under alltför lång tid vänja sig att lita till stipendierna för sitt uppehälle. Erfarenheten synes dock giva vid handen, att en något frikostigare tilldelningspolitik i förevarande avseende i vissa fall kunde vara väl motiverad, och de sakkunniga vilja för den skull anbefalla, att denna fråga ägnas närmare uppmärksamhet.

Möjligheterna att utnyttja ifrågavarande anslag för marknadsundersökningar, särskilt i vad avser sådana undersökningar på bredare basis och åsyftande en allmän planläggning av möjligheterna till export och import beträffande mera avlägsna marknader, anse de sakkunniga böra bortfalla, för den händelse att statsbidrag skulle komma att utgå för inrättande av särskilt organ härför, på sätt de sakkunniga ovan föreslagit.

Vidkommande de rapporter som exportstipendiat författningsenligt skall insända till kommerskollegium över sin verksamhet, anse de sakkunniga det önskvärt, att dessa rapporter erhålla ett mera konkret innehåll än för närvarande brukar vara fallet, beträffande de affärsresultat som av stipendiaten uppnåtts under rapportperioden. För bedömande av den svenska exportens möjligheter på marknaderna i fråga, ävensom exportstipendieinstitutionens värde såsom främjare av den svenska utrikeshandeln, skulle en dylik mera konkret rapportering, innefattande bland annat värdesiffror över gjorda försäljningar, säkerligen vara av betydelse. Sådana uppgifter kunna numera lämnas till kollegium utan risk för yppande av affärshemligheter, enär genom lagen den 28 maj 1937 (nr 249) om inskränkningar i rätten att utbekomma allmänna handlingar möjligheter skapats att undandraga nämnda rapporter publicering i den mån så kan anses önskvärt.

I samband med spörsmålet om exportstipendieinstitutet hava de sakkunniga upptagit till behandling frågan om ett återupplivande i någon form av handelsstudiestipendierna. Förutom hänsyn till de statsfinansiella skäl som på sin tid föranledde till att utdelandet av handelsstudiestipendier upphörde, har mot institutionen i fråga anförts, att behovet av handelsstudiestipendier minskats genom den alltmera förbättrade handelsundervisningen inom landet, ävensom att möjligheterna för utlänningar att vinna arbetsanställning

allvarligt försvårats i de europeiska länder till vilka handelsstudiestipendierna huvudsakligen hade sökt sig.

Med den ökade inriktning på fjärran belägna marknader som den svenska utrikeshandeln erhållit under tiden efter världskriget, och som betingats i främsta rummet av de regelbundna förbindelser den svenska sjöfarten numera upprätthåller på de transoceana marknaderna, har det emellertid framstått såsom ett allt mera kännbart behov att hos unga svenskar väcka intresse och håg för utrikeshandeln samt de möjligheter som här erbjuda sig för rekrytering av handelspionjärer. Särskilt i fråga om de latinamerikanska marknaderna har det såväl från svenska exportör- och importör- som redarekretsar betonats önskvärdheten av att bereda möjligheter för yngre väl meriterade personer att under en tidrymd, som icke bör understiga ett år, såsom volontärer vistas på dylika hitintills mindre beaktade transoceana marknader utan anspråk på omedelbara positiva insatser från deras sida. Därvid har framhållits vikten för Sveriges utrikeshandel av att såväl på dessa marknader som även här hemma hava tillgång till språkkunniga personer, som äga kännedom om de speciella förhållanden som råda på ifrågavarande marknader. Ökad tillgång till dylika krafter torde utgöra en förutsättning för att ett på lång sikt lagt arbete för utökning av Sveriges handelsförbindelser med dessa avlägsna marknader skall hava utsikt att lyckas. Enär avsikten närmast borde vara att giva dessa volontärer en allmän insikt i affärsliv och levnadsförhållanden på ifrågavarande marknader, synes man vid strävanden att bereda dylika personer sysselsättning icke böra inskränka sig till att söka kontakt med därstädes etablerade svenska eller utländska importföretag utan måhända hellre söka introducera dem hos utländska företag, som arbeta på export och helst till Sverige, enär större tillmötesgående torde kunna förväntas om vår köpvillighet utnyttjas för att introducera dem i den nya miljön, än om de sändas ut såsom exportvolontärer. I den mån svensk representation finnes på platsen bör dennas bistånd kunna påräknas vid anskaffande av sysselsättning åt och kontroll över dylika volontärers verksamhet. I vissa fall torde även möjligheter finnas att bereda dem sysselsättning hos svenska exportstipendiater. Från sådant håll har vid flera tillfällen framhållits önskvärdheten av tillgång till yngre handels- och bokföringskunnig personal. Dessa handelsstudiestipendiater böra småningom kunna bilda en rekryteringskälla icke blott för personalförstärkning vid svenska företag på dessa marknader utan jämväl för hemmaföretag med affärsförbindelser på marknaderna i fråga.

De sakkunniga, vilka finna de skäl som anförts till förmån för ett återupplivande av handelsstudiestipendierna i avsikt att skapa ökad tillgång till unga svenska krafter på de transoceana marknaderna till fromma för den svenska utrikeshandeln på dessa områden synnerligen beaktansvärda, hysa den uppfattningen, att väsentliga fördelar stå att vinna på denna väg, och vilja för den skull förorda, att medel ställas till förfogande för nu nämnt

ändamål. Liksom vid utseendet av exportstipendiater torde även i fråga om handelsstudiestipendiater personvalet spela huvudrollen. När det är att förutse att liksom i fråga om exportstipendiater tillgången på lämpliga kandidater för handelsstudiestipendiater kommer att vara underkastad betydande växlingar från år till år, synes det lämpligt, att medel för de olika stipendieformer som ovan berörts, sammanföras till ett anslag, ur vilket kan tilldelas exportstipendier eller handelsstudiestipendier, allteftersom tillgången till lämpliga kandidater så tillåter.

Tillgodoseende av förenämnda önskemål torde kunna uppnås genom att anslaget till Befrämjande av exporthandeln på avlägsna marknader göres tillgängligt för utdelning av såväl export- som handelsstudiestipendier samt ökas med ett belopp av förslagsvis 35 000 kronor, eller sålunda till 60 000 kronor för budgetåret 1939/40. I anledning av anslagets förändrade ändamål synes dess rubrik böra erhålla den något vidare formuleringen: *Befrämjande av utrikeshandeln på främmande marknader.*

Ett återupplivande av handelsstudiestipendieinstitutet torde nödvändiggöra vissa justeringar i nu gällande bestämmelser för statens handelsstudiestipendier, i anledning av de delvis ändrade grunder efter vilka dessa stipendier, enligt vad ovan anförts, avses skola utgå. Förslag till ny kungörelse i ämnet bilägges betänkandet (*bil. nr 11*).

Kap. 5. Utvidgning av utrikesförvaltningen m. m.

Förutom ökad kunskap om beskaffenheten av de avlägsna hittills mindre bearbetade marknaderna kräves under rådande handelspolitiska förhållanden, för ett effektivt utnyttjande av föreliggande avsättningsmöjligheter för svenska produkter, i allt större utsträckning bistånd åt de svenska exportörerna av officiella svenska representanter. För såväl de enskilda företagen som näringsorganisationerna är det utomordentligt svårt, i många fall omöjligt, att genom egna åtgöranden övervinna de hinder som genom statliga åtgöranden på de flesta håll skapats för utrikeshandeln. Utvecklingen har sålunda bragt det därhän, att det svenska affärslivet och dess organ äro i behov av ständig kontakt med vår officiella utrikesrepresentation, vars tjänster i växande utsträckning måste tagas i anspråk för att bereda lättnader i de betydande och invecklade svårigheter av olika slag som hämma handelsutbytet. De i dylika avlägset belägna länder verk samma officiella representanterna för Sverige hava på mångfaldiga sätt visat sig effektivt kunna befrämja den svenska exporten, i främsta rummet genom utnyttjande av de möjligheter att vinna kontakt med myndigheter, näringsorganisationer och enskilda affärsmän, som personer i officiell ställning besitta.

Det stegrade behovet såväl av stöd och medverkan från statsauktoritetens sida, som ock av snabba och tillförlitliga upplysningar om näringspolitiska åtgöranden i utlandet har medfört, att utrikesförvaltningen erhållit en mot kommersiella och handelspolitiska mål i högre grad än förut orienterad inriktning. Denna inriktning kom till uttryck redan år 1921 i de diplomatiska och konsulära kårernas sammanslagning, i ändrade principer för rekryteringen samt i inrättandet på försök av en speciell handelsavdelning inom utrikesdepartementet. Ett ytterligare steg, och ett avgörande sådant, togs år 1928 i och med handelsavdelningens införlivande med den ordinarie staten för utrikesdepartementet och de handelspolitiska ärendenas överförande till denna avdelning. Handelsavdelningen, som enligt beslut av 1928 års riksdag är organiserad på två byråer, en traktatbyrå och en kommersiell informationsbyrå, hade till en början endast en byråchef till avdelningens förfogande, enär den andra byrån var direkt underställd avdelningschefen. Avdelningens växande arbetsbörda nödvändiggjorde emellertid 1934 inrättandet av ytterligare en extra befattning för bestridande av byråchefsgöromålen å sistnämnda byrå, vilken befattning genom beslut av 1937 års riksdag uppfördes på departementets ordinarie avlöningsstat.

Samtidigt med att departementets handelsavdelning utvidgats och effektiviserats har jämväl en utbyggnad av representationen i utlandet försiggått. Denna utveckling har betingats, förutom av ökade avsättningssvårigheter på flertalet marknader och därmed följande behov att söka nya avsättningsområden, av en allmän tendens att söka knyta direkta handelsförbindelser med mera avlägset belägna länder. Utvecklingen av de svenska handelsförbindelserna på dessa marknader i vad avser såväl export som import har också befrämjats av de under de senaste årtiondena tillkomna svenska transoceaniska sjöfartslinjerna.

Bland de utvidgningar av utrikesrepresentationen som på senare år förekommit och vilka huvudsakligen torde få anses betingade av kommersiella och handelspolitiska hänsyn må nämnas följande befattningar, nämligen sändebud i Lima år 1931 samt legationsråd med chargé d'affaires' ställning i Bogotá samma år, sändebud i Teheran samt legationssekreterare i Kairo år 1936, sändebud i Kairo samt chargé d'affaires i Santiago år 1937, sistnämnda post i stället för det tidigare vicekonsulatet i Valparaiso, samt chargé d'affaires i Athén innevarande år. Den geografiska fördelningen av de nya befattningarna är ett uttryck för den ökade betydelse de fjärran belägna marknaderna, särskilt Sydamerika, tillmätts såsom avsättningsområden för svensk produktion.

Överflyttning av handelsattachéerna till utrikesförvaltningens ordinarie personalstat.

Till utvecklingen av utrikesförvaltningens kommersiella verksamhet har handelsattachéinstitutionen kraftigt bidragit. Denna institution tillkom redan

år 1906, då ett anslag för första gången beviljades för utsändande av handelsattachéer, vilka skulle verka för upparbetande av nya avsättningsområden för svensk export, resp. öppnandet av nya importkällor. Då för sådant arbete lämplig personal icke var tillfinnandes inom utrikesförvaltningen, rekryterades dessa poster med personer hämtade från det praktiska livet. Under de närmast följande åren utsändes handelsattachéer till Argentina, Australien, Kina och Turkiet med flera länder och de sålunda utsända handelsattachéernas energiska och av näringslivet ofta högt uppskattade arbete gav snart nog den nya institutionen vind i seglen. Under åren 1918/1919 anställdes emellertid handelsattachéer även vid vissa av våra beskickningar hos stormakterna, först i Berlin och sedermera i Paris, Madrid och Washington, och därmed började man komma in på en organisation av den kommersiella verksamheten vid våra utlandsorgan, som småningom skulle leda till att handelsattachéinstitutionens ursprungliga ändamål kom att skjutas i bakgrunden för uppgifter av annat slag. De handelsattachéer som anställdes i länder där det svenska näringslivet var väl orienterat ha nämligen i regel haft till uppgift att under beskickningschefens omedelbara ledning handlägga förefallande frågor av kommersiell natur — i stor utsträckning av löpande beskaffenhet — och särskilt att införskaffa de upplysningar om anställningslandets industri och handel vilka det jämlikt meddelade instruktioner åligger beskickningarna att ombesörja. Den väsentliga skillnaden mellan dessa handelsattachébefattningar och de övriga synes för övrigt hava i viss mån stått klar för vederbörande redan från början, ty man har vid besättandet av förstnämnda befattningar jämsides med fordringarna på kunskaper och erfarenhet i kommersiella ting även sökt tillgodose de krav på administrativ och expeditionell träning som måste uppställas på en ordinarie tjänsteman.

År 1931 drog man konsekvenserna av förenämnda utveckling genom att överföra handelsattachéerna vid beskickningarna i Berlin, Paris och Washington till den ordinarie staten för beskickningar och konsulat såsom handelsråd vid vederbörande beskickningar. Ehuru de skäl som talade för att överföra nyssnämnda handelsattachébefattningar till den ordinarie staten i väsentliga avseenden kunde göras gällande jämväl i fråga om handelsattachébefattningen i Madrid, avstod man år 1931 från att företa någon förändring i fråga om denna posts karaktär, enär det syntes kunna ifrågasättas om befattningen i alla situationer skulle behöva vara knuten till just den beskickningen, då Spanien icke ägde samma betydelse för vårt näringsliv som Tyskland, Frankrike och Amerikas Förenta Stater.

Från och med budgetåret 1931/32 har från handelsattachéanslaget avlönats tvenne handelsattachéer, nämligen dels den i Spanien, vilken befattning på grund av rådande förhållanden efter hand kommit att få karaktär av en vanlig diplomatisk tjänst, dels ock en som huvudsakligen tagits i

anspråk för marknadsundersökningar samt annat kommersiellt och handelspolitiskt arbete å avlägsna hitintills mindre bearbetade marknader. Sedan innehavaren av sistnämnda befattning innevarande år överflyttats till Venezuela med ställning såsom chargé d'affaires därstädes, torde befattningens ursprungliga huvuduppgift komma att stå tillbaka för den art av allmänna handelspolitiska och kommersiella uppgifter som för närvarande i allt större utsträckning taga våra officiella representanters tid i anspråk. Utvecklingen har sålunda lett till att innehavarna av handelsattachébefattningar över lag kommit att tagas i anspråk för handläggning av de frågor av kommersiell och handelspolitisk natur som ankomma på beskickningar och konsulat och vilka i främsta rummet avse att tillgodose den svenska exportens allt större behov av bistånd av landets officiella utrikesrepresentanter för att övervinna de skrankor och svårigheter av statlig karaktär som i ökad omfattning möta densamma. Det må även erinras om att dessa handelsråd ofta hava att föra eller deltaga i relativt omfattande handelspolitiska förhandlingar. Den utveckling som handelsattachéinstitutionen undergått synes stå i överensstämmelse med den tilltagande kommersiella verksamheten inom utrikesförvaltningen i allmänhet och vara ägnad att ytterligare accentuera och befästa den inriktning på kommersiella och näringspolitiska uppgifter som varit vägledande för senare tiders organisatoriska åtgärder i avseende å utrikesförvaltningen.

I konsekvens med denna organisatoriska utveckling, som enligt de sakkunnigas mening varit gagnelig, synes det ändamålsenligt, att jämväl de två återstående handelsattachébefattningarna överföras till den ordinarie personalstaten på sätt tidigare skett med handelsattachébefattningarna i Berlin, Paris och Washington, vilket de sakkunniga alltså förorda.

För sådant ändamål skulle erfordras inrättandet av två B 30-befattningar enligt gällande avlöningsreglemente. Med hänsyn till att det nya civila avlöningsreglementet avses skola träda i kraft vid nästkommande budgetårs ingång, hava de sakkunniga i fortsättningen begagnat det nya avlöningsreglementets klassificering, liksom samtliga kostnadsberäkningar uppgjorts på grundval av sistnämnda reglemente samt med beaktande av de förslag som utrikesförvaltningens löneregleringssakkunniga framlagt i sitt den 7 september 1938 avgivna betänkande. I det nya civila avlöningsreglementet hava mellangradsbefattningarna i gällande löneplan B — d. v. s. befattningar i lönegraderna B 30, B 26 och B 21 — överförts till en löneplan A, men med bibehållande av hittillsvarande lönegradsnummer. En B 30-befattning enligt gällande avlöningsreglemente motsvaras sålunda av en befattning inom lönegraden A 30 i det nya avlöningsreglementet. En överföring av handelsattachébefattningarna till två ordinarie befattningar inom lönegraden A 30 fr. o. m. budgetåret 1939/40 skulle för statsverkets del innebära en stegring av de totala kostnaderna för deras avlöning från 57 100 kronor för löpande budgetår till i runt tal 60 300 kronor för budgetåret

1939/40 eller en ökning med 3 200 kronor, såsom framgår av ett inom utrikesdepartementet upprättat kostnadsförslag (se *bil. nr 8*).

Utvidgning av Sveriges representation i vissa avlägsna länder.

De sakkunniga hava vidare förehaft till övervägande spörsmålet, i vad mån en ytterligare utbyggnad eller förstärkning av den svenska statens representation i ett antal avlägsna länder skulle vara erforderlig för ett effektivt tillgodoseende av den svenska utrikeshandelns intressen.

Vad då till en början angår utförandet av orienterande undersökningar å dylika marknader, vilket ursprungligen var avsett såsom huvuduppgift för handelsattachéerna, anse de sakkunniga, av skäl som tidigare anförts, att dessa undersökningar böra förläggas till Sveriges allmänna exportförening, varest numera bedrives en efter moderna metoder upplagd marknadsundersökningsverksamhet och varest en betydande fond av erfarenhet rörande dylikt arbete finnes samlad.

Den utredning som de sakkunniga införskaffat angående behovet av en förstärkning av utrikesrepresentationen på de marknader varom här är fråga, har givit vid handen, att en sådan förstärkning på åtskilliga håll är önskvärd dels för att möjliggöra en mera djupgående kommersiell rapporteringsverksamhet, dels, och särskilt, för att hos ifrågakommande länders myndigheter tillvarata den svenska exportnäringens intressen i den starkt ökade konkurrensen om avsättningsmarknaderna.

Innan de sakkunniga övergå till att närmare precisera storleken och den geografiska fördelningen av den utbyggnad av utrikesrepresentationen som synes dem önskvärd ur kommersiella och handelspolitiska synpunkter, önska de fästa uppmärksamheten på följande förhållanden.

De fjärran belägna marknader varom här är fråga äro i allmänhet för den svenska utrikeshandelns del i förhållandevis ringa grad bearbetade, varför det är svårt att uttala sig om marknadernas värde på lång sikt såsom avsättningsområden för svenska produkter, eller om deras inbördes relativa betydelse i en framtid. Under sådana omständigheter har det syntts de sakkunniga önskvärt, att de befattningar inom utrikesrepresentationen som det kan befinnas lämpligt att tillskapa i huvudsakligt syfte att tillgodose utrikeshandelns intressen inom dessa områden, givas en sådan rörlighet, att de kunna placeras varhelst de befinnas vara mest behöfliga och sålunda även i länder där Sverige nu saknar stadigvarande representation. Denna synpunkt torde jämväl böra beaktas i fråga om de ovan föreslagna två A 30-befattningarna, vilkas innehavare liksom hittills böra erhålla sådan placering, att de kunna ägna sin tid huvudsakligen åt kommersiella och handelspolitiska uppgifter. De böra för den skull oberoende av förefintligheten av beskickning eller konsulat å ifrågakommande platser, kunna användas å det verksamhetsfält, varest aktuellt behov av dylik representation ur här ifrågavarande synpunkter gör sig mest kännbart.

Vidkommande nu föreliggande möjligheter att företaga förflyttningar mellan olika platser av existerande mellangradsbefattningar — vilka befattningar närmast torde komma i fråga vid en utvidgning av det slag som här avses — må erinras om att sedan budgetåret 1936/37 befogenhet förelagat för Kungl. Maj:t att efter eget beprövande fördela dessa befattningar mellan förefintliga beskickningar och konsulat. Befogenheten avser enligt formuleringen omflyttningar mellan de platser, där enligt staten för ortstillägg beskickningar eller konsulat skola finnas. Frånsett den begränsning som ligger däri att omflyttningarna endast kunna ske mellan platser där Sverige är officiellt representerat, har befattningarnas rörlighet hämmats därav, att ortstillägg ej funnits anslagna för alla möjliga poster utan vid ombyten av befattningar måst framkonstrueras genom jämkningar inom ramen av de å staten uppförda ortstilläggen. Enligt löneregleringssakkunnigas förslag skulle befattningarna i lönegraderna A 30, A 26 och A 21 — liksom även kanslistbefattningarna i lönegraderna A 16 och A 12 — av riksdagen uppföras allenast i en personalförteckning, med ett visst antal befattningar i varje grad. Kungl. Maj:t skulle liksom hittills äga befogenhet att efter eget beprövande fördela dessa befattningar mellan förefintliga beskickningar och konsulat och vad ortstilläggen angår, skulle riksdagen bestämma storleken därav på varje post, där en befattning kunde tänkas placerad, d. v. s. enligt hittills gällande befogenhet för Kungl. Maj:t varje plats där beskickning eller konsulat finnes. På ett sätt sträcker sig dock förslaget längre, i det den i betänkandet upptagna staten för ortstillägg omspanner samtliga länder, indelade i två »dyrortsgrupper», en högsta och en lägsta, omfattande vissa uppräknade länder, samt en mellangrupp avseende »alla övriga». Det förutsattes enligt förslaget att till ortstillägg åt dessa befattningar anvisas ett belopp förslagsvis, ty även om man vid statsverkspropositionens avlåtande kan beräkna, hur mycket som åtgår till ortstillägg med nuvarande placering av befattningarna, kan sedan en överflyttning av exempelvis en vicekonsultjänst från London till San Francisco medföra, att beloppet överskrides, och på motsvarande sätt kan omvänt en besparing uppkomma.

Den större rörlighet, som ytterligare synes önskvärd beträffande de av de sakkunniga föreslagna nya befattningarna, torde enligt vad de sakkunniga inhämtat kunna ordnas inom den nyss skisserade organisationens ram, exempelvis så, att i personalförteckningen mellangradsbefattningarna uppfördes under två rubriker, nämligen A För tjänstgöring vid på stat uppförda beskickningar och konsulat, samt B För tjänstgöring vid beskickning eller konsulat eller eljest enligt Kungl. Maj:ts beprövande.

Vidkommande det av de löneregleringssakkunniga framlagda förslaget till stat för ortstillägg må erinras om att detta, ehuru det till synes giver anvisning på lämpligt ortstillägg för tjänsteman på vilken som helst ort, dock endast räknat med sådana placeringar som äro möjliga med nuvarande

begränsade rörlighet. Löneregleringssakkunnigas högsta dyrortsgrupp omfattar endast England, Irland och Nordamerika med ortstillägg varierande mellan 18 000 kronor för ett legationsråd och 10 000 kronor för en andre vicekonsul, den lägsta dyrortsgruppen huvudsakligen våra nordiska och baltiska grannländer med ortstillägg mellan 8 000 och 5 000 kronor. Mellangruppen »alla övriga» upptager ortstillägg mellan 10 000 och 5 000 kronor, vilka belopp, med hänsyn till att särskilda tillägg på mellan 5 000 och 3 000 kronor skulle utgå vid tjänstgöring utom Europa, beräknats vara i flertalet fall tillfyllest. Detta synes emellertid knappast vara fallet beträffande en tjänsteman exempelvis på Cuba eller Nya Zeeland, vilka platser för närvarande sakna officiell svensk representation. Ett fullständiggande av den högsta dyrortsgruppen i mån av behov bryter emellertid icke själva systemet och är enligt vad de sakkunniga inhämtat fullt förenligt med de principer vilka ligga till grund för hela förslaget.

Ovanstående synes sålunda giva vid handen, att de tekniska förutsättningarna för en sådan rörlighet i fråga om de föreslagna befattningarnas placering som de sakkunniga ansett önskvärd, förefinnas.

Vid bedömande av spørsmålet om den omfattning som en eventuell förstärkning av utrikesrepresentationen ur förevarande synpunkter bör givas, hava de sakkunniga särskilt beaktat behovet av utvidgning i följande länder, nämligen Brasilien, Brittiska Indien, Canada, Cuba och övriga västindiska öar, Nederländska Indien, Nya Zeeland samt Siam. Efter övervägande av införskaffat utredningsmaterial anse de sakkunniga sig kunna konstatera, att behovet av en utökning av den yttre representationen för närvarande är mest trängande i Nya Zeeland samt den västindiska ögruppen, varjämte starka skäl torde tala för en förstärkning av beskickningen i Rio de Janeiro. För att tillgodose det sålunda närmast föreliggande behovet torde erfordras två nya befattningar i lönegraden A 26 samt en i lönegraden A 21. De sakkunniga hava därvid avsett att befattningarna i lönegraden A 26, vilka för närvarande måhända lämpligast böra placeras i Nya Zeeland och på Cuba, huvudsakligen skola anlitas för självständiga uppgifter på det kommersiella och handelspolitiska området, medan befattningen i lönegraden A 21 bör komma till användning för att lätta bördan av löpande göromål för en av beskickningscheferna i Sydamerika, vilken därigenom skulle beredas tillfälle att ägna mera arbete åt uppgifter företrädesvis av ekonomisk natur.

Vidkommande önskvärdheten att erhålla en ökad svensk representation i Nya Zeeland har generalkonsulatet i Sydney, varunder Nya Zeeland för närvarande lyder, under erinran om den ökade betydelse som den nya-zeeländska marknaden på senare år erhållit såsom avsättningsområde för svenska produkter, framhållit bland annat följande. Nya Zeeland vore beläget fyra dagsresor från Sydney, varför det mötte stora svårigheter att från sistnämnda plats följa med den ekonomiska utvecklingen på Nya

Zeeland i den utsträckning som skulle vara önskvärt. De enda uppgifter, som vore tillgängliga för generalkonsulatet, utgjordes av den officiella statistiken och tidningar. För att effektivt kunna befrämja vår export på Nya Zeeland syntes det emellertid nödvändigt att äga en mera intim kännedom om landets ekonomiska liv och utveckling, vilket icke vore möjligt utan att vistas där åtmistone en viss tid av året. Detta hade emellertid med anledning av de höga kostnader, som en årlig resa till Nya Zeeland skulle medföra, icke låtit sig göra. De svenska intressena därstädes tillvaratoges för närvarande så gott som helt och hållet av den honorära konsuln i Wellington. Dennes på grund av egna göromål strängt upptagna tid tillläte emellertid icke en så omfattande rapportverksamhet som skulle vara nödvändig för att hålla våra exportörer underrättade om den ekonomiska utvecklingen inom hans distrikt, varför det skulle vara av stor vikt för Sveriges intressen i Nya Zeeland, om dessa tillvaratoges av en utskickad representant. Då emellertid upprättandet av ett självständigt konsulat i Wellington för statsverket skulle medföra kostnader, som icke stode i proportion till de svenska intressena i Nya Zeeland, föresloge generalkonsulatet inrättandet av en lönad vicekonsulsbefattning vid det olönade konsulatet i Wellington. Denne vicekonsul skulle även kunna förestå generalkonsulatet i Sydney under den ordinarie befattningsinnehavarens semester. Generalkonsuln i Sydney kumulerade vanligtvis på grund av den långa resan mellan Australien och Europa sin semester under fyra år. Härigenom vore han vart fjärde år berättigad till åtta månaders ledighet jämte 86 resedagar eller tillsammans omkring elva månader, under vilken tid generalkonsulatet förestodes av den honorära vicekonsuln. Under denna jämförelsevis långa tidsperiod förelåge alltid den eventualiteten, att för våra handelsintressen viktiga frågor bleve aktuella. Dessa måste då antingen behandlas av den tillförordnade generalkonsuln, vilken icke hade en utskickad representants ställning, då han förhandlade med myndigheterna, eller också remitteras till beskickningen i London för handläggning, vilket på grund av det stora avståndet mellan England och Australien och de mycket olika förhållandena i dessa länder knappast vore fullt ändamålsenligt. Generalkonsulatet upplyste vidare, att för närvarande Amerikas Förenta Stater, Belgien, Frankrike, Japan, Schweiz och Tyskland hade utsända representanter i Nya Zeeland, varjämte nederländska regeringen nyligen beslutat att sända en vicekonsul till Wellington för att tjänstgöra under dess därvarande honorära representant. Av ovannämnda representanter vore Förenta Staternas och Japans självständiga, de övriga lydde under resp. generalkonsulat i Sydney.

Till förmån för en utvidgning av den svenska representationen i Nya Zeeland talar enligt de sakkunnigas mening, förutom de skäl som av generalkonsulatet i Sydney framförts, det förhållandet att Nya Zeeland är ett jämförelsevis rikt land, varest befolkningens välförhållanden befinner sig i

stigande, varför det synes kunna antagas, att importen av kvalitetsvaror kommer att ökas, i synnerhet i fråga om maskiner och redskap för jordbruket. Man är vidare i Nya Zeeland sysselsatt med att uppbygga en sekundärindustri, varför det kan förväntas, att importen av varor som erfordras för de nya industriernas igångsättande och drift likaledes kommer att ökas.¹ Under sådana förhållanden finna de sakkunniga det önskvärt, att en av de ovan omförmälda befattningarna inom lönegraden A 26 placeras i Wellington på sätt generalkonsulatet i Sydney föreslagit.

Ett annat område, varest Sveriges avlönade representation för närvarande torde vara otillräcklig för de ökade uppgifter som den handelspolitiska utvecklingen skapat, utgöres av Mexico, de centralamerikanska republikerna samt Västindien, inom vilket vidsträckta område Sverige endast är representerat av sändebudet i Mexico, som vid sin sida har en kanslist. Nämda sändebud har framhållit, att de svårigheter som svensk export hade att kämpa med på dessa marknader och vilka i ökad utsträckning nödvändiggjorde bistånd av officiell svensk representant, medförde en kraftig stegring av beskickningens arbetsbörda. Beskickningens nuvarande distrikt hade sålunda blivit alltför omfattande för att kunna i önskvärd grad bearbetas. För att kunna göra en effektiv insats till fromma för varuutbytet med hela detta distrikt skulle beskickningschefen nästan ständigt behöva vara på resande fot, vilket återigen skulle medföra att arbetet bleve alltför splittrat och att särskilt de många i Mexico föreliggande problemen skulle komma att försummas. Den vartannat år förekommande semesterresan på c:a sex månader medförde även, enligt sändebudets mening, ett alltför långt avbrott i verksamheten därstädes. Sändebudet ville för sin del förorda, att en ambulerande legationssekreterare med *chargé d'affaires* ställning placerades i Habana med verksamhetsområde omfattande jämväl Haiti, Dominikanska republiken och övriga västindiska öar.²

De skäl för en utvidgning av utrikesrepresentationen inom den västindiska ögruppen, som sålunda framkommit, finna de sakkunniga böra föranleda, att en av de nämnda befattningarna i lönegraden A 26 tillsvidare förlägges till Habana med verksamhetsfält omfattande Cuba och övriga västindiska öar.

Vidare vilja de sakkunniga, såsom ovan antytts, föreslå inrättande av en befattning i lönegraden A 21 till förstärkande av den yttre representationen i Sydamerika.

Åtskilliga skäl tala för att placera en sådan befattning vid någon av de sydamerikanska beskickningarna. Härför kan åberopas icke blott det för-

¹ För statistiska uppgifter rörande Nya Zeelands handelsomsättning med Sverige hänvisas till särskild tabell (*bil. nr 4*).

² För statistiska uppgifter rörande dessa länders (Cuba och Övriga Västindiska öar) handelsomsättning med Sverige hänvisas till särskilda tabeller (*bil. nr 5 och 6*).

hållandet, att arbetsbördan för cheferna vid våra beskickningar i Sydamerika väsentligt ökats på grund av de för det svenska näringslivet betydelsefulla frågor som dessa numera hava att handlägga, utan även önskvärldheten av att för arbetet inom departementet hava tillgång till tjänstemän i mellangraderna, som äro insatta i förhållandena i de latinamerikanska länderna och äga mera ingående kunskaper i de spanska och portugisiska språken.

En för placering på denna kontinent avsedd andre legationssekreterarebefattning har visserligen upprättats enligt beslut av 1938 års riksdag. Detta är emellertid den enda befattningen av detta slag på den sydamerikanska kontinenten och med dess inrättande lär icke kunna ernås mera än avhjälpandet av det i statsverkspropositionen till 1938 års riksdag anmälda missförhållandet, att även våra viktigaste och mest arbetstyngda beskickningar i Syd- och Mellanamerika (Buenos Aires, Rio de Janeiro och Mexico) under sändebudens semestrar i allmänhet måst ställas under ledning av vederbörande kanslist i egenskap av chargé des affaires, något som enligt internationell praxis innebär, att beskickningens viktigare funktioner i väsentlig mån inställas. Dessa sändebud hava i allmänhet ett halvt års semester vart tredje år, och om, såsom meningen är, legationssekreteraren sättes att vikariera på det ena stället efter det andra, så kan han i övrigt givetvis icke annat än tillfälligt anlitas som arbetsförstärkning och hjälp å beskickningscheferna. Därest en förste legationssekreterare placeras i Habana, på sätt ovan föreslagits, torde denne visserligen väl kunna uppehålla posten såsom beskickningschef i Mexico under sändebudets semester, varigenom den nuvarande legationssekreteraren, vilken knutits till beskickningen i Buenos Aires, endast skulle behöva vikariera vid semester för sändebudet i Rio de Janeiro. Enligt vad de sakkunniga inhämtat är emellertid arbetsbördan vid beskickningen i Buenos Aires för närvarande av sådan omfattning att sändebudet därstädes, för att i önskvärd utsträckning kunna ägna sig åt viktigare uppgifter, måste stadigvarande kunna påräkna biträde av en underordnad beskickningstjänsteman för fullgörande av löpande göromål.

Det synes vidare de sakkunniga angeläget, att chefsskapet vid beskickningen i ett land av så stor betydelse för den svenska utrikeshandeln som Brasilien jämväl under de perioder sändebudet är frånvarande upprätthållas på ett sätt som i formellt hänseende och för ärendenas behöriga handläggning och bedrivande är fullt tillfredsställande. Sändebudet i Rio de Janeiro har i en nyligen avlåten skrivelse därjämte framhållit önskvärldheten av att han bereddes tillfälle att, i större utsträckning än som för närvarande vore fallet, ägna sig åt handläggningen av ekonomiska spörsmål och en mera djupgående kommersiell informationsverksamhet. För närvarande upptoges hans dag ofta av en mängd enklare göromål och formella förpliktelser, vilka med utökad kompetent arbetskraft borde till

stor del kunna avlastas för att bereda honom mera tillfälle att ägna sig åt ovan antydda uppgifter. I sådant syfte önskade sändebudet till sitt förfogande erhålla en kvalificerad legationssekreterare med erfarenhet i departementala göromål och med insikt i ekonomiska spörsmål.

I detta sammanhang erinras om att den totala svensk-argentinska handelsomsättningen åren 1936 och 1937 utgjorde resp. 54 och 98 milj. kronor och den svensk-brasilianska samma år resp. 40 och 56 milj. kronor i runda tal. En stark tendens till ökning av den svenska exporten på Argentina och Brasilien har förmärkts under år 1937. Den svenska exporten till dessa länder utgjorde sålunda resp. 31 och 17 milj. kronor 1937 mot 17 och 9 milj. kronor under 1936. Dessa höjda siffror hava även väl kunnat hävdas under de första nio månaderna år 1938.

De upplysningar och uppgifter som de sakkunniga inhämtat i nu avhandlade frågor synas samtliga bekräfta att arbetsförhållandena vid beskickningarna i Buenos Aires och Rio de Janeiro äro sådana, att de motivera en förstärkning av beskickningen i Rio de Janeiro, varför de sakkunniga finna det önskvärt, att en rörlig befattning i lönegraden A 21 tillsvidare placeras vid sistnämnda beskickning.

Under återopande av vad i förevarande ämne anförts, få de sakkunniga förorda, att från och med budgetåret 1939/40 utrikesrepresentationens personalstat för beskickningar och konsulat utvidgas till att omfatta ytterligare tre befattningar å extra stat, två inom lönegraden A 26 och en inom lönegraden A 21. Ehuru befattningarna sålunda avses skola inordnas i den ordinarie karriären, böra de emellertid utnyttjas huvudsakligen för kommersiella och handelspolitiska uppgifter på avlägsna marknader, där den svenska exporten kan förutsättas behöva stöd av statliga representanter i sin strävan att uppnå större effektivitet och slagkraft. För att bereda Kungl. Maj:t eller ministern för utrikes ärendena full frihet att anvisa vederbörande befattningshavare det verksamhetsfält som för tillfället må befinnas lämpligast, böra befattningarna göras rörliga.

Vidkommande kostnaderna för upprättandet av förenämnda befattningar få de sakkunniga hänvisa till bifogade inom utrikesdepartementet upprättade kostnadsförslag (*bil. nr 9*), vilket jämväl upptager de ökade kostnader för skrivhjälp, kontorskostnadsersättning m. m. som erfordras. De samlade kostnaderna för denna utvidgning belöpa sig i runt tal till 101 200 kronor, därest befattningshavarna placeras på sätt de sakkunniga förordat. Vid kostnadsförslagens upprättande har man utgått från att till de befattningshavare som föreslås placerade å Cuba och Nya Zeeland skola utgå ortstillägg enligt dyraste ortgruppen i löneregleringssakkunnigas förslag. De uppgifter rörande levnadskostnaderna å Cuba och Nya Zeeland som de sakkunniga inhämtat giva nämligen vid handen, att förstnämnda land notoriskt är ett av världens dyraste för personer i sådan ställning varom här är fråga, medan i fråga om sistnämnda land, förutom dyra levnadsomkostnader i och för sig,

tillkommer hänsyn till den isolering som det utomordentligt långa avståndet från hemlandet svårigen kan undgå att medföra.

Förstärkning av personalen vid utrikesdepartementets handelsavdelning.

I sammanhang med de frågor beträffande utrikesrepresentationen, vilka i det föregående behandlats, hava de sakkunniga jämväl förehaft till övervägande organisationen av utrikesdepartementets handelsavdelning.

Såsom ovan anmärkts, består utrikesdepartementets handelsavdelning för närvarande av två byråer, av vilka enligt gällande organisationsplan den första byrån närmast har att handlägga traktatärenden, under det att den andra byrån har till uppgift att behandla frågor rörande kommersiell information. De senaste årens handelspolitiska utveckling har emellertid medfört en utomordentlig ökning av handelsavdelningens arbetsbörda å det traktatpolitiska området. Under det att tidigare handelstraktater såsom regel avslötos för längre tidsperioder och till alldeles övervägande del voro av tämligen ensartad karaktär — avtal innehållande allmänna bestämmelser på basis av mestgynnad nationsklausulen — så föras numera med ett stort antal stater avtalsförhandlingar årligen eller i många fall t. o. m. halvårs- eller kvartalsvis, samtidigt som även själva avtalen blivit väsentligt mera komplicerade. Vidare giva de numera allt oftare förekommande clearing-, betalnings- och kontingentavtalen anledning till ständigt återkommande smärre förhandlingar. Härtill kommer, att ofta en eller flera av handelsavdelningens tjänstemän måste avdelas för att leda eller deltaga i dessa olika förhandlingar, varigenom arbetsförhållandena inom avdelningen förryckas. Under sådana förhållanden har det redan för ett antal år sedan visat sig nödvändigt att fördela det traktatpolitiska arbetet å handelsavdelningens båda byråer, vilket haft till följd, att även den byrå vilken enligt den ursprungliga organisationsplanen skulle ägnat sig åt kommersiell information, i huvudsak blivit sysselsatt med traktatpolitiska uppgifter. Även med denna fördelning av de traktatpolitiska uppgifterna å båda byråerna har det emellertid visat sig, att handelsavdelningens arbetsbörda blivit för stor för den inom nuvarande organisationsplan tillgängliga personalen. Det har för de sakkunniga framhållits, att en förstärkning av handelsavdelningens personalbestånd vore trängande nödvändig redan under nuvarande förhållanden, och alldeles bortsett från de nya arbetsuppgifter som ett genomförande av de sakkunnigas övriga förslag skulle medföra. Det må i detta sammanhang omnämnas, att såväl i Danmark som i Norge utrikesdepartementens handelsavdelningar bestå av fyra byråer, envar med en personal, som i de flesta fall överstiger det normala personalbeståndet å en byrå inom det svenska utrikesdepartementets handelsavdelning.

En utvidgning av utrikesrepresentationen i enlighet med de riktlinjer, vilka

ovan angivits, torde givetvis få återverkningar även å de uppgifter, vilka åvila handelsavdelningen. Ett genomförande av det i det föregående skisserade förslaget till anordnande av marknadsundersökningsverksamhet synes likaledes komma att medföra, att handelsavdelningens tid i högre grad än hittills blir upptagen med problem rörande fjärran belägna svenska exportmarknader. Det torde vidare vara önskvärt, att inom handelsavdelningen finnes personal, som har möjlighet att kontinuerligt följa det arbete som på olika håll här hemma kommer att utföras för främjande av våra handelsförbindelser med avlägsna länder. Den utökning av handelsavdelningens arbetsbörda som ett genomförande av förenämnda åtgärder sålunda skulle komma att medföra, torde med hänsyn till den redan hårda arbetsbelastningen å avdelningen icke kunna ske utan en förstärkning av dess personal.

Efter prövning av de olika förhållanden, som nu i korthet antytts, hava de sakkunniga kommit till den slutsatsen, att det i syfte såväl att tillgodose behovet av ökad arbetskraft för handläggningen av traktatpolitiska ärenden i allmänhet som att inom handelsavdelningen bereda utrymme för ökad expertis rörande handelsförhållandena på fjärran belägna marknader och särskilt inom den latinamerikanska ländergruppen, är angeläget att en ny byrå upprättas inom handelsavdelningen. Denna byrå skulle hava såsom huvuduppgift att handlägga frågor av kommersiell och handelspolitisk natur rörande dessa marknader samt att följa arbetet på främjandet av våra handelsförbindelser med ifrågavarande länder, varjämte den enligt de sakkunnigas uppfattning bör övertaga de ärenden, som tidigare handlagts av den kommersiella informationsbyrån, men som numera på grund av den betydande ökningen av traktatpolitiska arbetsuppgifter icke kunnat ägnas önskvärd uppmärksamhet. Vad angår den föreslagna byråns personalbestånd synes denna böra ställas under ledning av en byråchef i lönegraden A 30; detta i avsikt att bereda vederbörande tjänsteman tillfälle att under en följd av år innehava sin post, vilket torde vara en nödvändig förutsättning för ett effektivt handhavande av de förhållandevis specialiserade arbetsuppgifter, varom här synes bliva fråga. Vidkommande personalbeståndet i övrigt hava de sakkunniga i och för sig varit böjda att, särskilt med hänsyn till handelsavdelningens växande arbetsbörda, föreslå en sekreterare såväl i lönegraden A 26 som i lönegraden A 21. En bidragande synpunkt har här varit önskvärldheten att bereda möjlighet för utrikesförvaltningens personal att åtminstone under en period av sekreteraretjänstgöringen hava sin verksamhet förlagd till handelsavdelningen. Erfarenheten synes nämligen utvisa — vad som ju även torde få anses ligga i sakens natur — att beskickningars och konsulats handläggning av de allt oftare förekommande och allt betydelsefullare handelspolitiska ärendena väsentligt underlättas, om vederbörande utlandspersonal haft tillfälle att å handelsavdelningen behandla frågor av denna art. De sakkunniga hava emellertid av kostnads-hänsyn icke velat föreslå en sådan mera fullständig personaluppsättning

utan hava ansett sig böra inskränka sitt förslag till att avse upprättandet av allenast en sekreterarebefattning i lönegraden A 21.

Kostnaderna för upprättandet av ytterligare en byrå inom handelsavdelningen, bestående av en byråchefs- och en sekreterarebefattning inom resp. lönegraderna A 30 och A 21 belöpa sig enligt inom utrikesdepartementet verkställd beräkning till 20 300 kronor om befattningarna uppföras å extra stat och 21 300 kronor därest de uppföras å ordinarie stat (se *bil. nr 10*). Med hänsyn till att dessa befattningar, såvitt nu kan bedömas, motsvara ett minimibehov av arbetskraft, vilja de sakkunniga förorda att befattningarna redan vid deras inrättande uppföras å ordinarie stat.

Utökning av utrikesrepresentationens kanslipersonal.

I samband med spørsmålet om en förstärkning av utrikesförvaltningens kvalificerade arbetskrafter i avsikt att möta de stora krav som tillgodosendandet av exportnäringarnas intressen under nu rådande förhållanden ställer såväl på utrikesdepartementets handelsavdelning som även på vår officiella representation i utlandet, hava de sakkunniga jämväl upptagit till behandling frågan om en eventuell utökning av utrikesförvaltningens kanslipersonal.

Från näringslivets sida, bland annat av Sveriges allmänna exportför-
ening, har vid åtskilliga tillfällen på senare år framhållits vikten av att våra officiella representanter i utlandet, vilka på grund av utvecklingen fått sina arbetsuppgifter i hög grad utökade, till sitt förfogande erhålla tillräcklig kanslipersonal för att beskickningschefer och konsuler mera odelat skola kunna ägna sig åt sina huvuduppgifter utan att vara nödsakade att offra tid på rent expeditionella göromål. Under utredningens gång hava de sakkunniga fått ett intryck av att på åtskilliga håll och särskilt vid beskickningar och konsulat i avlägset belägna länder råder brist på arbetskraft för kontors- och rutingöromål, vilket tvingar högre tjänstemän att i allt för stor utsträckning ägna sin tid åt dylika sysslor. Sålunda föreligga, enligt vad som inhämtats från utrikesdepartementet, framställningar om ökad personal av skrivbiträdes- eller kanslistkategori från cheferna för Sveriges representation i Calcutta, Dublin, Lima, Pretoria, Teheran och Washington. Ett liknande behov lär göra sig gällande på flera andra håll, ehuru vederbörande chefer med kännedom om den begränsade medeltillgången härför, icke gjort särskilda framställningar i ämnet utan endast muntligen framfört sina önskemål.

De sakkunniga hysa den uppfattningen, att ett tillgodosende i viss utsträckning av det behov av ytterligare kanslipersonal som sålunda kommit till synes, är en åtgärd, som genom att frigöra de högre tjänstemännens krafter för större uppgifter synes vara att förorda såsom det minst kostsamma sättet att höja utrikesrepresentationens effektivitet på vissa av

de platser där beskickning eller lönat konsulat redan finnes, men förstärkning av arbetskraften på grund av alltför hård arbetsbelastning är av nöden.

Från utrikesdepartementet har i ämnet inhämtats, att den ökning av anslaget till skrivbiträden vid beskickningar och konsulat, som departementet har för avsikt att begära för budgetåret 1939/40 — innebärande en höjning av anslaget till Avlöningar vid beskickningar och konsulat: Skrivbiträden med 150 000 kronor till 510 000 kronor — endast i ringa utsträckning skulle kunna tillgodose ett ökat behov av kanslipersonal för nu nämnt ändamål. Berörda anslagshöjning är nämligen till större delen betingad av budgettekniska förhållanden och till återstående del huvudsakligen avsedd att möta de mycket betydande utgiftsökningar som på vissa håll föranletts av det växande arbetet med passviseringar och dylikt.

Under sådana förhållanden anse de sakkunniga, att en ytterligare höjning av nämnda anslag bör komma till stånd. Beträffande frågan, vilka platser som lämpligen böra komma i fråga vid en personalförstärkning av detta slag, finna de sakkunniga, att det definitiva bedömandet härav bör överlämnas åt utrikesdepartementet. De ovan nämnda framställningarna om förstärkning av skrivbiträdes- och kanslistpersonalen vid vissa svenska representationer utomlands anse de sakkunniga dock förtjäna allt beaktande. Sålunda saknar generalkonsulatet i Calcutta för närvarande helt och hållet svenskt kanslibitråde. Behovet härav är uppenbart, men kostnaderna efter svenska förhållanden mycket stora. Enligt föreliggande utredning lärer, därest icke vederbörande biträde skall sättas i en ohållbar situation, få räknas med en lön av minst 15 000 kronor för år. Framställningarna om förstärkning av skrivbiträdespersonalen vid representationen i Dublin, Lima, Pretoria, Teheran och Washington, synas de sakkunniga även väl motiverade. Kostnaderna härför skulle för envar av platserna Dublin, Pretoria och Teheran belöpa sig till 5 000 kronor, för Lima till 6 000 konor samt för Washington till 10 000 kronor, allt för år räknat. Enbart för tillgodoseende av de önskemål som ovan antytts torde sålunda, enär beräkningarna icke inbegripa resekostnader, krävas ett årligt anslag av 50 000 kronor.

Under återopande härav vilja de sakkunniga förorda, att anslaget till Avlöningar vid beskickningar och konsulat: Skrivbiträden för detta ändamål höjes med 50 000 kronor för budgetåret 1939/40. I denna summa har icke inräknats de kostnader för skrivhjälp som skulle betingas av upp rättandet av svensk representation å Cuba och Nya Zeeland, vilka kostnader upptagits i kostnadsförslaget för en eventuell svensk representation i nämnda länder.

Ersättning till tjänstemän inom den centrala handelspolitiska administrationen för studieresor.

I anslutning till spörsmålet om förstärkning av utrikesförvaltningens personal vilja de sakkunniga rikta uppmärksamheten på en i det tidigare omnämnda betänkandet om folkförsörjning och arbetsfred berörd fråga, nämligen önskvärdheten av att Sveriges officiella representanter i utlandet under sina besök i Sverige i större utsträckning än nu är fallet beredas tillfälle att studera industri-, handels- och sjöfartsföretag, i avsikt att på detta sätt komma i närmare kontakt med näringslivet. De sakkunniga anse vidare, att icke blott personal tillhörande utrikesförvaltningen utan jämväl sådan tillhörande den centrala handelspolitiska förvaltningen i större utsträckning än som för närvarande är fallet, bör beredas tillfälle att genom resor vinna ökad kännedom om det svenska näringslivet samt komma i närmare kontakt med dess ledare. Särskilt förefaller det lämpligt att bereda yngre tjänstemän såväl inom utrikesförvaltningen som inom den centrala handelspolitiska administrationen tillfälle att genom dylika resor utvidga sina kunskaper och intressen på dessa områden. Föreliggande rapporter över dylika resor, företagna av personal tillhörande utrikesförvaltningen, synas giva vid handen, att resultatet varit i hög grad instruktivt, och även att många värdefulla personliga förbindelser knutits mellan tjänstemännen och representanter för näringslivet, alltmedan kostnaderna för dylika resor visat sig stanna vid relativt blygsamma belopp. Det må nämnas, att budgetåret 1935/36 för sju resor företagna av utrikesförvaltningens personal utbetalts 900 kronor samt budgetåret 1936/37 för åtta resor 1 000 kronor.

Det har för de sakkunniga upplysts, att såväl i utrikesdepartementets och handelsdepartementets som i kommerskollegii stat finnas upptagna förslagsanslag för reseersättningar. Dessa anslag hava emellertid egentligen endast inom utrikesdepartementet kommit till användning för här ifrågasvarande ändamål. Under sådana omständigheter synes det de sakkunniga önskvärt, att dylika resor i utbildningssyfte i större utsträckning än hittills anordnas för personal tillhörande den centrala administrationen inom tillhörande områden.

Kap. 6. Samarbete inom näringslivet till exportens främjande.

Ett huvuddrag i den handelspolitiska utvecklingen på senare tid har varit strävan mot utjämning av handelsutbytet mellan staterna parvis och tendensen att reglera internationellt varuutbyte på kompensationsbasis med utnyttjande av importen såsom bytesmedel. Dessa förhållanden hava helt

naturligt i olika sammanhang framkallat spørgsmålet huruvida icke även vårt land för tillgodoseende av sina intressen borde se till i vad mån införseln av olika varuslag från skilda länder kunde utnyttjas för befrämjande av den svenska exporten på främmande marknader. Denna fråga har jämväl för de sakkunniga framstått såsom ett viktigt spørgsmål och har ägnats ingående uppmärksamhet.

Det är uppenbart, att utjämningspolitiken allmänt sett är synnerligen oläglig för stater av Sveriges ekonomiska struktur; å ena sidan måste åtskilliga av våra importförmödenheter hämtas från länder som på grund av ringa industriell utveckling icke hava användning för vårt lands råvaror och halvfabrikat eller högkvalitativa produktions- och kapitalvaror, och å andra sidan kan ett mindre land som Sverige på grund av begränsad konsumtionsförmåga uppenbarligen icke tillgodogöra sig exempelvis från vissa större industristater härrörande konsumtionsvaror av lyxbetonad karaktär i samma utsträckning som dessa staters industrier efterfråga svenska produktionsvaror etc. Den svenska handelsstatistiken visar också, att Sverige, även då dess totala handelsbalans är negativ, har exportöverskott i handeln med ett stort antal länder. Denna omständighet har framför andra kommit utjämningspolitiken att framstå såsom oförenlig med svenska intressen, och den svenska handelspolitiken har av detta och liknande skäl tagit avstånd från bilateralismen och kompensationspolitiken i dess betydelse av medveten strävan att med statliga ingripanden utjämna handelsbalansen med varje särskild stat för sig. Såsom av den inledningsvis lämnade redogörelsen framgått, torde den svenska utrikeshandels utveckling under världshandelskrisen och tiden därefter väl icke kunna anses annat än bestyrka riktigheten i den uppfattning som sålunda kommit till uttryck. Det må jämväl särskilt beaktas, hurusom fördelarna av en bilateralt inriktad byteshandel lätt nog bliva tämligen illusoriska. Vad som vinnes på ett håll förloras ofta nog på ett annat. I andra länder gjorda erfarenheter visa även, att en stat som för tillgodoseende av egna intressen tillrättalägger förutsättningarna för en »dirigering» av sin import ofta framkallar pretentioner och krav från andra stater, som svårligen kunna avvisas och som skapa mycket obekväma tvångslägen.

I betraktande av vad sålunda framhållits i fråga om de kvantitativa bytesmetoderna, sedda ur svensk handelspolitisk synpunkt, är det naturligt, att man bland Sveriges kommersiella överenskommelser från senare tid icke finner något s. k. kompensationsavtal, i detta ords egentliga betydelse av avtal om rena bytesaffärer. Vissa av clearingavtalen hava väl i praktiken ett slags kompensationsnatur, i det att de fixerat bytesrelationerna. Clearingavtal hava emellertid av Sverige endast ingåtts då så varit nödvändigt för ernående av en godtagbar reglering av ifrågakommande svenska intressen. Med ett par tobaksproducerande länder hava avtal träffats som torde få anses innebära kompensationsåtaganden från motparternas sida i

gengäld mot det svenska tobaksmonopolets inköp, men dessa överenskommelser, som föranletts av förhållandena på motsidan, intaga en undantagsställning och kunna icke betraktas såsom uttryck för någon tendens å svensk sida att skatta åt de kvantitativa bytesmetoderna såsom medel för exportens befrämjande.

Då det sålunda kan konstateras, att kompensationsväsendet, sett ur synpunkten av den svenska utrikeshandelns positiva befrämjande på längre sikt, på det hela taget icke kan anses ändamålsenligt, utesluter detta icke, att frågan om samarbete mellan export och import dock framstått såsom ett problem vars lösning ansetts påkalla särskild uppmärksamhet. Vid många tillfällen har behov av intimare kontakt mellan export- och import-handeln otvivelaktigt gjort sig starkt kännbart, särskilt i fall då enskilda kompensationsarrangemang varit den enda form som stått till buds för genomförande av exportaffärer, d. v. s. då det från utlandets sida såsom villkor för inköp av svenska varor uppställts krav på motsvarande svenska inköp av utländska produkter. Detta har i betydande omfattning varit fallet i fråga om utförsel till marknader i en del transoceana länder, varest vid åtskilliga tillfällen på senare år vissa möjligheter till export visat sig vara direkt avhängiga av att inköp av landets produkter kunnat ställas i utsikt. Särskilt med hänsyn till den i inledningen till detta betänkande framhävda angelägenheten av att ernå spridning av den svenska exporten på ett antal hittills mindre beaktade avlägsna marknader har det därför synts angeläget att undersöka på vad sätt ett mera effektivt samarbete mellan export och import skulle kunna komma till stånd, eller på vad sätt införseln av transoceana produkter eljest skulle kunna bidra till att stödja våra exportintressen på ifrågavarande marknader. Den framställning som i inledningen till betänkandet lämnats till belysning av Sveriges utrikeshandel med ett antal länder i Mellan- och Sydamerika, Asien och Afrika, varest ytterligare landvinningar för den svenska exporten synts böra eftersträvas i och för utförselns geografiska spridning, har givit vid handen dels att Sverige i förhållande till dessa marknader i allmänhet redan har ett avsevärt importöverskott, dels ock att en betydande transithandel förekommer i fråga om den svenska importen därifrån.

Beträffande sistnämnda spörsmål må erinras om att över 30 % av den totala svenska importen består av varor framställda i utomeuropeiska länder. Denna långväga import inbjuder i och för sig till uppkomsten av transithandel för eliminering av risker och för minskning av kapitalbehovet, särskilt genom fördelning av inköpen på mindre poster. Därtill kommer emellertid, att en del av dessa varor äro av sådan art att de kräva sortering, blandning etc., innan de äro färdiga för konsumtion i Sverige, medan andra äro underlagda en mer eller mindre monopolistisk organisation beträffande produktion och avsättning. I betraktande dessutom av Sveriges geografiska läge vid sidan av de stora handelsvägarna, är det knappast förvånansvärt

att transithandeln spelar en betydande roll i den svenska importen. Enligt en nyligen verkställd undersökning¹ uppgick Sveriges transithandel, vad importen angår, år 1935 till 16·4 % av totalimporten och 1936 till 16·3 %. Huvuddelen av transithandeln — 1935 ej mindre än 87·1 % därav — förmedlades av Storbritannien (35·1 %), Tyskland (17·4 %), Danmark (16·9 %), Amerikas Förenta Stater (9·0 %) och Nederländerna (8·7 %). De viktigaste transitvarorna äro, i ordning efter transithandelns storlek, bensin (22 milj. kr.)², sojabönor (12 milj. kr.), motorbrännolja (9 milj. kr.), kaffe (9 milj. kr.), koppar (9 milj. kr.), bomull (8 milj. kr.), kalksalpeter (8 milj. kr.), chilesalpeter (6 milj. kr.) och kautschuk (5 milj. kr.). Omkring tre fjärdedelar av transitvarorna voro framställda i utomeuropeiska länder och alltså endast en fjärdedel i Europa. Bland de utomeuropeiska världsdelarna visade Amerika och Asien beträffande transithandelns storlek de största siffrorna, beroende på dessa världsdelars betydelse som leverantörer av transoceanavaror till Sverige.

De förhållanden som framkallat anspråk på ökade svenska inköp från ifrågavarande avlägsna marknader, synas i viss utsträckning snarare sammanhånga med frågan om en förändring av våra inköp av varor därifrån till direkta köp i stället för köp via transithandelscentra än egentligen avse en ökning av den svenska införseln från länderna i fråga. Såsom av ovanstående framgår, fyller emellertid transithandeln betydande kommersiella uppgifter och köp direkt i produktionslandet skulle för den svenska importören ofta innebära ökade risker och kostnader.

Berörda svårigheter skulle i viss mån undanröjas, därest det vid handelspolitiska mellanhavanden med här omhandlade länder, kunde utverkas, att den officiella svenska handelsstatistiken avseende importen fördelad på länder efter varornas ursprung tillerkändes vitsord. Till detta spörsmål vilja de sakkunniga återkomma i annat sammanhang.

I syfte att bilda sig en uppfattning om de svenska importförbindelsernas organisation och eventuellt föreliggande möjligheter att i händelse av behov utnyttja importen för befrämjande av exportens intressen, hava de sakkunniga företagit en undersökning av handelsförbindelsernas art och de kommersiella förhållandena beträffande införseln av ett antal viktigare varor av huvudsakligen utomeuropeiskt ursprung. Undersökningen har omfattat följande varor: apelsiner, bananer, kaffe, majs, ris, kopra, sojabönor, linfrö, kakaobönor, bomullsfrökakor, jordnötskakor, kokoskakor, mineraloljor, naturlig chilesalpeter, hudar, kautschuk, fårull, bomull, hampa, jute, koppar, bly och tenn. På grundval av den svenska handelsstatistiken hava tabeller upprättats över införseln av de olika varorna fördelad på länder enligt statistiken såväl över produktionsländer som över inköpsländer (se *bil. nr 7*). Härigenom erhålles samtidigt en bild av den omfattning i vilken transit-

¹ Sven K. Stockman: Transithandeln vid import till Sverige, Norrköping 1938.

² Siffrorna avse år 1935.

handel förekommer beträffande varorna i fråga. Tabellerna upptaga vidare uppgifter rörande de viktigaste produktions- eller exportländerna för varorna i fråga i den mån sådana uppgifter stått att erhålla. Med utgångspunkt från dessa statistiska sammanställningar hava de sakkunniga hållit överläggningar med ett antal större importörer av de varor beträffande vilka förutsättningar hava synts vara för handen att i händelse av behov vidtaga förändringar i fråga om inköpen. Sådana förändringar kunna åsyfta dels en ökning av inköpen i produktionslandet på bekostnad av inköpen från något transithandelscentrum, vilket alltså icke i och för sig behöver innebära någon förändring i den totala kvantiteten av en från ett visst land införd vara, dels ock en absolut ökning av inköpen från produktionslandet i fråga.

Vid överläggningarna har i huvudsak följande inhämtats. I åtskilliga fall försvåras inköpen i produktionslandet av de kostnader som äro förenade med tillskapandet av egna inköpsorganisationer därstädes. Detta gäller bland annat i fråga om bananer, kopra, sojabönor, kakaobönor och fårull. Beträffande bananer tillkommer dessutom, att import direkt från produktionsländerna på grund av varans natur kräver regelbundna och täta skeppningar med stora specialbyggda fartyg, varför den direkta importen för att bliva lönande förutsätter större avsättningsområden än den svenska marknaden kan erbjuda. I fråga om åtskilliga varor saknas över huvud möjligheter att komma i direkt kontakt med producentländerna, enär försäljningar i huvudsak endast ske via stora internationella produktions- och försäljningsorganisationer, vilka dirigera leveranserna efter eget gottfinnande. Så är fallet i fråga om exempelvis koppar, tenn och chilesalpeter samt i viss mån även mineraloljor. Beträffande andra varuslag åter äro de svenska behoven inriktade på vissa kvaliteter, vilket begränsar möjligheterna att skifta inköpskällorna. Detta gäller särskilt bomull, men i viss mån även åtskilliga andra varor, såsom fårull, majs, hudar och kakaobönor. En av orsakerna till transithandels stora omfattning är också, såsom ovan antytts, att finna i den större säkerhet som denna form av handel skänker importören i fråga om varans kvalitet. I viss utsträckning torde emellertid en del av de ovan uppräknade varuslagen kunna tjäna såsom kompensationsobjekt för svensk export. Detta torde särskilt vara fallet i fråga om kaffe och i viss mån även foderkakor, majs, hudar och kautschuk.

Ovanstående torde giva en uppfattning om huru betydande svårigheterna för ett utnyttjande av importen för främjande av exporten äro. I själva verket torde större vinster knappast vara att förvänta för exporten på de avlägsna mindre bearbetade marknaderna genom systematiskt vidtagna åtgärder av här antydd natur. I viss utsträckning läser det emellertid icke vara uteslutet att uppnå fördelar för exporten genom samarbete med importhandeln, därest bättre möjligheter skapas för tillgodoseende av exportörernas behov av kompensationsmaterial.

Här berörda förhållanden hava framkallat en del organisatoriska åtgärder inom näringslivet. Sålunda inrättades år 1935 inom Sveriges allmänna exportförening en importutredningsbyrå, vilken skulle stå till tjänst med utredningar och anvisningar i de fall där importen kunde utnyttjas till förmån för svenska exportintressen. Byrån har företagit undersökningar rörande varor för vilka ett antal länder i första hand önskat vinna avsättning på den svenska marknaden, samt därefter sökt utröna möjligheterna att skapa nya respektive ökade försäljningsmöjligheter för dessa varor, särskilt i den mån de varit ägnade att finna köpare hos råvarukonsumenter bland exportföreningens egna medlemmar. Därjämte har byrån i förekommande fall undersökt förutsättningarna för anordnandet av direkta kompensationsaffärer med länder, vilka inom ramen för gällande valuta-regim medgiva genomförandet av sådana affärstransaktioner. Vidare bildades år 1937 inom Sveriges grossistförbund en importnämnd med uppgift att behandla med importhandeln sammanhängande frågor. I denna verksamhet ingår att i förhållande till statsmakterna företräda förbundets medlemmar, att i samarbete med exportorganisationer och enskilda exportörer medverka vid tillvaratagandet av nationella intressen inom utrikeshandeln samt att understödja medlemmarna vid eventuella tvister med leverantörer utomlands. Därjämte bedriver förbundet informationsverksamhet beträffande den svenska importhandeln. Förbundet äger numera tillgång till ingående uppgifter beträffande de viktigare importörernas intressen av olika varuslag och med det sålunda införskaffade och i allt större utsträckning bearbetade materialet har förbundet kunnat stå myndigheter och näringsorganisationer samt enskilda företag till tjänst med uppgifter i olika importhandelsfrågor. Vidare har Svenska lantmännens riksförbund tillsammans med de större foderämnesimportörerna bildat ett särskilt organ, Foderintressentföreningen u. p. a., med ändamål att där så visar sig erforderligt biträda vid genomförandet av enskilda kompensationsaffärer på grundval av importen av fodermedel.

I detta sammanhang må omnämnas förekomsten av ett par rent affärs-mässigt organiserade företag med huvudsyfte att genom förmedlingsverksamhet skapa förutsättningar för import- och exportkombinationer, i viss utsträckning för att lösgöra infrusna exportfordringar, eventuellt jämväl genom triangelfaffärer under medverkan av importörer i tredje land.

Slutligen har Sveriges allmänna exportförening, Sveriges grossistförbund och Kooperativa förbundet nyligen gemensamt dragit upp riktlinjer för ett frivilligt samarbete mellan import- och exporthandeln i syfte att skapa möjligheter till en koordinering av det arbete som, enligt vad ovan antytts, på olika håll bedrives för här ifrågavarande ändamål och en samarbetskommitté har även konstituerats, bestående av fem medlemmar från Sveriges allmänna exportförening, varav fyra representera exportintressen samt en redarintressen, fyra från Sveriges grossistförbund samt en från Kooperativa

förbundet. I analogi med vad som gäller för exportföreningen äga representeranter för de närmast intresserade myndigheterna rätt att närvara vid samarbetskommitténs sammanträden och deltaga i förhandlingarna. Därjämte har kommittén rätt att från fall till fall med sig adjungera personer vars medverkan kan erfordras.

Genom det sålunda konstituerade organet synes hava åstadkommits en önskvärd centralisering av behandlingen av frågor rörande samarbete mellan import och export ävensom ökning av förut befintliga möjligheter för de statliga myndigheterna att vid handläggning av utrikeshandelsfrågor i fall av behov vinna kontakt med vederbörande intressenter. Därigenom att inom exportföreningen jämväl äro representerade flertalet viktigare industrigrenar, vilkas råvaruinköp eller driftsförnödenheter kunna tänkas lämpliga för att utnyttjas i ett samarbete av här ifrågavarande slag, och då möjligheter finnas, att från fall till fall med kommittén adjungera representeranter för ifrågakommande intressen, synes detta organ äga möjligheter att omspanna de områden av näringslivet som kräves för att detsamma skall erhålla erforderlig effektivitet. Uppenbarligen kan härvid även kontakt hållas med de statliga myndigheter som handhava inköp av förnödenheter från utlandet för det allmännas räkning.

Beträffande uppgifterna för det omnämnda samarbetsorganet vilja de sakkunniga särskilt framhålla vikten av att dess arbete i främsta rummet inriktas på att i förekommande fall åvägabrinda en snabb inventering av föreliggande importmöjligheter samt att genom överläggningar mellan sakkunniga representeranter för ifrågakommande intressen klarlägga förutsättningarna för en samverkan. Det bör jämväl åligga samarbetskommittén att hålla fortlöpande kontakt med importhandeln för att tillse i vad mån där planerade större importaffärer under föreliggande omständigheter kunna utnyttjas såsom kompensationsobjekt, där behov av sådana är för handen. Självfallet bör kommittén, såsom nyss antytts, i likhet med andra näringsorganisationer även stå det allmänna till tjänst, när hos myndigheterna uppkomma frågor av beskaffenhet att tarva utredning rörande förhållanden som ligga inom dess verksamhetsområde. De sakkunniga förutsätta, att kommittén utrustas med ett verkställande organ i form exempelvis av ett sekretariat under ledning av en verkställande ledamot, på vilket organ det skall ankomma att tillse, att till samarbetskommittén hänskjutna spörsmål bliva vederbörligen behandlade samt att stå till tjänst med informationer ävensom att i övrigt sörja för det löpande arbetets behöriga gång. I den mån redogörelser för kommitténs verksamhet kunna finnas erforderliga, torde det även böra åläggas sekretariatet att sammanställa dylika till ledning för därav intresserade.

Därest kommitténs verksamhet planlägges på dylikt sätt, och därest densammes förslag kunna påräkna ett positivt intresse särskilt från importhandelns sida, synes den kunna förväntas komma att tillgodose det behov

av samarbete som de rådande omständigheterna skapat. Att detta samarbete kan fullgöras på frivillighetens väg och under hänsynstagande till rent af-färsmässiga faktorer, betrakta de sakkunniga såsom en angelägenhet av vikt.

Såsom framgår av vad ovan i skilda sammanhang anförts, sker en betydande del av den svenska införseln särskilt från transoceana länder via andra, företrädesvis europeiska länder. De varor, som på sådant sätt införas till Sverige, angivas ofta i produktionslandets statistik såsom utförda icke till Sverige utan till det land, som förmedlat exporten hit. Enligt vad de sakkunniga inhämtat, har det vid handelspolitiska mellanhavanden i vissa fall visat sig vara till olägenhet för svenska intressen, att i produktionslandets utförselstatistik den indirekta exporten till Sverige icke tillgodoföres vårt land. Dessa olägenheter skulle kunna reduceras, om — till fullföljande av vad redan i en del fall torde hava skett — det kunde utverkas, att den svenska införselstatistiken, vilken numera redovisar jämväl den förmedlade importen, mera allmänt bleve tillerkänd vitsord, när fråga uppkommer om dylika handelsstatistiska skiljaktigheter.

De sakkunniga förorda, att vid förhandlingar uppmärksamhet ägnas åt angelägenheten av att vinna erkännande åt den svenska införselstatistiken, vars noggrannhet och tillförlitlighet bör motivera krav på vitsord för densamma.

Kap. 7. Exportkreditgarantisystemet. Svensk entreprenadverksamhet i utlandet.

Bland de åtgärder till befrämjande av svensk export som de sakkunniga haft under övervägande har även befunnit sig spörsmålet, i vad mån den statliga exportkreditgarantiverksamheten kan tänkas skapa ökade möjligheter för exporten i allmänhet och särskilt för entreprenadverksamhet och konsulterande ingenjörsverksamhet i utlandet.

Såsom ett medel att öka exporthandelns konkurrenskraft och därigenom höja produktionen hava under perioden efter världskriget så gott som alla mera betydande exportländer infört statligt stöd åt exporten i form av exportkrediter eller exportkreditgarantier. Statliga exportkredit- eller exportkreditgarantisystem finnas sålunda i Belgien, Danmark, Estland, Finland, Frankrike, Italien, Lettland, Nederländerna, Norge, Polen, Storbritannien, Tjeckoslovakien och Tyskland. Exportkreditgarantisystemet har alltmer kommit att inordnas i den normala statliga verksamheten, varvid detsamma utvecklats och fullkomnats genom nya garantiformer, vilka föranletts av å ena sidan en önskan att på ett mera effektivt sätt bistå exporten och å andra sidan en strävan att korrigera de försäkringstekniska brister som vidlått

vissa av de äldre garantiformerna. Såvitt de sakkunniga hava sig bekant, hava hittills icke i något land de en gång införda exportkreditgarantierna avvecklats. Tvärtom har i de stora industriländerna systemet alltmera utbyggt.

Utformningen av den statliga exportkreditgarantin är mycket olika i olika länder. Den är beroende av dels syftet med garantigivningen och dels omfattningen av den risk, som man anser, att staten i detta sammanhang bör iklåda sig. Syftet kan vara att befrämja exporten antingen genom att avlasta exportören från en del av risken för förlust på grund av kreditgivning eller genom att hjälpa exportören att finansiera med export förbunden kreditgivning eller på båda sätt.

Förlust i samband med kreditgivning vid export kan förorsakas av antingen insolvens hos köparen eller att denne genom statligt ingripande eller annan force majeure hindras att fullgöra betalning, varvid främst olika former av statliga valutarestriktioner komma i fråga, eller att den valuta, vari försäljning skett, försämras i förhållande till exportlandets valuta. Sistnämnda risk har endast i få undantagsfall varit föremål för statlig exportkreditgarantigivning. Denna har i allmänhet från början inskränkts till att omfatta viss del av den rent kommersiella risken av den utländska köparens insolvens. Därvid har man i stort sett följt de riktlinjer som uppdragits av den privata kreditförsäkringen, och garantigivningen har i de länder där den är av största omfattning och betydelse, nämligen Storbritannien och Tyskland, fått en allt mer försäkringsmässigt betonad utformning. Utvecklingen har därstädes allt mera lett därhän, att garantigivning endast i begränsad omfattning lämnas vid enstaka leveranser till utlandet. Den omfattar däremot i regel en säljares totala export till visst land eller vissa länder. Samtidigt har emellertid den statliga garantigivningen mer och mer kommit att täcka även den icke kommersiella risken för förlust på grund av statliga ingripanden, vilka oberoende av köparens vilja eller förmåga omöjliggöra för exportören att erhålla likvid i överenskommen valuta till sitt fria förfogande. I själva verket synas dessa politiska risker vara de mest naturliga objekten för statlig försäkring.

Där tyngdpunkten lagts på önskan att underlätta finansiering av exporten, har garantigivningen fått en sådan utformning, att den blivit ungefär jämförlig med en bankgaranti. Såsom garantihavare inträder därvid en kreditgivande institution, och gentemot denna är garantin ovillkorlig, medan den på sina håll, exempelvis i Norge, förbundits med förbehåll om regressrätt i viss utsträckning mot exportören i händelse av förlust vid garantigivningen.

I Sverige infördes statlig exportkreditgaranti år 1933¹ i syfte att i dåvarande brydsamma situation för exportindustrin, då denna i viss utsträck-

¹ Sv. förf.-saml. 1933: 429, ändrad 1934: 345 och 1936: 311. Senast förlängd 1938: 81. Kungl. Maj:ts instruktion för exportkreditnämnden 1933: 430.

ning icke vågade använda sig av befintliga exportmöjligheter, stödjade den samma och därigenom bekämpa den rådande arbetslösheten. Det framstod därvid såsom naturligt, att garantisystemet lades efter mycket restriktiva linjer, och att man i möjligaste mån sökte begränsa statens risk. Såväl vederbörande departementschef som riksdagen förutsatte att exportkreditgarantiverksamheten skulle avvecklas så snart föreliggande extraordinära förhållanden icke längre voro för handen. Verksamheten har emellertid utsträckts att gälla för ett år i sänder, och motiveringen för systemets bibehållande har så småningom förskjutits. Exportkreditgarantins fortlevnad torde för närvarande i huvudsak kunna återföras på följande orsaker, nämligen dels fortvaron och skärpningen av de handelspolitiska restriktionerna, dels önskvärdheten av att underlätta möjligheterna för den svenska industrin att erbjuda de krediter som erfordras för att kunna deltaga i eller själv helt utföra större anläggningar, främst av entreprenadtyp, dels och kanske framför allt därpå att praktiskt taget alla med Sverige konkurrerande länder upprätthålla statliga exportkreditgarantisystem, vilka dessutom ofta giva betydligt effektivare stöd åt exportören än som hos oss enligt gällande föreskrifter kan ifrågakomma.

Huvudregeln för det svenska exportkreditgarantisystemet är, att staten lämnar garanti vid export av svenska varor samt i samband med entreprenadarbeten i utlandet i förening med industrileveranser ävensom för till utlandet levererade alster av svensk teknisk konsulterande verksamhet. I undantagsfall kan även direkt kreditgivning från statens sida ifrågakomma. För beviljad exportkreditgaranti eller lämnat förskott skall den som erhåller garantin eller förskottet, erlagga en premie, avpassad med hänsyn till olika inverkan omständigheter, såsom kredittidens längd, förhållanden i importlandet, andra förefintliga riskmoment och varans art. Handhavandet av den statliga exportkreditgarantiverksamheten har anförtratts åt ett därför särskilt bildat organ, benämnt exportkreditnämnden.

Sedan numera flera års erfarenhet av svensk, statlig exportkreditgarantiverksamhet vunnits, hava de sakkunniga funnit det önskvärt att genom uppmjukning av gällande bestämmelser om statlig exportkreditgaranti bereda exporten ett ökat stöd. Härvid synas följande synpunkter vara värda särskilt beaktande.

I vårt land har den statliga exportkreditgarantin i främsta rummet avsett att skydda exportören mot förlust i viss utsträckning såväl på grund av köparens insolvens som till följd av statliga betalningshinder åtgärder i köparens hemland. Garantin har härvid avsett, att viss del av den lämnade krediten kommer att inflyta. Att man valt denna garantiform, i stället för den i utlandet i regel tillämpade formen av garanti för viss del av uppkommande förlust, har berott på att den förra framstår såsom mindre riskfylld för garantigivaren.

Skillnaden mellan den svenska garantikonstruktionen och den i utlandet

vanliga garantiformen är betydande. Om exempelvis garantin uppgår till 60 % vid en kredit å 10 000 kronor och å leveransen uppstår en förlust av 5 500 kronor, inträder, därest garantin avser att 60 % av krediten kommer att inflyta, ersättningsskyldighet med skillnaden mellan 6 000 kronor och influtna 4 500 kronor eller 1 500 kronor, medan, därest garantin omfattar 60 % av förlusten, ersättningsskyldigheten utgör 60 % av 5 500 kronor, d. v. s. 3 300 kronor. Det är därför uppenbart, att den svenska garantitypen giver en exportör betydligt svagare skydd än en garanti omfattande viss del av förlusten, medan risken för staten i motsvarande mån minskas. Den svenska garantikonstruktionen har en nackdel däri, att den icke kan utnyttjas för att utställa garantier, täckande en exportörs totala omsättning, utan förutsätter en garantigivning för enstaka leveranser, vid vilka exportören står en viss, procentuellt bestämd första risk. Då emellertid, enligt vad erfarenheten i utlandet visat, garantigivning för en exportörs totala försäljning torde innebära en relativt mindre risk för garantigivaren än garanti vid enstaka försäljningar, vilka gärna tendera att avse ett urval av särskilt riskbetonade leveranser, synes en övergång till systemet med en garantigivning, avseende viss del av den slutliga förlusten, varigenom sådan omsättningskreditförsäkring skulle möjliggöras, icke nödvändigtvis behöva medföra en ökning av statens risk. Det bör dock understrykas, att vid garanti av enstaka försäljningar det nuvarande systemet innebär avsevärt mindre risk för staten. Endast i händelse av totalförlust blir vid samma garanti-procentsats riskfördelningen mellan garantigivaren och garantitagaren densamma, om garantin avser, att viss del av krediten skall inflyta, eller om den avser samma andel i uppkommande förlust.

Med hänsyn till den utbyggnad och styrka som exportkreditgarantisystemen i de med Sverige konkurrerande europeiska industriländerna numera erhållit, synes det de sakkunniga önskvärt, att den svenska exportkreditgarantin erhåller en med systemen i utlandet mer överensstämmande karaktär, så att den svenska exportindustrin genom garantigivning må kunna i större mån beredas sådana förmåner i detta hänseende som industrierne i våra viktigare konkurrensländer åtnjuta. De sakkunniga vilja i detta sammanhang framhålla, att enligt deras uppfattning ett effektivt exportkreditgarantisystem har en betydande uppgift att fylla i ett mindre land såsom Sverige, varest ifrågakommande företag på grund av hemmamarknadens ringa omfattning i högre grad än konkurrenterna i de stora industriländerna för sin existens äro beroende av möjligheter till försäljning å främmande marknader. Exportföretagen i de större industriländerna lära dessutom i större utsträckning än i vårt land kunna påräkna stöd från starka finansinstitutioner, vilka sedan gammalt äro inriktade på kreditgivning för dylika ändamål.

Med hänsyn härtill och då man vid en garantiform, avseende viss del av den slutliga förlusten, dels kan lämna ett i många fall önskvärt större stöd

åt exportnäringsen och dels har vidgad möjlighet att på ett ändamålsenligt sätt utforma garantierna med hänsyn till de skiftande behoven, finna de sakkunniga en ändring av nuvarande bestämmelser böra komma till stånd. Då en garantigivning avseende del av den slutliga förlusten, i vissa fall kan medföra en icke motiverad ökning av statens risk, och då omständigheterna vid garantigivning kunna vara mycket skiftande, skulle det emellertid innebära en fördel, om möjlighet bibehölles att alternativt alltså låta garantin avse att viss del av krediten kommer att inflyta. Även en kombination av de båda garantiformerna på så sätt, att garantin komme att avse viss del av uppkommande förlust efter det att exportören stått en mindre självrisk, torde mången gång vara lämplig. Det synes därför böra överlämnas åt exportkreditnämnden att i de enskilda fallen avgöra, vilken form exportkreditgarantin skall givas.

Vid beviljande av exportkreditgarantier hava enligt vad de sakkunniga inhämtat inom exportkreditnämnden följande principer varit ledande. Då ansökan avsett risken för köparens insolvens, har garanti lämnats, om den ifrågavarande krediten kunnat anses överensstämma med försvarlig affärskutym. Med hänsyn till föreliggande konkurrens från utlandet hava därvid förhållandevis utsträckta kredittider ofta godtagits. Vad angår ansökan om garanti mot risken för utebliven betalning på grund av valutarestriktioner har garanti beviljats, så länge risken befunnits någorlunda rimlig. Om emellertid exportkreditnämnden ansett förhållandena i ett land vara sådana, att extraordinära svårigheter kunde förväntas komma att föreligga för transfereringen av den överenskomna valutan, har garantigivning avböjts, intill dess läget klarnat. Genom att för exportörerna framlägga skälen för att i vissa lägen garanti till enstaka länder ej ställts till förfogande, torde i ej obetydlig utsträckning export hava inhiberats, vilken skulle hava blivit förlustbringande. Någon ändring i de sålunda tillämpade principerna i riktning mot större tillmötesgående i fråga om garantigivning hava de sakkunniga icke funnit anledning föreslå.

Någon ökning av garantiprocentsatsen, vilken för närvarande är begränsad till 75 %, utom i fråga om gatsten och kantsten, beträffande vilka varuslag garantin kan uppgå till 85 %, samt i fråga om produkter av lantbruk och fiske, för vilka garantin kan ökas till 100 %, bör enligt de sakkunnigas mening icke heller ifrågakomma. I detta sammanhang torde bemärkas, att en garantigivning, avseende 75 % av uppkommande förlust, såsom förut antytts, i allmänhet blir mera effektiv än en garanti som avser att 75 % av en lämnad kredit kommer att inflyta, och att garantin i motsvarande mån ökar risken för garantigivaren. Hänsyn härtill bör givetvis tagas, då det gäller att i de enskilda fallen fastställa en i förhållande till behovet av garanti och den därmed förbundna risken lämpligt avvägd garantiprocentsats. Att låta densamma såsom för närvarande i vissa fall är möjligt uppgå till 100 %, synes icke vara förenligt med den för sund garantigivning grund-

läggande principen, att garantitagaren-exportören själv bör stå någon risk, motsvarande åtminstone vinstmarginalen. En maximering av garantin till 85 %, vilket är den högsta garanti, som hittills lämnats och varmed garantitagarna regelmässigt synas hava varit tillfredsställda, skulle därför innebära en befogad anpassning till rådande praxis.

Den art av svensk företagsamhet som tager formen av entreprenadverksamhet utomlands leder i regel till ökade exportmöjligheter och bidrar allmänt sett till hävdande av våra ekonomiska intressen i utlandet. I trots av den svenska teknikens höga standard och svenska ingenjörers och industriledares erkända organisationsförmåga har denna art av företagsamhet från vårt lands sida hitintills varit relativt försummad, och i Sverige finnas endast ett fåtal företag, som i mera betydande omfattning ägnat sig åt entreprenadverksamhet utomlands. Betydelsen av entreprenadverksamhet på utländska marknader ligger ej blott i de direkta arbetstillfällen och leveranser av svenska redskap, maskiner och andra industriprodukter som ett entreprenadarbete i och för sig medför, utan även däri, att ett samarbete mellan svenska industrier och byggnadsentreprenörer direkt eller genom gruppbildning ger möjlighet att helt omhändertaga större anläggningar och totala objekt, såsom t. ex. kraftstationer, fabriker, irrigations- och hamnanläggningar, järnvägar, broar och landsvägar, vilka ofta erbjudas utomlands särskilt i mindre utvecklade länder. Möjligheter till avsättning av reparations- och ersättningsartiklar och i synnerhet av leveranser för utvidgningsändamål följa dessutom vanligen med varje större installation eller anläggning. Vidare skapas genom den insats i ett främmande lands ekonomiska liv, som ett entreprenadarbete innebär, ofta värdefulla förbindelser på lång sikt och en good will som svårigen kan överskattas. Därjämte torde den anläggning entreprenadföretaget avsett ofta komma att tillföra det land som utfört arbetet ett betydande reklamvärde av bestående karaktär.

Entreprenadverksamheten skapar vidare en kår av erfarna och kunniga personer, som kunna användas för olika slag av uppgifter utomlands; ett förhållande som torde vara av stor betydelse för ett land som Sverige, vars välstånd är i hög grad beroende av dess utrikeshandel. För att ett svenskt företag eller grupp av företag skall kunna hävda sig i konkurrensen med de många utländska företag som inom de olika branscherna ofta äro beredda att under ett enda kontrakt åtaga sig ifrågakommande anläggningar i deras helhet, inkluderande projektering, byggnader, maskinleveranser m. m., torde det emellertid merendels vara en ofrånkomlig förutsättning, att en tillfredsställande ordning för anläggningens finansiering kan åstadkommas. Möjligheter att kunna erbjuda beställaren kredit på längre sikt och att skaffa nödigt rörelsekapital för arbetet kan lätt bli den utslagsgivande faktorn, och detta särskilt då fråga är om större arbeten och beställningar om vilka internationell konkurrens oftast råder. Långfristiga anläggningskrediter synas i ej obetydlig utsträckning hava trätt i stället för

de tidigare vanliga internationella obligationslånen för dylika finansieringsändamål. Denna omständighet torde vara värd beaktande icke minst i ett land, som vårt, vilket under tiden efter världskriget i regel varit kapitalexporterande.

Enligt gällande författning rörande exportkreditgaranti kan såsom inledningsvis omnämnts garanti ifrågakomma ej blott vid export av inhemska alster utan även vid entreprenader i utlandet i samband med industrileveranser ävensom för till utlandet levererade alster av svensk teknisk konsulterande verksamhet. I båda dessa hänseenden har enligt vad de sakkunniga inhämtat garantigivning av rätt betydande omfattning förekommit. För garantigivning i samband med entreprenadarbeten i utlandet har exportkreditnämnden uppställt den regeln, att den av garantin omfattade delen av krediten begränsats till att avse högst så stort belopp som motsvarats av värdet av i entreprenaden ingående svenska varor, kostnaden för dessas befraktning å svenska fartyg och försäkring i svenska bolag samt arbetslöner till svenskar i Sverige och utlandet i samband med entreprenaden jämte andra för entreprenaden särskilt uppkomna kostnader i Sverige. Denna begränsning av garantigivningen vid krediter i samband med entreprenadarbeten står i överenssstämmelse med de riktlinjer vilka ligga till grund för gällande författning om statlig exportkreditgaranti. Exportkreditgarantin har nämligen närmast avsetts att komma till användning för främjande av svensk varuexport och skapande dymedelst av arbetsmöjligheter inom landet. Detta syfte nås icke omedelbart i den mån kreditgivningen i samband med en entreprenad i mera väsentlig utsträckning kommer att avse av entreprenören levererade varor av utländskt ursprung eller hans utlägg för arbetslöner till utlänningar.

Med hänsyn emellertid till den synnerliga önskvärdheten av att svensk entreprenadverksamhet i utlandet — som de sakkunniga betrakta såsom en effektiv vägröjare för svensk export och en hävstång för svensk företagsamhet utomlands — i all möjlig mån befordras och stödjess, vilja de sakkunniga förorda en liberalare praxis i nu avhandlade hänseende. Under särskilda omständigheter torde garantin böra bestämmas utan alltför stränga hänsyn till den siffermässigt beräkneliga andelen för svenska varor och tjänster.

Enligt de sakkunnigas mening finnas även andra fall, då behov av finansieringsstöd kan föreligga och där det kan vara motiverat att staten genom garantigivning möjliggör täckning av detta behov. Detta gäller särskilt i fråga om clearingfordringar. Därvid torde dock böra tillses att garantigivning handhaves med hänsyn till den föreliggande clearingsituationen så att icke därigenom en icke önskvärd ökning av ett eventuellt förefintligt clearingsaldo befordras. Det torde därför få förutsättas, att garanti som regel lämnas endast efter prövning i varje särskilt fall och innan försäljningsavtal träffats. En sådan garantigivning synes kunna utformas efter mönster

av det i Norge tillämpade systemet. En inom exportkreditnämnden upprättad promemoria, innehållande en översikt av det norska statliga exportkreditgarantisystemet, bilägges (*bil. nr 13*).

Det må bemärkas, att redan enligt nuvarande system exportkreditgarantin kunnat tjäna såsom underlag för kreditgivning. Garantin, som utställes till förmån för exportören, överlåtes därvid av denne med exportkreditnämndens medgivande på den kreditgivande banken. Garantin, som ju endast hänför sig till köparens förpliktelser, men ej skyddar mot förlust på grund av förhållanden, som äro att återföra på säljaren, är emellertid på grund härav försedd med ett flertal förbehåll om minskning i garantins omfattning eller dess totala ogiltighet, varför garantins värde för en kreditgivare endast blir relativt. Även på denna punkt vilja de sakkunniga föreslå en uppmjukning av gällande bestämmelser. De sakkunniga vilja framhålla önskvärdheten av att sådan garantigivning, vilken givetvis icke generellt bör göras ovillkorlig gentemot kreditgivare, reserveras för fall, där krediten motsvaras av en fullt klar fordran. Såsom villkor för garantigivningen synes vidare böra gälla, att den i regel endast skall ifrågakomma, då fråga är om fordran å utländsk stat eller statsbank, eller då fordringen motsvaras av växlar, garanterade av utländsk stat, statsbank eller annan vederhäftig bank eller institution. En sådan garanti gentemot en kreditgivare bör kunna förknippas med förbehåll om regressrätt gentemot exportören för hela eller del av det belopp som staten på grund av sin garanti må bli pliktig utgiva.

Vidkommande omfattningen och resultatet av det statliga exportkreditgarantisystemet i Sverige hava de sakkunniga inhämtat följande. Sedan exportkreditnämndens tillkomst år 1933 har intill utgången av september 1938 garantier utfärdats vid leveranser till 43 olika länder, avseende krediter å sammanlagt 56,2 milj. kronor, varav statens ansvar omfattat 33,2 milj. kronor. Den 30 september 1938 hade garantierna på Ryssland sammanlagt omfattat ett kreditbelopp av 28,1 milj. kronor, varav endast 1,6 milj. kronor var obetalt. Innevarande år utmärkes av en betydande ökning av antalet utfärdade garantier, vilka för de första nio månaderna utgöra 389 stycken mot 801 stycken under exportkreditnämndens hela tidigare verksamhetstid. Den statliga exportkreditgarantiverksamheten har hittills icke medfört några anspråk på statskassan utan resulterat i ett överskott, sedan omkostnader och skador blivit betalda, å något över 1 milj. kronor. Detta förhållande kan dock givetvis ändras, innan ansvaret för garantierna utgått.

Det belopp för vilket staten må iklädas garantiansvar har sedan den 1 juli 1934 varit fastställt till 35 milj. kronor, efter att under budgetåret 1933/34 uppgått till 75 milj. kronor. Det maximala ansvaret har hittills icke vid något tillfälle uppgått till mera än cirka 15 milj. kronor, däri inbegripet utlovade, ännu ej utfärdade garantier. Genomförandet av de åtgärder vilka av de sakkunniga förordats i syfte att öka exportkreditgarantins

värde för exportnäringen kunna emellertid förväntas komma att öka efterfrågan på statliga exportkreditgarantier. Med hänsyn härtill och då entreprenader kunna på en gång taga mycket betydande belopp i anspråk, vilja de sakkunniga föreslå en ökning av maximibeloppet från 35 till förslagsvis 60 milj. kronor. Då slutligen anledning ej längre torde föreligga att begränsa exportkreditnämndens verksamhet till ett år i sänder, vilket inom exportnäringen kan framkalla en känsla av otrygghet vid förhandlingar om stora projekt, beträffande vilka långvariga förberedelser äro erforderliga, föreslå de sakkunniga, att förordningen om exportkreditgaranti erhåller giltighet tillsvidare.

För tillgodoseende av ovan anförda önskemål skulle gällande författning angående statsgaranti för exportkredit m. m. behöva ändras i vissa stycken.

Sålunda torde bestämmelsen i 3 § 1 mom. böra erhålla följande lydelse: Statsgaranti för exportkredit må beviljas svensk exportör eller svensk bank eller annan svensk kreditgivare för kredit som lämnas vid försäljning till utlandet av inhemska alster av industri, jordbruk eller fiske. Vidare torde 4 § kunna avfattas på följande sätt: Statsgarantin må högst avse, att ett belopp uppgående till 75 procent eller, i fråga om gatsten eller kantsten eller alster av jordbruk eller fiske, 85 procent av den lämnade krediten kommer att inflyta, eller ock att, där slutlig förlust å försäljningen uppstår, av sådan förlust ej mer än 25 procent eller, i fråga om gatsten eller kantsten eller alster av jordbruk eller fiske, 15 procent skall drabba exportören eller kreditgivaren. I 5 § bör maximisiffran angivas till sextio milj. kronor i stället för nuvarande trettiofem milj. kronor. Vidare bör vad som i 1, 2, 5, 6 och 8 §§ sägs om förskott utgå, varmed följer viss ändring i Kungl. Maj:ts instruktion för exportkreditnämnden.

Till föreskriften om förordningens ikraftträdande läres få fogas ett övergångsstadgande av innehåll, att föreskriften i 5 § rörande sammanlagda beloppet av gällande exportkreditgarantier jämväl skall avse vad staten kan hava fått utgiva på grund av enligt äldre bestämmelser lämnat förskott eller beviljad garanti.

Ett i överensstämmelse med vad sålunda anförts upprättat förslag till ny förordning bilägges (*bil. nr 12*).

Kap. 8. Andra spörsmål.

De sakkunniga hava till behandling upptagit några det kommersiella informations- och propagandaväsendet berörande spörsmål, som enligt de sakkunnigas mening äga särskild aktualitet.

Svenska handelskamrar i utlandet.

De svenska handelskamrarna i utlandet betecknas i det av sakkunniga år 1935 avgivna betänkandet om folkförsörjning och arbetsfred såsom en halvofficiell representation i utlandet, som synes äga särskilda förutsättningar för en effektiv och fruktbärande verksamhet till den svenska utrikeshandelns fromma. Dylika handelskamrar finnas för närvarande i London, Paris, New York, Sydney, Warszawa och Riga.

Ur nämnda sakkunnigas betänkande må följande citeras:

»Det arbete, de svenska handelskamrarna i utlandet uträtta, torde i många hänseenden vara synnerligen gagnande för Sveriges kommersiella intressen, och de torde, ej minst genom den ömsesidighet som principiellt utmärker dem, vara väl lämpade för befrämjande av samförstånd och samarbete mellan den svenska handelns företrädare och den ekonomiska världen i de främmande länderna. Den ingående kännedom, handelskamrarnas medlemmar genom personliga förbindelser kunna förskaffa sig om förhållandena inom kamrarnas verksamhetsområden, torde ofta lämna tillfälle till fruktbärande initiativ och medgiva en naturlig förmedling av kunskaper om Sverige och förhållandena i vårt land i både kommersiellt och kulturellt hänseende, vilket jämväl sker genom utgivande av publikationer. Handelskamrarna hava även visat sig erbjuda möjligheter till ordnande av handelskurser i utlandet för svenska affärsaspiranter.

Handelskamrar i utlandet såsom en form för den svenska exporthandelns befrämjande torde förtjäna att göras till föremål för närmare utredning med ändamål att undersöka förutsättningarna för en vidare utbredning av organisationen och en utveckling av dess program efter klart fixerade principer i nyss angivna syfte på grundval av vänskaplig samverkan med de främmande ländernas affärsmän. I regel torde dylika handelskamrar böra inrättas allenast å orter, där svenska affärsmän finnas i tillräckligt stort antal för att tillförsäkra rent svenska intressen utslagsgivande betydelse vid kamrarnas verksamhet. Statliga åtgärder på detta område torde böra inriktas dels på medverkan till handelskamrars bildande på lämpliga orter och dels på ekonomiskt stöd åt de upprättade kamrarna.»

Kommerskollegium, som anmodats att inkomma med utredning och förslag i anledning av vad nyssnämnda sakkunniga anført angående handelskamrar i utlandet, har i ett den 22 oktober 1938 avgivet utlåtande härom yttrat bland annat följande:

»De utländska handelskamrarnas betydelse ligger enligt Kollegii förmenande förnämligast däri, att de i de länder, där de inrättats, bilda ett sammanhållande band mellan de för handeln med Sverige intresserade affärsmännen. Men därjämte är handelskammaren en utikispost för uppdagande av nya affärsförbindelser och en stödpunkt för redan förhandenvarande svenska affärsföretag i deras förbindelser

med myndigheterna i respektive land — en uppgift, som särskilt under de senare årens tilltagande statliga restriktionsväsen på den internationella handelns område blir av allt större betydelse.

Det är enligt Kollegii mening för visso beklagligt, att endast på ett förhållandevis fåtal håll svenska handelskamrar kommit till stånd i utlandet. Behov av handelskamrar torde föreligga även på en del andra håll. — — — — —

Självklart är att det ej kan vara något intresse för staten att uppamma en hel del handelskamrar på orter, där intresse hos de persongrupper, på vilka handelskammaren skulle stödja sig, ej är tillfinnandes. Att å andra sidan låta dylika handelskamrars bildande helt bli beroende på det mera slumpvisa initiativet från vederbörande personkrets synes knappast framsynt. Kollegium vill föreslå, att Kungl. Maj:t genom beskickningar och konsulat på sådana större handelsplatser, där det synes önskvärt, att en handelskammare kommer till stånd, låter verkställa en undersökning, om intresse för saken och förutsättningar i övrigt i sådant hänseende finnas.

De statliga åtgärderna på förevarande område torde därjämte för närvarande böra inriktas på att de handelskamrar, som redan finnas inrättade i för oss betydelsefulla kommersiella centra i utlandet, erhålla det finansiella stöd, som för uppehållande av deras verksamhet erfordras. Betydelsen av de nu existerande handelskamrarnas verksamhet för främjande av svenska handelsintressen har av Kollegium flerfaldiga gånger betygats, och gjorda uttalanden av såväl de nämnda sakkunniga som representanterna för svenska exportnäringar bekräfta, att ett påtagligt statligt intresse förefinnes att giva erforderligt stöd för vidmakthållande av denna verksamhet.»

Kommerskollegium framhåller härefter, att handelskamrarnas ekonomiska ställning vore sådan, att kamrarna för sin fortsatta existens vore beroende av statsunderstöd i åtminstone den omfattning som hittills lämnats dem. Härutöver visade emellertid de uppgifter som lämnats av kamrarna, att vissa av dessa på grund av bristande ekonomiska förutsättningar icke kunde upprätthålla verksamheten i oförminskad omfattning utan förhöjt statsanslag. Några av handelskamrarna hade tidigare, i synnerhet under vissa krisår, i rätt stor utsträckning åtnjutit särskilda understöd av en del enskilda företag och näringsorganisationer. Dessa enskilda understöd, som tidigare utgjort en betydelsefull post i en del handelskamrars budgeter, vore nu de facto ställda på avskrivning. I och för sig syntes denna utveckling icke vara att beklaga. Det måste, såsom även av näringsorganisationerna med styrka betonats, anses olämpligt, att handelskamrarna för sin verksamhet skulle göras beroende av dylika bidrag. En nödvändig förutsättning för handelskamrarnas lösgörande från detta beroende vore emellertid att staten i större utsträckning än hittills lämnade dem erforderligt ekonomiskt stöd.

Kommerskollegium anför vidare, att man även borde beakta de konsekvenser som vid en inskränkning av handelskamrarnas verksamhet kunde väntas i form av ökad arbetsbörda för konsulaten å respektive orter, vilket syntes motivera, att de av vissa handelskamrar nu gjorda framställningarna om ökat statsanslag i möjligaste mån borde vinna bifall.

Kollegii yttrande utmynnar i en hemställan, att till svenska handelskamrar i utlandet för budgetåret 1939/40 måtte anvisas ett anslag av 116 000 kronor. Detta innebär i jämförelse med det för nuvarande budgetår beviljade anslaget en ökning med 16 000 kronor.

De sakkunniga vilja för sin del vitsorda den gagnande verksamhet som dessa handelskamrar utföra till den svenska utrikeshandelns fromma. Det synes de sakkunniga mindre lämpligt, att handelskamrarna i utlandet, vilkas viktigaste uppgift torde vara att tjänstgöra såsom svenska informations- och propagandacentraler — en uppgift som i betydande utsträckning är av allmän nationell natur — till väsentlig del skola för sin verksamhet vara beroende av finansiellt understöd från det enskilda näringslivet, varför de sakkunniga anse det önskvärt, att ifrågavarande handelskamrar beredas det ökade stöd av allmänna medel varom kommerskollegium hemställt. Vidkommande frågan om grundandet av nya svenska handelskamrar i utlandet anse de sakkunniga, att detta endast bör ske efter noggrann prövning i varje särskilt fall och att varsamhet bör iakttagas härutinnan. Sålunda torde bildandet av nya handelskamrar endast böra komma ifråga å platser där ett större antal svenska affärsmän finnes och då även i övrigt vägande skäl tala för en sådan åtgärd. Över huvud bör en förutsättning för upprättandet av nya handelskamrar vara, att det klart framstår som ett svenskt intresse, att kamraren kommer till stånd. Det synes vidare önskvärt, att handelskamrarna, särskilt i den mån de tilldelas ett förhöjt statsunderstöd, i ökad omfattning ägna sig åt uppgifter av mera allmänt handelsfrämjande karaktär i samarbete med statens organ och näringsorganisationerna i hemlandet.

»Sverige-hus» i utlandet.

Vid de sakkunnigas arbete har uppmärksamheten riktats på ett framkommet förslag att i skilda länder uppföra, vad man kallar »Sverige-hus». I dessa borde inrymmas, där så vore möjligt och lämpligt, ämbetslokaler för beskickning eller konsulat, affärskontor och utställningsrum. Sverige-huset skulle bliva en central för vad vårt land hade att erbjuda i fråga om varor och tjänster. Där skulle olika industriföretag beredas möjligheter att för en relativt billig kostnad få sina för export lämpade produkter utställda, och särskilt i länder varest svensk export ännu icke nått någon större omfattning skulle måhända även storindustrien finna lämpligt att därstädes inrymma sina försäljnings- och demonstrationslokaler. I Sverige-huset skulle vidare reklam för turister kunna ordnas, och där borde slutligen finnas tillgängliga alla de uppgifter av ekonomisk natur som för Sveriges del kunde vara önskvärt att delge andra länder.

De sakkunniga hava icke varit i tillfälle att verkställa undersökning i vad mån praktiska förutsättningar för ett förverkligande av uppslaget kunna vara för handen. De anse emellertid att frågan är förtjänt av närmare utredning och vilja förorda, att en sådan verkställs.

Filmen i exportpropagandans tjänst.

Såsom medel för informationsverksamhetens bedrivande har filmen alltmåra kommit till användning. Flera enskilda svenska industriföretag hava skapat filmer för sin reklamverksamhet, men därutöver föreligger ett för upplysningsverksamheten i utlandet ofta dokumenterat behov av mera allmänt hållna filmer belysande vårt lands ekonomiska och kulturella förhållanden. Sådana filmer äro utan tvivel till god nytta i den allmänna informationsverksamheten, men då deras framställningskostnader äro betydande, kan man ej räkna med att de enskilda företagen, som av desamma icke hava någon mera direkt nytta, skola bära dessa utgifter.

I en skrivelse den 10 juni 1938 till ministern för utrikes ärendena har upplysningsnämnden, efter att hava erinrat om, att svenska staten hittills icke förvärvat någon film som ur propagandasyfte kunde användas för kostnadsfria visningar å biografer och i föreningar utomlands, framhållit, att det för en effektiv upplysningsverksamhet rörande Sverige utomlands vore i hög grad värdefullt, att svenska staten ägde och fritt kunde disponera över en lämplig upplysningsfilm i normalfilmsformat. På grund av de stora kostnader som vore förknippade med upptagandet av landsfilmer, förefölle det lämpligt att låta en dylik film avse en karakteristisk, jämförelsevis begränsad del av Sverige. En dylik film borde belysa både gammalt och nytt, ekonomiska, historiska, kulturella och sociala förhållanden samt innehålla vackra bilder från en central svensk landsdel.

Att uppgöra en exakt kostnadskalkyl för upptagandet av en sådan film vore, enligt vad upplysningsnämnden inhämtat, knappast på förhand möjligt. Enligt vad som inhämtats från Svensk filmindustri, skulle emellertid en förstklassig film av angivet slag kunna framställas till ett pris av 12 000—15 000 kronor, vari då skulle ingå kostnaderna för taltexter på tre främmande språk. För framställande och förvärv av en dylik film inklusive talversioner och kopior syntes sålunda ett engångsanslag å 15 000 kronor vara erforderligt.

Frågan om anskaffandet av en dylik film har av upplysningsnämnden förelagts kulturrådet, som biträtt förslaget härom.

Sedermåra har upplysningsnämnden i skrivelse den 17 oktober till ministern för utrikes ärendena angående upplysningsanslaget för budgetåret 1939/40 hemställt, att ett engångsanslag å 15 000 kronor måtte beviljas för inspelandet av en film av nu nämnd karaktär.

De sakkunniga anse, att en propagandafilm sådan som den här ovan antydda skulle vara till god nytta för den allmänna informationsverksamheten rörande Sverige utomlands och därigenom ur vidare synpunkter jämväl tjäna utrikeshandelns intressen, varför de sakkunniga förorda, att på sätt angivits ett engångsanslag ställes till förfogande för inspelning av en mera allmänt hållen film belysande svenska ekonomiska och kulturella förhållanden.

Svensk-internationella pressbyrån.

Den Svensk-internationella pressbyrån bildades år 1926 på privat initiativ och dess verksamhet har intill 1 juni 1938 drivits helt med medel, som enskilda företag tillskjutit. Enär det icke längre visade sig möjligt att erhålla enskilda bidrag i den omfattning som erfordrades för byråns existens, övertogs dess drift från och med sistnämnda datum av Sveriges allmänna exportförening, som för ändamålet erhöll ett statsbidrag å 10 000 kronor för byråns fortsatta verksamhet år 1938. Byrån ställdes därvid under uppsikt av ett råd bestående av representanter för utrikesdepartementet, kommerskollegium, Sveriges allmänna exportförening och Tidningarnas telegrambyrå.

Byråns uppgift är att genom artiklar och notiser i utlandspressen sprida kännedom om och intresse för Sverige. Omkring två tredjedelar av materialet har behandlat svenskt näringsliv, varvid byrån särskilt sökt bidraga till främjandet av svenska exportintressen. Den övriga delen har utgjorts av artiklar och notiser om nyheter, framsteg eller rön inom svensk vetenskap och forskning, socialt arbete, konst- och turistförhållanden m. m.

Artikelmaterialet, som utgår på engelska och tyska en gång i veckan och på finska en gång var fjortonde dag, distribueras till omkring 400 förbindelser spridda över stora delar av världen. Via de engelska och tyska upplagorna har detsamma översatts till ytterligare ett antal språk, främst tjeckiska och polska och materialet beräknas nå inemot 1 500 kända emottagare, men det totala antalet torde vara ännu större. Byråns arbets sätt skiljer sig från den av Tidningarnas telegrambyrå sedan något år tillbaka bedrivna så kallade brevtjänsten, därigenom att distributionen av nyhetsmaterialet icke, såsom är fallet med Tidningarnas telegrambyrås brevtjänst, enbart sker genom förmedling av telegrambyråer i utlandet utan även, och huvudsakligen, direkt till utlandspressen eller genom förmedling av i utlandet bosatta journalister eller andra ombud, vilka genom sina förbindelser ha möjlighet att få materialet placerat i respektive länders press. Svensk-internationella pressbyråns råd har också nyligen uttalat, att med hänsyn till önskvärdheten av en fortsatt effektiv upplysningsverksamhet rörande Sverige i utlandet, pressbyråns verksamhet borde bestå vid sidan av den brevtjänst, som utövades av Tidningarnas telegrambyrå. Svensk-internationella pressbyrån hade nämligen genom sin direkta kontakt med tidningsorgan i utlandet möjligheter till distributionsvägar, vilka på ett lyckligt sätt kompletterade Tidningarnas telegrambyrås förbindelser i utlandet.

De beräknade kostnaderna för Svensk-internationella pressbyråns fortsatta verksamhet under år 1939 belöpa sig enligt ett inom byrån upprättat kostnadsförslag till 25 000 kronor. Enligt detta förslag, som av exportföreningen framlagts för pressbyråns råd, skulle verksamheten fortsätta som hittills med veckotjänst för de engelska och tyska upplagorna och

fjortondagarstjänst för den finska upplagan. Därutöver hade man räknat med att även kunna upptaga en fjortondagarstjänst för en fransk upplaga. Exportföreningen som trätt i kontakt med sina förbindelser i olika länder för att skaffa pressbyråns nya distributionsorgan hade nämligen därvid funnit, dels att intresset för pressbyråns bulletiner vore stort, dels ock att man i vissa länder, särskilt Balkanstaterna och Levanten, efterfrågade en fransk upplaga, utan vilken större publicitetseffekt icke där kunde uppnås.

Efter behandling av förenämnda budgetförslag beslöt pressbyråns råd att uttala dels att Svensk-internationella pressbyråns organisation väl motsvarade sitt ändamål, att den i likhet med Tidningarnas telegrambyrås brev-tjänst skötts förtjänstfullt, varför den borde beredas tillfälle att fortsätta sin verksamhet vid sidan av Tidningarnas telegrambyrås brev-tjänst, att pressbyråns verksamhet om möjligt borde utvidgas med en fransk upplaga, samt att först sedan exportföreningen sökt att införskaffa medel från privata bidragsgivare för upprätthållande av byråns verksamhet under år 1939, ansökan om statsbidrag skulle inlämnas till handelsdepartementet.

Med hänsyn till den omfattande spridning som byrån på sätt i det föregående angivits kunnat bereda sina meddelanden på grund av sina förbindelser med utländska pressorgan, anse de sakkunniga att en verksamhet sådan som den vilken byrån utövar är ett viktigt led i den allmänna informationsverksamheten. Särskilt med hänsyn till den intensiva konkurrens om utlandsopinionen, som för närvarande pågår världen runt, synes pressbyråns arbete vara värt att stödjas och uppmuntras, så mycket mera som genom dess verksamhet upplysningar om Sverige spridas jämväl i avlägsna delar av världen, varest det svenska namnet är relativt mindre känt.

Under hänvisning till vad sålunda anförts, vilja de sakkunniga förorda, att, därest medel för byråns fortsatta verksamhet icke i tillräcklig utsträckning kunna anskaffas på enskild väg, statsbidrag ställes till förfogande i den omfattning som kan finnas erforderlig för att driva pressbyråns verksamhet utökad med en fransk upplaga.

Den tekniska forskningens betydelse för exporten.

De sakkunniga vilja slutligen betona den tekniska vetenskapens utomordentligt stora betydelse för exportnäringarnas inriktning och upprätthållande. Ehuru exportens befrämjande jämväl genom statliga åtgärder för närvarande framstår såsom en viktig uppgift på utrikeshandelns område, måste dock de åtgärder som härvid kunna ifrågakomma, te sig såsom obetydliga i jämförelse med de krafter som teknikens omvälvningar lösgöra. Liksom tekniska uppfinningar under tidernas lopp berett oanade utvecklingsmöjligheter för svensk företagarverksamhet, så hava ock tekniska förändringar mer än en gång allvarligt hotat gamla svenska exportindustrier och för deras bestånd och utveckling framtvingat en teknisk och ekono-

misk reorganisation av genomgripande natur. Möjligheterna för vårt land att hävda sin exporthandel äro i längden i hög grad avhängiga av den teknisk-vetenskapliga och ekonomisk-organisatoriska beredskapen inom industrien.

Sveriges ekonomiska tillgångar äro så begränsade i jämförelse med de stora industriländernas, att det för Sveriges del icke läter kunna komma i fråga att tävla med dessa länder beträffande den tekniska forskningens kvantitativa omfattning. Samtidigt är emellertid vårt lands ekonomiska struktur sådan, att en dylik forskning framstår såsom oundgänglig. Det gäller för den skull att söka åstadkomma så mycket större effekt av de ansträngningar som kunna göras. De tekniska framstegen äro numera i mindre utsträckning än förr resultat av enstaka vetenskapsmäns och uppfinnares arbete. Ofta ligger bakom de tekniska nyheterna ett mångårigt samarbete mellan ett flertal forskare, som till sitt förfogande haft betydande ekonomiska resurser. I fråga om dylik forskning får Sverige anses mindre väl tillgodosett. Till stor del torde ansvaret för den tekniska forskningens befrämjande böra bäras av industrien, men även staten synes böra påtaga sig en del av bördan, icke minst för att åt ansträngningarna giva den inriktning som ur det allmännas synpunkt kan synas mest önskvärd. De sakkunniga vilja därför förorda, att den allmänt tekniska vetenskapliga forskningsverksamheten från statens sida måtte skänkas det beaktande och stöd, var till dess centrala betydelse för de svenska näringarnas framtid och det svenska samhällets välbefinnande berättigar.

Kap. 9. Sammanfattning av de sakkunnigas förslag.

Såsom sammanfattning av vad de sakkunniga i det föregående uttalat och föreslagit må här anföras följande.

Inledningsvis hava uppgifter lämnats, vilka belysa den svenska utrikeshandelns utveckling och nuvarande läge. Med utgångspunkt från dessa uppgifter, vilka för den svenska utrikeshandelns del återspegla ett starkt beroende av Europa och Nordamerika i fråga om såväl export som import, hava de sakkunniga ansett sig böra förorda åtgärder i avsikt att främja en ökad geografisk fördelning och spridning av den svenska exporten.

1. I sådant syfte föreslå de sakkunniga, att för orienterande undersökningar av mera allmän natur rörande avsättningsmöjligheterna på mindre bearbetade marknader utomlands åt Sveriges allmänna exportförening måtte anvisas ett årligt anslag å 100 000 kronor för bestridande av kostnaderna dels för orienterande marknadsundersökningar å dylika områden, dels ock för en därmed förbunden utvidgning av föreningens centralorgan för marknadsundersökningar (kap. 3).

2. I avsikt att skapa ökad tillgång av unga svenska krafter på de trans-

oceana marknaderna till fromma för den svenska utrikeshandeln på dessa områden, förorda de sakkunniga ett återupplivande av handelsstudiestipendierna för att bereda tillfälle för yngre väl meriterade personer att såsom volontärer vistas på dylika marknader utan anspråk på omedelbara positiva resultat av deras arbete. För tillgodoseende av detta önskemål föreslå de sakkunniga, att anslaget till befrämjande av exporthandeln på avlägsna marknader, varav för närvarande endast exportstipendier utdelas, göres tillgängligt jämväl för utdelning av handelsstudiestipendier, samt att anslaget under nästa budgetår ökas med 35 000 kronor till 60 000 kronor (kap. 4).

3. De sakkunniga hava haft under övervägande spörsmålet, i vad mån en ytterligare utbyggnad eller förstärkning av den svenska statens representation i ett antal avlägset belägna, för svensk utrikeshandel till synes viktiga områden skulle vara erforderlig för ett effektivt tillgodoseende av den svenska utrikeshandelns intressen. De sakkunniga föreslå inrättandet av tre nya rörliga befattningar å extra stat, två i lönegraden A 26 och en i lönegraden A 21 — enligt det nya civila avlöningsreglementets klassificering — med placering tillsvidare i resp. Wellington, Habana och Rio de Janeiro. De sammanlagda kostnaderna härför skulle uppgå till 101 200 kronor för nästa budgetår. Därjämte förordas, att de två handelsattachébefattningarna, med placering för närvarande i Caracas och Madrid, överföras till personalstaten för beskickningar och konsulat såsom två rörliga ordinarie befattningar inom lönegraden A 30 från och med nästa budgetår, vilket skulle innebära en kostnadsökning för statsverket med 3 200 kronor. Vidare föreslå de sakkunniga att en ny byrå upprättas inom utrikesdepartementets handelsavdelning, i syfte såväl att tillgodose det trängande behovet av ökad arbetskraft för handläggningen av traktatpolitiska ärenden som att inom handelsavdelningen skapa ett organ ägnat att behandla frågor rörande exporten till fjärran belägna marknader. Kostnaderna för byrån, som de sakkunniga anse bör bestå av en byråchefs- och en sekreterarebefattning inom resp. lönegraderna A 30 och A 21, belöpa sig för nästa budgetår, därest befattningarna såsom de sakkunniga förordat uppföras å ordinarie stat, till 21 300 kronor. För tillgodoseende av behov av ökad kanslipersonal vid beskickningar och konsulat i mera avlägsna länder förorda de sakkunniga en höjning av anslaget till Avlöningar vid beskickningar och konsulat: Skrivbiträden med 50 000 kronor för nästkommande budgetår (kap. 5).

4. I kap. 6 behandlas frågan om samarbete inom näringslivet till exportens främjande. De sakkunniga anse, att det organ för ett frivilligt samarbete mellan import- och exporthandeln för vilket Sveriges allmänna exportförening, Sveriges grossistförbund och Kooperativa förbundet nyligen gemensamt dragit upp riktlinjerna, i syfte att skapa möjligheter till en koordinering av det arbete som på olika håll inom näringslivet bedrivs på detta område, kan förväntas komma att tillgodose det behov av samarbete som de rådande omständigheterna skapat, därest organets verksamhet plan-

lägges och utformas på sätt de sakkunniga i förenämnda kapitel närmare utvecklade.

5. De sakkunniga förorda, att den svenska statliga exportkreditgarantin, som för närvarande avser att viss del av den lämnade krediten kommer att inflyta, kompletteras med en garantiform, avseende del av den slutliga förlusten, när härigenom dels kan lämnas ett i många fall önskvärt större stöd åt exportnäringen, dels ock skapas vidgade möjligheter att på ett ändamålsenligt sätt utforma garantierna allt efter de skiftande behoven. Med hänsyn till önskvärdheten av att svensk entreprenadverksamhet i utlandet i all möjlig mån befordras och stöddes, föreslå de sakkunniga en viss uppmjukning i gällande praxis beträffande garantigivning i samband med entreprenadarbeten, så till vida att under särskilda omständigheter garantin torde böra bestämmas utan alltför sträng hänsyn till den siffermässigt beräkneliga andelen för svenska varor och tjänster. Vidare föreslås, att maximalbeloppet för beviljade exportkreditgarantier höjes till 60 milj. kronor (kap. 7).

6. I kap. 8 behandla de sakkunniga en del spörsmål huvudsakligen rörande det kommersiella informations- och propagandaväsendet. Sålunda tillstyrkes ökat anslag till Sveriges handelskamrar i utlandet för nästkommande budgetår samt ett engångsanslag för inspelning av en mera allmänt hållen film belysande svenska ekonomiska och kulturella förhållanden. Vidare föreslå de sakkunniga, att, därest tillräckliga medel för Svensk-internationella pressbyråns fortsatta verksamhet icke skulle kunna anskaffas på enskild väg, statsbidrag måtte ställas till förfogande i den omfattning som kan finnas erforderlig för pressbyråns verksamhet. De sakkunniga förorda, att frågan om inrättande av »Sverige-hus» göres till föremål för utredning. Slutligen erinras om den tekniska forskningens avgörande betydelse för de svenska exportnäringarnas inriktning och upprätthållande samt viken av att den allmänt tekniska vetenskapliga forskningsverksamheten från statens sida skänkes erforderligt stöd.

BILAGOR

BILAGOR

Bilaga 1.

**Export- och importöverskott i Sveriges utrikeshandel
1929—juni 1938.**

(Siffrorna 1929—1934 enligt inköps- och försäljningsstatistiken;
1935—juni 1938 enligt ursprungs- och förbrukningsstatistiken.)

Uppgifterna avse milj. kr.

Å r	Totala handelsomsättningen	Exportöverskott ¹	Importöverskott ¹	Summa export- och importöverskott	
				Milj. kr.	% av totala handelsomsättn.
1929.....	3 595	503	473	976	27·1
1930.....	3 213	401	513	914	28·4
1931.....	2 550	278	584	862	33·8
1932.....	2 102	221	429	650	30·9
1933.....	2 175	306	323	629	28·9
1934.....	2 607	313	315	628	24·1
1935 ²	2 774	231	413	644	23·2
1936.....	3 147	323	438	761	24·2
1937.....	4 124	448 ²	567 ²	1 015 ²	24·6
Jan.—juni 1938 ² ..	1 847	192	283	475	25·7

¹ I förhållande till skilda länder.
² Preliminära siffror.

Sveriges handelsbalans i förhållande till skilda länder
(enligt ursprungs- och förbrukningsstatistiken)

1935--1937.

(Milj. kr.)

Siffror satta med vanlig stil utmärka importöverskott.

Siffror satta med *kursiv* stil utmärka exportöverskott.

L ä n d e r	1935 ¹	1936	1937 ²
Europa.			
Norge med Spetsbergen.....	10·41	42·30	71·15
Danmark med Färöarna.....	19·66	22·69	10·59
Island.....	4·58	2·83	1·99
Finland.....	27·56	36·91	63·90
Europ. Sovjetunionen.....	5·79	2·91	0·09
Estland.....	0·93	0·32	3·83
Lettland.....	0·94	0·74	3·35
Litauen.....	0·38	0·42	1·41
Polen.....	33·57	38·86	42·76
Danzig.....	0·10	0·25	0·36
Tyska Riket.....	136·77	114·77	124·30
Nederländerna.....	17·93	22·20	17·05
Belgien.....	3·29	10·69	12·89
Luxemburg.....	11·10	12·50	19·26
Storbritannien med Norra Irland.....	90·84	131·14	169·47
Irländska Fristaten.....	5·46	5·75	6·65
Frankrike med Korsika.....	5·40	21·05	26·99
Spanien.....	12·59	3·84	1·81
Portugal.....	1·81	1·53	1·95
Malta.....	—	—	—
Italien.....	5·01	10·73	9·40
Schweiz.....	10·85	10·51	12·86
Österrike.....	4·53	4·65	5·01
Tjeckoslovakien.....	17·34	14·52	17·21
Ungern.....	4·07	5·46	7·06
Jugoslavien.....	0·18	0·37	1·82
Rumänien.....	0·06	7·69	9·27
Bulgarien.....	1·39	2·04	0·99
Turkiet.....	1·72	1·11	0·57
Grekland med Kreta.....	6·57	4·82	2·66
Övriga Europa.....	0·22	0·28	0·28
Afrika.			
Egypten.....	0·57	0·52	2·40
Tripolis.....	0·11	0·02	0·03
Tunis.....	0·44	0·80	0·87
Algeriet.....	0·41	0·54	0·38
Marocko.....	1·50	1·10	0·40
Kanarieöarna.....	0·88	0·10	0·48
Franska Västafrika.....	0·41	0·87	0·79

¹ För år 1935 saknas definitiva siffror.

² Preliminära siffror.

L ä n d e r	1935 ¹	1936	1937 ²
Afrika (forts.)			
Belgiska Kongo.....	0·08	0·04	0·54
Brittiska Sydafrika.....	16·84	18·85	25·16
Brittiska Östafrika.....	0·12	0·57	0·71
Portugisiska Östafrika.....	0·83	1·15	2·77
Madagaskar och Réunion.....	0·28	0·46	0·42
Övriga Afrika.....	0·96	2·08	3·77
Asien.			
Syrien.....	0·79	0·79	1·60
Palestina.....	2·22	1·12	2·02
Irak.....	0·56	0·55	0·71
Arabien.....	0·18	0·03	0·08
Iran.....	3·71	1·74	4·08
Brittiska Indien.....	0·74	4·53	6·54
Brittiska Malacka.....	3·38	4·15	9·26
Siam.....	3·47	1·53	1·31
Franska Ostindien.....	0·11	0·09	0·50
Nederländska Indien.....	6·45	6·86	9·14
Filippinerna.....	0·90	0·47	0·19
Kina.....	6·60	20·36	16·24
Japan.....	9·36	10·49	30·51
Övriga Asien.....	2·88	4·22	6·29
Amerika.			
Brittiska Nordamerika.....	0·04	3·68	5·43
Amerikas Förenta Stater.....	37·02	23·55	77·06
Grönland.....	0·20	0·10	0·05
Mexico.....	3·05	5·64	3·77
Centralamerika.....	9·88	7·62	8·28
Cuba.....	0·80	0·05	0·34
Övriga Västindiska öar.....	17·58	29·26	35·60
Venezuela.....	1·38	1·00	0·06
Brasilien.....	25·45	20·92	20·55
Uruguay.....	1·21	1·30	2·16
Argentina.....	11·22	19·69	35·42
Chile.....	11·23	17·25	29·23
Peru.....	1·30	1·0	1·36
Colombia.....	2·50	2·91	0·84
Bolivia.....	0·81	0·68	0·47
Ecuador.....	0·07	0·05	0·11
Övriga Sydamerika.....	0·37	0·06	0·19
Australien.			
Australiska Statsförbundet.....	9·11	5·0	9·52
Nya Zeeland.....	0·86	0·51	2·07
Övriga Australien.....	3·61	3·06	8·46

¹ För år 1935 saknas definitiva siffror.

² Preliminära siffror.

² Preliminära siffror.

Sammanställning av Sveriges import från vissa avlägsna länder.

L ä n d e r	1936				1937 ²			
	Ursprungsland		Inköpsland		Ursprungsland		Inköpsland	
	1 000 kr.	% ¹	1 000 kr.	% ¹	1 000 kr.	% ¹	1 000 kr.	% ¹
i Centralamerika och Västindien:								
Britt. Honduras..	639	0·04	—	—	632	0·03	2	0·00
Guatemala.....	3 776	0·2	3 255	0·2	3 853	0·2	3 297	0·2
Salvador.....	3 118	0·2	2 756	0·2	3 471	0·2	3 142	0·2
Honduras.....	272	0·02	4	0·00	258	0·01	14	0·00
Nicaragua.....	78	0·00	37	0·00	152	0·01	74	0·00
Costa Rica.....	998	0·1	205	0·01	1 150	0·1	415	0·02
Panama.....	3	0·00	2	0·00	38	0·00	1 567	0·1
Cuba	1 570	0·1	936	0·06	2·069	0·1	796	0·04
Övr. Västind. öar	31 197	1·9	258	0·02	36 334	1·7	1 068	0·1
Summa	41 651	2·55	7 453	0·46	47 957	2·27	10 375	0·49
i Sydamerika:								
Venezuela.....	1 938	0·1	504	0·03	1 392	0·1	486	0·02
Brasilien.....	30 565	1·9	26 236	1·6	38 046	1·8	31 575	1·5
Uruguay.....	3 486	0·2	2 377	0·2	5 205	0·2	3 489	0·2
Argentina.....	37 067	2·3	27 671	1·7	66 870	3·2	50 353	2·4
Chile	20 330	1·3	1 495	0·09	33 146	1·6	2 098	0·1
Peru	216	0·01	1	0·00	988	0·1	264	0·01
Colombia.....	5 015	0·3	1 429	0·09	4 017	0·2	2 021	0·1
Bolivia.....	314	0·02	—	—	1 141	0·1	73	0·00
Ecuador.....	204	0·01	96	0·00	287	0·01	152	0·01
Summa	99 135	6·07	59 809	3·66	151 092	7·16	90 511	4·29
i Asien:								
Syrien.....	140	0·01	125	0·01	91	0·00	54	0·00
Palestina.....	2 565	0·2	2 417	0·2	4 112	0·2	3·809	0·2
Irak.....	8	0·00	1	0·00	167	0·01	29	0·00
Iran.....	7 382	0·5	1 126	0·1	9 535	0·5	1 075	0·1
Britt. Indien (m. Ceylon).....	17 319	1·1	5 433	0·3	25 396	1·2	8·860	0·4
Britt. Malacka (m. Singapore).....	5 345	0·3	56	0·00	11 195	0·5	984	0·1
Siam.....	634	0·04	155	0·01	1 237	0·1	265	0·01
Nederl. Indien...	11 332	0·7	617	0·04	14 838	0·7	674	0·03
Summa	44 725	2·74	9 930	0·61	66 571	3·15	15 750	0·75
i Afrika:								
Egypten.....	4 524	0·3	3 432	0·2	6 713	0·3	5 207	0·3
Fr. Väst- o. Ekv. Afrika.....	241	0·01	68	0·01	703	0·03	338	0·02
Belgiska Kongo..	146	0·01	3	0·00	773	0·04	64	0·00
Britt. Östafrika..	1 370	0·1	68	0·00	1 876	0·1	137	0·01
Portug. Östafrika.	280	0·02	23	0·00	139	0·00	5	0·00
Summa	6 561	0·40	3 594	0·22	10 204	0·48	5 751	0·27
Sammanfattning:								
Centralamerika o. Västindien.....	41 651	2·55	7 453	0·46	47 957	2·27	10·375	0·49
Sydamerikanska länder.....	99 135	6·07	59 809	3·66	151 092	7·16	90·511	4·29
Asiatiska länder..	44 725	2·74	9 930	0·61	66 571	3·15	15 750	0·75
Afrikanska länder	6 561	0·40	3 594	0·22	10 204	0·48	5 751	0·27
Summa	192 072	11·76	80 786	4·95	275 824	13·06	122 387	5·80
Sveriges totalimp.	1 632 669				2 111 474			

¹ Procent av Sveriges totala import.

² Preliminära siffror.

Sveriges handelsomsättning med Nya Zeeland.

(Uppgifterna avse före 1936 inköps- och försäljningsländer; fr. o. m. 1936 ursprungs- och förbrukningsländer.)

Å r	E x p o r t		I m p o r t		Hela varuomsättningen	
	1 000 kr.	% ³	1 000 kr.	% ³	1 000 kr.	%
1933.....	2 441	0·23	530	0·05	2 971	0·14
1934.....	2 697	0·21	800	0·06	3 497	0·13
1935.....	2 485	0·19	418	0·03	2 903	0·10
» ¹	(2 951)		(2 095)		(5 046)	
1936.....	4 199	0·28	3 600	0·22	7 799	0·25
1937.....	5 928	0·30	3 800	0·18	9 728	0·24
jan.—juni 1938 ² ..	2 211		1 473		3 684	

¹ Ursprungs- och förbrukningssiffror (prel.).
² Preliminära siffror.
³ Procent av totala exp. resp. imp.

Sveriges export till Nya Zeeland.

Viktigare varuslag	1933	1934	1935	1936	1937
	1 000 kr.	1 000 kr.	1 000 kr.	1 000 kr.	1 000 kr.
Ämnesblock av granit, gnejs m. m.	7	19	16	22	20
Lådämnen, endast sågade.....	43	—	3	—	45
Fanérskivor, hoppressade:					
av furu eller gran.....	3	26	45	34	21
Kvast- o. gardinkäppar.....	15	21	5	33	26
Sulfatcellulosa: oblekt: torr.....	359	446	166	567	361
Papp.....	68	110	150	227	345
Papper.....	376	374	195	402	589
Kul- o. rullager samt delar därav.....	80	107	72	145	270
Gångjärn m. m.	6	17	66	98	109
Plåt- o. bleckvaror.....	11	7	24	43	44
Kokapparater av mässing o. delar därtill .	29	35	30	50	59
Lödlampor o. delar därtill.....	6	14	16	28	34
Dieselmotorer, vägande mer än 25 000 kg	—	76	—	70	—
Gödselspridare.....	—	11	45	77	99
Slättermaskiner.....	141	167	55	74	97
Hästräfsor o. hövändare.....	12	11	21	27	23
Mjölkskumningsmaskiner, emulсорer m. m.	731	492	650	915	441
Dieselmotorer vägande pr st.: 5 000—25 000 kg.	—	—	—	—	43
Traktorer.....	—	—	—	19	68
Valsar o. valscylindrar, ej s. n.: bearbetade:					
med överdrag av kautschuk m. m.	—	—	—	—	71
Transmissioner, vägande högst 500 kg pr st.	12	10	12	40	40
Bark- m. fl. maskiner för trämasseindustrien	—	—	—	—	217
Pappers-, papp-, tork- och våtmaskiner....	—	—	—	—	676

Viktigare varuslag	1933	1934	1935	1936	1937
	1 000 kr.	1 000 kr.	1 000 kr.	1 000 kr.	1 000 kr.
Vattenturbiner m. m.	11	—	—	68	60
Regulatorer till vattenturbiner.....	—	3	—	64	24
Pumpar.....	—	—	—	—	41
Sil- o. siktapparater m. m.	—	—	—	—	90
Kulor till mjölkskumningsmaskiner m. m.	2	—	4	27	11
Generatorer m. m.	51	38	11	181	245
Dammsugare.....	333	454	641	439	690
Delar till elektriska maskiner o. apparater	5	9	22	97	3
Elektriska apparat- o. instrumenttavlor...	7	7	—	28	63
Strömställare.....	—	7	—	31	184
Telefon- o. telegrafapparater m. m.	3	—	10	35	80
Tråd, isolerad.....	—	—	—	4	66
Elektrotekniska specialapparater, ej s. n. .	8	7	—	26	35
Räknemaskiner.....	—	11	9	8	69
Övriga varor.....	122	218	217	320	569
Summa	2 441	2 697	2 485 (2 951) ¹	4 199	5 928

¹ Förbrukningssiffror (prel.).

Sveriges import från Nya Zeeland.

Viktigare varuslag	1933	1934	1935	1936	1937
	1 000 kr.	1 000 kr.	1 000 kr.	1 000 kr.	1 000 kr.
Honung.....	—	—	—	6	17
Tarmar.....	—	—	—	—	20
Äpplen: färska.....	139	28	126	283	269
Päron: färska.....	102	191	59	269	84
Frö, ej specificerade slag.....	—	—	—	19	42
Harts, även konstharts: kopal.....	—	—	—	34	82
Talg, annan än premier jus och presstalg...	—	—	—	77	34
Hudar och skinn, ej pälsverk: av nötkreatur	3	21	5	159	187
Ull: av får, ofärgad.....	285	559	227	2 736	3 055
Övriga varor.....	1	1	1	17	10
Summa	530	800	413 (2 095) ¹	3 600	3 800

¹ Ursprungssiffror (prel.).

Sveriges handelsomsättning med Cuba.

(Uppgifterna avse före 1936 inköps- och försäljningsländer; fr. o. m. 1936 ursprungs- och förbrukningsländer.)

Å r	E x p o r t		I m p o r t		Hela varuomsättningen	
	1 000 kr.	% ³	1 000 kr.	% ³	1 000 kr.	%
1933.....	1 044	0·10	352	0·03	1 396	0·06
1934.....	1 032	0·08	619	0·05	1 651	0·06
1935.....	938	0·07	821	0·06	1 759	0·06
» ¹	(1 034)		(1 831)		(2 865)	
1936.....	1 684	0·11	1 570	0·10	3 254	0·10
1937.....	2 403	0·12	2 067	0·10	4 470	0·11
Jan.—juni 1938 ² .	1 378		1 889		3 267	

¹ Ursprungs- och förbrukningssiffror (prel.).
² Preliminära siffror.
³ Procent av totala exp. resp. imp.

Sveriges export till Cuba.

V a r u s l a g	1933	1934	1935	1936	1937
	1 000 kr.	1 000 kr.	1 000 kr.	1 000 kr.	1 000 kr.
Pappersmassa.....	743	604	381	877	1 415
Papp.....	15	18	12	29	19
Papper.....	105	91	100	136	170
Gatsten, handslagen.....	—	30	—	—	—
Spik, stift o. nubb.....	42	66	65	112	86
Skrudar, bultar m. m.	2	15	24	54	41
Kullager.....	33	55	80	86	139
Gångjärn m. m.	4	18	28	43	96
Arbeten, ej s. n.: förgyllda, förnicklade m. m.	7	6	23	23	29
Förbrännings- och varmluftsmotorer .	12	17	20	46	59
Automobiler o. delar därtill.....	32	42	49	65	95
Övriga varor.....	49	70	156	213	254
Summa	1 044	1 032	938 (1 034) ¹	1 684	2 403

¹ Förbrukningssiffror (prel.).

Sveriges import från Cuba.

V a r u s l a g	1933	1934	1935	1936	1937
	1 000 kr.	1 000 kr.	1 000 kr.	1 000 kr.	1 000 kr.
Tvättsvamp.....	4	—	—	20	28
Bananer.....	—	—	—	68	—
Socker: polaris. högst 98 %: annat än betsocker.....	—	—	—	427	817
Tobaksblad: oarbetade.....	245	551	697	726	446
Cigarrer.....	6	5	18	42	74
Hudar o. skinn, ej pälsverk.....	7	—	—	43	325
Trävaror, bilade, av utländska träslag	90	60	102	136	150
Säckar: använda.....	—	—	—	88	142
Övriga varor.....	—	3	4	20	85
Summa	352	619	821	1 570 (1 831) ¹	2 067

¹ Ursprungssiffror (prel.).

Sveriges handelsomsättning med Övriga Västindiska öar.

(Uppgifterna avse före 1936 inköps- och försäljningsländer; fr. o. m. 1936 ursprungs- och förbrukningsländer.)

Å r	E x p o r t		I m p o r t		Hela varuomsättningen	
	1 000 kr.	% ³	1 000 kr.	% ³	1 000 kr.	%
1933.....	609	0·06	2 277	0·21	2 886	0·13
1934.....	536	0·04	510	0·04	1 046	0·04
1935.....	545	0·04	190	0·01	735	0·03
» ¹	(1 007)		(18 582)		(19 589)	
1936.....	566	0·04	31 197	1·91	31 765	1·01
1937.....	730	0·04	37 772	1·78	38 502	0·93
jan.—juni 1938 ² ..	372		17 412		17 784	

¹ Ursprungs- och förbrukningssiffror (prel.).

² Preliminära siffror.

³ Procent av totala exp. resp. imp.

Sveriges export till Övriga Västindiska öar.

V a r u s l a g	1933	1934	1935	1936	1937
	1 000 kr.	1 000 kr.	1 000 kr.	1 000 kr.	1 000 kr.
Cement.....	26	15	—	18	7
Tändstickor: säkerhets-.....	—	—	—	68	81
Papper.....	383	296	383	237	296
Gångjärn m. m.	6	11	15	16	38
Arbeten, ej s. n., förnicklade.....	4	10	11	15	13
Arbeten, ej s. n., kokapparater av mässing	9	8	11	14	18
Varmluft- och förbränningsmotorer...	12	32	3	5	39
Glassmaskiner.....	14	12	12	14	13
Räknemaskiner.....	—	—	—	4	21
Övriga varor.....	155	152	110	175	204
Summa	609	536	545 (1 007) ¹	566	730

¹ Förbrukningssiffror (prel.).

Sveriges import från Övriga Västindiska öar.

V a r u s l a g	1933	1934	1935	1936	1937
	1 000 kr.	1 000 kr.	1 000 kr.	1 000 kr.	1 000 kr.
Bananer, färska.....	522	158	—	928	3 349
Kaffe: orostat.....	206	173	178	397	1 142
Peppar: omalen, krydd-.....	9	13	—	179	307
Kakao: bönor.....	—	—	—	75	100
Råfosfat.....	—	—	—	268	250
Asfalt.....	5	—	—	85	129
Bensin.....	1 520	159	—	18 918	19 001
Mineraloljor: motorbrännolja m. m. ...	—	—	—	7 384	9 841
fotogen m. m.	—	—	—	2 587	3 217
smörjoljor: ljusa o. mörka.....	—	—	—	125	109
andra.....	—	—	—	101	135
Övriga varor.....	15	7	12	150	192
Summa	2 277	510	190 (18 582) ¹	31 197	37 772

¹ Ursprungssiffror (prel.).

Statistiska uppgifter angående Sveriges införsel av vissa varor av huvudsakligen utomeuropeiskt ursprung m. m.

Sveriges införsel av apelsiner (St. nr 124)												Huvudleverantörlander av apelsiner enl. statistik publ. av Imp. Economic Committee (London).						
L ä n d e r	U r s p r u n g s l a n d						I n k ö p s l a n d						(exportländer)					
	1935		1936		1937		1935		1936		1937		1935		1936		1937	
	1 000 kg	1 000 kr.	1 000 kg	1 000 kr.	1 000 kg	1 000 kr.	1 000 kg	1 000 kr.	1 000 kg	1 000 kr.	1 000 kg	1 000 kr.	1 000 kg	1 000 kr.	1 000 kg	1 000 kr.	1 000 kg	1 000 kr.
Italien.....	6 349	3 014	1 123	486	11 172	4 520	6 344	3 012	1 123	486	11 169	4 518						
Palestina.....	3 253	1 193	6 092	2 223	9 611	3 196	3 094	1 129	5 878	2 137	9 413	3 119	157 406 ¹	288 761 ²	301 140 ³			
Spanien.....	17 868	5 020	21 782	5 990	11 326	3 179	17 370	4 870	21 741	5 976	11 233	3 150	798 831 ¹	487 229 ²	165 974 ³			
Britt. Sydafrika	1 235	515	1 600	824	2 366	984	1 094	443	1 520	778	2 287	953	66 848	73 792	118 112			
Brasilien.....	1 857	674	614	211	2 134	717	1 700	593	540	177	2 117	710	84 480	102 944	159 072			
Cypern.....	271	92	467	166	961	357	260	89	462	164	956	356	50 886	100 155	123 057			
Am. För. Stater	3 988	1 814	3 261	1 510	429	272	3 949	1 794	3 233	1 498	427	270	1 666 336 ⁴	1 758 016 ⁵	2 269 120 ⁶			
Egypten.....	105	37	58	22	189	59	102	35	58	22	177	55	5 182					
Storbritannien ..	—	—	—	—	—	—	337	167	266	125	311	116						
Danmark.....	—	—	—	—	—	—	215	83	114	45	102	37						
Polen.....	—	—	—	—	—	—	353	98	0	0	22	6						
Totalsumma	34 998	12 385	35 085	11 465	38 291	13 318	34 998	12 385	35 085	11 465	38 291	13 318						

1 1935/1936.

2 1936/1937.

3 1937/1938.

4 1935/1936; avse produktionsiffror.

5 1936/1937; »

6 1937/1938; »

1 1935/1936.
2 1936/1937.
3 1937/1938.
4 1935/1936; avse produktionsiffror.
5 1936/1937; »
6 1937/1938; »

Sveriges införsel av bananer. (St. nr 125)										Huvudleverantörlander av bananer enl. statistik publ. av Imp. Economic Committee (London).	
L ä n d e r	U r s p r u n g s l a n d				I n k ö p s l a n d				(exportländer)		
	1935		1936		1937		1935		1936		1937
	1 000 kg	1 000 kr.	1 000 kg	1 000 kr.	1 000 kg	1 000 kr.	1 000 kg	1 000 kr.	1 000 kg	1 000 kr.	1 000 kg
Övr. Västind. öar	1 800	977	1 746	928	5 919	3 349	—	—	—	—	—
Colombia.....	3 497	1 949	4 763	2 652	2 304	1 135	—	—	—	—	—
Britt. Honduras.	1 457	881	1 050	638	989	616	—	—	—	—	—
Övr. Afrika.....	809	394	843	416	1 156	584	809	394	843	416	584
Costa Rica.....	—	—	411	244	456	246	—	—	—	—	—
Brasilien.....	0	0	786	302	491	194	—	—	—	—	—
Honduras.....	687	403	329	189	301	155	—	—	—	—	—
Cuba.....	—	—	138	68	—	—	—	—	—	—	—
Storbritannien ..	—	—	—	—	—	—	6 265	3 607	8 371	4 635	10 104
Danmark.....	—	—	—	—	—	—	232	144	265	163	356
Nederländerna ..	—	—	—	—	—	—	935	453	—	—	—
Totalsumma	3 253	4 607	10 075	5 441	11 830	6 350	3 253	4 607	10 075	5 441	11 830
1 Därav från: 1935 1936 1937											
Jamaica.....			407 580		375 260		539 100				
Trinidad.....			1 340		3 180		3 160				
Granada.....			1 120		3 120		3 040				
St. Lucia.....			1 200		2 160		2 220				
Dominica.....			1 440		2 000		2 300				
St. Vincent.....			120		720		1 500				
			412 800		386 440		551 320				

i Därav från:

L ä n d e r		Sveriges införsel av kaffe, orostat. (St. nr 153)										Huvudleverantörländer av kaffe enl. N. F:s statistik			
		Ursprungsland					Inköpsland					(prod.- eller exportländer)			
		1935		1936		1937		1935		1936		1937		1935/36	
		1000 kg	1000 kr.	1000 kg	1000 kr.	1000 kg	1000 kr.	1000 kg	1000 kr.	1000 kg	1000 kr.	1000 kg	1000 kr.	1000 kg	1000 kg
Brasilien.....	33 665	30 073	31 907	26 105	28 888	30 602	28 888	30 430	26 827	29 308	23 713	28 428	26 663	1 135 900	1 547 900
Guatemala.....	3 630	4 242	3 708	3 756	3 603	3 603	3 796	3 197	3 703	3 250	3 250	3 138	3 277	55 000	56 000
Salvador.....	3 775	3 896	3 435	3 118	3 521	3 521	3 432	3 334	3 429	3 070	2 756	3 206	3 122	58 000	46 000
Colombia.....	2 389	2 548	2 331	2 271	2 683	2 683	2 856	1 749	1 873	1 478	1 428	1 883	1 991	251 800	258 000
Nederl. Indien..	1 312	1 925	1 633	1 980	2 141	2 260	2 260	297	509	355	469	259	317	110 900	120 000
Övr. Västind. öar	227	276	365	397	1 251	1 142	1 142	140	178	210	215	757	678	60 500 ¹	54 000 ¹
Costa Rica.....	724	907	649	752	790	802	790	127	158	180	204	368	402	21 300	22 000
Venezuela.....	983	944	905	778	749	749	749	541	509	574	485	508	476	63 600	67 000
Övr. Afrika.....	909	768	815	613	978	718	718	241	243	186	183	211	203	48 000	37 000
Mexico.....	108	133	242	244	262	270	270	49	58	146	144	118	124		
Arabien.....	232	285	140	165	151	190	190	171	198	133	152	102	128		
Britt. Östafrika	69	76	133	149	151	160	160	22	31	57	64	90	101		
Nicaragua.....	59	56	91	76	131	125	125	23	21	44	37	70	67		
Övr. Sydamerika	121	98	91	66	107	73	73								
Övr. Australien..	31	40	59	68	42	47	47								
Britt. Indien...	33	38	68	74	31	31	34								
Danmark.....								3 011	3 435	3 025	3 149	3 107	3 328		
Nederländerna..								1 856	2 092	2 026	2 036	2 878	2 773		
Storbritannien..								1 853	1 757	1 625	1 444	1 426	1 285		
Am. För. Stater								630	699	485	500	367	399		
Tyska riket.....								577	545	345	309	196	184		
Belgien.....								56	64	31	28	35	32		
Frankrike.....								54	60	32	29	29	28		
Cuba.....															
Madagaskar.....															
Totalsumma	48 412	46 445	46 637	40 671	47 294	45 686	48 412	46 445	46 637	40 671	47 294	45 686		37 300	31 000
														21 000	30 000

¹ Därav från: 1935/36 1936/37 1937/38

Haiti..... 36 100 21 800 32 000
Dominikanska Republiken..... 24 400 22 300 22 000

Sveriges införsel av majs. (St. nr 171)												Huvudleverantörländer av majs enl. N. F:s statistik						
L ä n d e r	U r s p r u n g s l a n d						I n k ö p s l a n d						(produktionsländer)					
	1935		1936		1937		1935		1936		1937		1935		1936		1937	
	1 000 kg	1 000 kr.	1 000 kg	1 000 kr.	1 000 kg	1 000 kr.	1 000 kg	1 000 kr.	1 000 kg	1 000 kr.	1 000 kg	1 000 kr.	1 000 kg	1 000 kr.	1 000 kg	1 000 kr.	1 000 kg	1 000 kr.
Argentina	41 540	3 540	74 703	6 612	166 625	18 585	20 140	1 680	41 287	3 524	103 163	11 477	10 051 200	9 134 700	4 500 000			
Jugoslavien	50	6	—	—	10 294	1 266	.	.	.	.	4 795	597	3 028 400	5 180 500	5 335 900			
Ungern	—	—	—	—	8 125	975	.	.	.	.	4 744	559	1 432 900	2 610 000	2 770 000			
Rumänien	563	51	835	84	79	8	—	—	—	—	—	—	5 379 200	5 612 000	4 751 900			
Storbritannien	—	—	—	—	—	—	5 579	448	7 772	672	22 266	2 403	—	—	—			
Danmark	—	—	—	—	—	—	10 394	920	11 424	1 104	19 491	2 292	—	—	—			
Schweiz	—	—	—	—	—	—	1 386	130	8 719	769	11 649	1 295	—	—	—			
Tyska riket	—	—	—	—	—	—	3 598	338	3 181	335	6 913	828	—	—	—			
Nederländerna	—	—	—	—	—	—	832	77	1 354	141	4 053	462	—	—	—			
Belgien	—	—	—	—	—	—	1 068	86	2 098	183	3 509	390	—	—	—			
Österrike	—	—	—	—	—	—	.	.	.	.	3 045	372	—	—	—			
Frankrike	—	—	—	—	—	—	.	.	.	.	1 272	131	—	—	—			
Am. För. Stater	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	58 517 400	38 281 600	67 185 500			
Italien	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2 496 100	3 051 100	3 422 100			
Mandschuriet	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1 801 100	2 099 100	2 084 800			
Egypten	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1 689 000	1 595 300	1 651 200			
Sydafr. Unionen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1 359 300	2 551 700	1 644 000			
Brasilien	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5 749 800	6 625 500	uppg. saknas			
Sovjetunionen ¹	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2 794 800	uppg. saknas	»			
Nederl. Indien	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2 220 300	»	»			
Britt. Indien	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2 198 700	»	»			
Totalsumma	43 009	3 692	76 043	6 751	185 239	20 849	43 009	3 692	76 043	6 751	185 239	20 849						

¹ Omfattar Europeiska och Asiatiska Sovjetunionen.

¹ Omfattar Europeiska och Asiatiska Sovjetunionen.

Sveriges införsel av ris, oskalat. (St. nr 172)												Huvudleverantörländer av ris enl. N. F:s statistik						
L ä n d e r	U r s p r u n g s l a n d						I n k ö p s l a n d						(produktionsländer)					
	1935		1936		1937		1935		1936		1937		1935/36		1936/37		1937/38	
	1000 kg	1000 kr.	1000 kg	1000 kr.	1000 kg	1000 kr.	1000 kg	1000 kr.	1000 kg	1000 kr.	1000 kg	1000 kr.	1000 kg	1000 kr.	1000 kg	1000 kr.	1000 kg	1000 kr.
Britt. Indien ...	9 917	1 428	10 299	1 495	10 289	1 827	4 987	673	6 811	948	—	—	50 709 300 ¹	—	56 930 900 ¹	47 432 800 ¹	—	—
Franska Indien..	—	—	—	—	1 727	236	—	—	—	—	—	—	6 046 300	—	6 316 200	uppg. saknas	—	—
Nederl. Indien..	20	4	—	—	1 135	155	—	—	—	—	—	—	5 989 100 ¹	—	5 771 900	»	—	—
Siam.....	373	58	353	57	589	68	—	—	—	—	—	—	4 707 200	—	3 379 900	4 695 600	—	—
Storbritannien ..	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5 912	1 072	—	—	—	—	—	—
Danmark.....	—	—	—	—	—	—	4 797	743	3 841	604	4 094	703	—	—	—	—	—	—
Nederländerna..	—	—	—	—	—	—	20	4	—	—	3 491	480	—	—	—	—	—	—
Frankrike.....	—	—	—	—	—	—	506	70	—	—	476	62	—	—	—	—	—	—
Tyska riket.....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13 983 100 ²	16 092 900 ²	17 197 400 ²	—	—	
Japan.....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1 857 700	2 245 300	1 980 000	—	—	
Filippinerna....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	48 039 600	48 014 900	uppg. saknas	—	—	
Kina.....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1 173 600	1 250 200	»	—	—	
Brasilien.....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Totalsumma	10 310	1 490	10 652	1 552	14 006	2 323	10 310	1 490	10 652	1 552	14 006	2 323						

¹ Därav från: 1935/36 1936/37 1937/38

Birma..... 7 647 800 7 195 600 6 937 400

² Korea..... 3 319 300 3 594 800 4 888 700

¹ Därav från: 1935/36 1936/37 1937/38

Birma..... 7 647 800 7 195 600 6 937 400

² Korea..... 3 319 300 3 594 800 4 888 700

Sveriges införsel av kopra. (St. nr 204)											
L ä n d e r	U r s p r u n g s l a n d				I n k ö p s l a n d				Huvudleverantörländer av kopra enl. N. F:s statistik		
	1935		1936		1935		1936		(exportländer)		
	1 000 kg	1 000 kr.	1 000 kg	1 000 kr.	1 000 kg	1 000 kr.	1 000 kg	1 000 kr.	1935	1936	1937
Övr. Australien ..	13 336	2 798	17 004	3 952	23 141	7 409	—	—	57 200 ¹	67 800 ¹	77 600 ¹
Nederl. Indien ..	5 742	1 240	8 657	2 106	7 212	2 402	—	—	490 000	509 600	534 200
Britt. Malacka ..	5 186	1 034	3 170	846	2 039	783	—	—	171 500	152 900	140 900
Filippinerna	2 013	309	—	—	—	—	—	—	510 600	542 800	495 400
Storbritannien ..	—	—	—	—	—	—	23 258	4 747	—	—	—
Danmark	—	—	—	—	—	—	2 537	543	—	—	—
Nederländerna ..	—	—	—	—	—	—	658	126	—	—	—
Ceylon	—	—	—	—	—	—	—	—	137 800	108 000	179 400
Totalsumma	26 454	5 416	28 831	6 904	32 391	10 594	26 454	5 416	23 831	6 904	10 594

¹ Avser Nya Guinea.

Sveriges införsel av sojabönor. (St. nr 205)													Huvudleverantörländer av sojabönor enl. N. F:s statistik
L ä n d e r	U r s p r u n g s l a n d						I n k ö p s l a n d						(produktionsländer)
	1935		1936		1937		1935		1936		1937		
	1 000 kg	1 000 kr.	1 000 kg	1 000 kr.	1 000 kg	1 000 kr.	1 000 kg	1 000 kr.	1 000 kg	1 000 kr.	1 000 kg	1 000 kr.	1 000 kg
Kina (med Mand- schuriet).....	96 489	12 045	128 433	19 713	117 019	19 850	—	—	4 025	620	—	—	8 841 200 ¹
Am. För. Stater	4 356	350	8 024	1 185	—	—	4 356	550	—	—	—	—	1 207 800
Storbritannien ..	—	—	—	—	—	—	74 235	9 220	88 088	13 621	76 296	12 920	10 086 500 ¹
Danmark.....	—	—	—	—	—	—	22 255	2 825	44 342	6 657	40 723	6 930	816 000
Korea.....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Japan.....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	564 400
Java (Madura)..	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	291 700
Totalsumma	100 845	12 595	136 457	20 898	117 019	19 850	100 845	12 595	136 457	20 898	117 019	19 850	202 700
1 Därav från:													487 100
Mandschuriet.....													339 800
2 Avser endast Mandschuriet.													247 400

1935 1936

1 Därav från:
Mandschuriet..... 3 822 300 4 175 500

2 Avser endast Mandschuriet.

Sveriges införsel av linfrö. (St. nr 206)												Huvudleverantörländer av linfrö enl. N. F:s statistik						
L ä n d e r	U r s p r u n g s l a n d						I n k ö p s l a n d						(produktionsländer)					
	1935		1936		1937		1935		1936		1937		1935		1936		1937	
	1000 kg	1000 kr.	1000 kg	1000 kr.	1000 kg	1000 kr.	1000 kg	1000 kr.	1000 kg	1000 kr.	1000 kg	1000 kr.	1000 kg	1000 kr.	1000 kg	1000 kr.	1000 kg	1000 kr.
Argentina.....	41 500	7 536	35 666	7 272	47 117	10 837	30 459	5 521	25 269	5 189	40 104	9 234	1 510 000	1 935 600			1 539 400	
Litauen.....	21	6	918	198	727	175	21	6	918	198	727	175						
Storbritannien ..	—	—	—	—	—	—	6 992	1 269	6 721	1 338	3 520	800						
Danmark.....	—	—	—	—	—	—	3 309	593	3 390	687	3 395	778						
Nederländerna..	—	—	—	—	—	—	407	88	106	22	2	1						
Tyska riket.....	—	—	—	—	—	—	254	52	190	40	—	—						
Britt. Indien....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	426 700	394 200			424 700	
Am. För. Stater	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	368 800	133 900			177 100	
Uruguay	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	76 500	76 400			10 460	
Polen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	70 900	71 600			75 300	
Totalsumma	41 570	7 562	36 635	7 489	47 830	11 028	41 570	7 562	36 635	7 489	47 880	11 028						

Sveriges införsel av kakaoböner. (St. nr 295)												Huvudleverantörländer av kakaoböner enl. N. F:s statistik			
L ä n d e r	Ursprungsland						Inköpsland						(prod.- eller exportländer)		
	1935		1936		1937		1935		1936		1937				
	1000 kg	1000 kr.	1000 kg	1000 kr.	1000 kg	1000 kr.	1000 kg	1000 kr.	1000 kg	1000 kr.	1000 kg	1000 kr.	1000 kg	1000 kg	1000 kg
Övr. Afrika.....	2 466	1 130	* 3 639	1 750	3 814	2 729	—	—	—	—	—	—	451 600 ¹	468 000 ¹	290 000 ¹
Brasilien.....	1 996	936	1 585	789	1 490	1 004	1 326	618	1 258	587	1 181	783	126 700	127 200	uppg. saknas
Ecuador.....	276	251	245	195	258	237	49	41	118	93	168	140	19 700	19 200	»
Venezuela.....	96	81	119	93	84	113	—	—	—	—	—	—	—	—	»
Övr. Västind. öar	96	65	105	75	91	100	—	—	—	—	—	—	18 100 ²	19 600 ²	»
Franska Västaf.	686	304	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	»
Storbritannien ..	—	—	—	—	—	—	2 229	1 072	2 692	1 312	3 107	2 195	—	—	—
Tyska riket.....	—	—	—	—	—	—	1 164	620	1 057	562	684	577	—	—	—
Nederländerna..	—	—	—	—	—	—	186	110	167	136	307	298	—	—	—
Danmark.....	—	—	—	—	—	—	168	109	229	151	143	128	—	—	—
Frankrike.....	—	—	—	—	—	—	382	171	127	58	160	84	—	—	—
Schweiz.....	—	—	—	—	—	—	142	59	19	8	—	—	—	—	—
Totalsumma	5 672	2 817	5 727	2 938	5 803	4 257	5 672	2 817	5 727	2 938	5 803	4 257			
¹ Därav från:												1935/36			
Britt. mandatet Togo.....												1937/38			
Guldkusten.....												17 500			
Franska Kamerun.....												272 100			
Elfenbenskusten.....												273 100			
Nigeria.....												26 500			
												23 800			
												49 800			
												88 400			
												uppg. saknas			
												»			
												»			
												»			

² Avser endast Dominikanska Republiken.

Sveriges införsel av bomullsfrökakor. (St. nr 359)												
L ä n d e r	U r s p r u n g s l a n d						I n k ö p s l a n d					
	1935		1936		1937		1935		1936		1937	
	1 000 kg	1 000 kr.	1 000 kg	1 000 kr.	1 000 kg	1 000 kr.	1 000 kg	1 000 kr.	1 000 kg	1 000 kr.	1 000 kg	1 000 kr.
Egypten.....	18 338	1 489	7 232	577	14 713	1 413	15 520	1 251	6 368	505	14 118	1 355
Argentina.....	3 852	424	5 315	618	8 707	1 238	2 259	246	3 582	416	5 580	774
Brasilien.....	1 195	138	1 772	202	6 805	985	—	—	—	—	—	—
Chile.....	2 461	255	3 068	352	3 128	411	—	—	—	—	—	—
Peru.....	3 748	384	1 585	175	3 041	410	—	—	—	—	—	—
Danmark.....	1 341	113	1 475	123	1 124	112	8 650	863	5 863	604	561	73
Am. För. Stater	—	—	—	—	559	71	—	—	—	—	10 979	1 505
Europ. Sovjetun.	2 524	259	1 402	154	516	68	2 524	259	1 352	147	453	56
Bulgarien.....	1 165	105	2 064	174	193	18	995	91	1 943	163	516	68
Turkiet.....	732	75	583	67	—	—	693	71	583	67	90	8
Tyska riket.....	—	—	—	—	—	—	2 247	219	3 001	347	4 603	626
Storbritannien..	—	—	—	—	—	—	3 109	305	1 579	165	1 310	176
Belgien.....	—	—	—	—	—	—	—	—	296	33	395	56
Kina.....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Britt. Indien ...	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Totalsumma	36 049	3 309	24 861	2 482	39 186	4 778	36 049	3 309	24 861	2 482	39 186	4 778

Huvudleverantörländer av bomullsfrö
enl. N. F:s statistik¹

(produktionsländer)

1935

1936

1937

1 000 kg

1 000 kg

1 000 kg

1 004 500

151 000

1 113 700

156 000

7 700 000

1 740 000²

1 150 000

2 508 000

1 980 000

2 671 000

¹ Uppgifter över huvudleverantörländer för bomullsfrökakor ha ej kunnat erhållas.
² Inkl. även Asiatiska Sovjetunionen.

Huvudleverantörländer av bomullsfrö
enl. N. F:s statistik¹

(produktionsländer)

1935 1936 1937

1 000 kg 1 000 kg 1 000 kg

770 300 831 300 1 004 500

199 700 77 200 151 000

874 000 932 100 1 113 700

145 700 141 800 156 000

4 290 000 4 999 000 7 700 000

1 130 000² 1 660 000² 1 740 000²

1 150 000 1 980 000 1 630 000

2 508 000 2 671 000 2 394 000

¹ Uppgifter över huvudleverantörländer för bomullsfrökakor ha ej kunnat erhållas.

² Inkl. även Asiatiska Sovjetunionen.

Sveriges införsel av jordnötskakor. (St. nr 360)											
L ä n d e r	U r s p r u n g s l a n d				I n k ö p s l a n d				H u v u d l e v e r a n t ö r l ä n d e r a v j o r d n ö t t e r enl. N. F:s statistik ¹		
	1935		1936		1937		1935		1936		(prod.- eller exportländer)
	1 000 kg	1 000 kr.	1 000 kg	1 000 kr.	1 000 kg	1 000 kr.	1 000 kg	1 000 kr.	1 000 kg	1 000 kr.	
Britt. Indien ...	10 210	1 239	11 632	1 524	21 447	3 198	1 635	194	2 057	273	1 139
Frankrike	34 299	3 899	12 064	1 557	19 327	2 808	30 140	3 425	11 671	1 509	2 546
Argentina	8 328	989	15 543	1 949	12 387	1 817	6 932	823	13 805	1 732	1 289
Italien	—	—	—	—	2 986	422	—	—	—	—	2 986
Franska Västaf.	—	—	—	—	2 108	303	—	—	—	—	2 154
Palestina	98	13	—	—	1 046	163	—	—	—	—	309
Uruguay	—	—	57	8	1 039	161	—	—	—	—	—
Portugal	394	48	—	—	1 041	147	—	—	—	—	107
Britt. Malacka..	114	13	56	9	391	62	—	—	—	—	83
Danmark	509	59	881	114	302	44	9 840	1 159	5 737	745	1 510
Tyska riket	—	—	—	—	—	—	1 888	231	2 698	363	986
Storbritannien..	—	—	—	—	—	—	3 905	463	3 149	393	2 804
Belgien	—	—	—	—	—	—	24	3	1 056	139	176
Am. För. Stater	—	—	—	—	—	—	515	69	—	—	130
Nederländerna..	—	—	—	—	—	—	266	31	233	29	845
Kina	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	350
Nigeria	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	52
Nederl. Indien..	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Totalsumma	55 149	6 399	40 461	5 191	62 724	9 216	55 149	6 399	40 461	5 191	62 724
											9 216
											2 294 200
											2 848 000
											3 311 600
											2 248 600
											267 100
											205 300
											585 900
											2 631 100
											uppg. saknas
											317 000
											473 600
											238 200
											uppg. saknas

¹ Uppgifter över huvudleverantörsländer för jordnötskakor ha ej kunnat erhållas.

Sveriges införsel av kokoskakor. (St. nr 365: 1)												
L ä n d e r	U r s p r u n g s l a n d						I n k ö p s l a n d					
	1935		1936		1937		1935		1936		1937	
	1000 kg	1000 kr.	1000 kg	1000 kr.	1000 kg	1000 kr.	1000 kg	1000 kr.	1000 kg	1000 kr.	1000 kr.	
Filippinerna	20 783	2 219	15 423	1 662	13 300	1 811	—	—	—	—	781	109
Nederl. Indien . .	970	119	833	98	4 501	663	—	—	—	—	—	—
Britt. Malacka . .	463	52	2 190	236	2 722	379	—	—	—	—	—	—
Britt. Indien . . .	329	38	662	77	2 262	319	—	—	—	—	—	—
Kina	431	50	71	9	1 250	177	—	—	—	—	—	—
Mexico	1 681	177	3 652	407	1 088	147	—	—	—	—	—	—
Siam	171	21	250	31	435	62	—	—	—	—	—	—
Danmark	1 269	147	504	60	346	50	12 246	1 342	13 389	1 482	16 562	2 298
Am. För. Stater	—	—	735	78	93	12	2 540	263	4 186	454	492	64
Nederländerna . .	—	—	—	—	—	—	1 032	126	749	86	3 716	545
Tyska riket	—	—	—	—	—	—	5 747	622	2 829	311	3 636	481
Storbritannien . .	—	—	—	—	—	—	4 531	470	3 755	390	806	117
Totalsumma	26 189	2 836	25 128	2 752	26 393	3 667	26 189	2 836	25 128	2 752	26 393	3 667

Statistiska uppgifter över huvud-
leverantörländer ha icke kunnat er-
hållas.

Statistiska uppgifter över huvud-
leverantörsländer ha icke kunnat er-
hållas.

Sveriges införsel av motorbrännolja. (St. nr 441)														Huvudleverantörländer av nativ olja enl. N. F:s statistik				
L ä n d e r	U r s p r u n g s l a n d						I n k ö p s l a n d						(produktionsländer)					
	1935		1936		1937		1935		1936		1937		1935		1936		1937	
	1000 kg	1000 kr.	1000 kg	1000 kr.	1000 kg	1000 kr.	1000 kg	1000 kr.	1000 kg	1000 kr.	1000 kg	1000 kr.	1000 kg	1000 kr.	1000 kg	1000 kr.	1000 kg	1000 kr.
Am. För. Stater	101 785	4 614	89 949	3 821	206 599	10 503	82 710	3 723	124 085	5 483	224 034	11 696	Se tablå över Sveriges införsel av bensin (st. nr 439).					
Övr. Västind. öar	81 965	4 248	142 958	7 384	157 070	9 841	—	—	—	—	—	—						
Asiat. Sovjetun.	98 084	3 847	79 033	3 457	35 566	1 931	—	—	—	—	—	—						
Rumänien	102	3	7 583	276	40 619	1 525	100	3	7 291	263	32 848	1 243						
Iran	8 504	399	8 315	417	10 050	676	—	—	—	—	—	—						
Mexico	—	—	13 781	495	—	—	—	—	—	—	—	—						
Storbritannien	—	—	—	—	—	—	93 517	4 870	116 679	5 948	128 716	8 049						
Tyska riket	—	—	—	—	—	—	5 045	190	5 036	223	5 369	268						
Danmark	—	—	—	—	—	—	26 211	1 222	29 106	1 517	58 746	3 207						
Norge	—	—	—	—	—	—	2 426	95	21	3	199	15						
Europ. Sovjetun.	—	—	—	—	—	—	79 740	2 985	59 431	2 417	—	—						
Totalsumma	291 028	13 140	342 430	15 836	449 930	24 479	291 028	13 140	342 480	15 886	449 930	24 439						

Sveriges införsel av ljusa smörjolja. (St. nr 443)											
L ä n d e r	U r s p r u n g s l a n d						I n k ö p s l a n d				
	1935		1936		1937		1935		1936		1937
	1000 kg	1000 kr.	1000 kg	1000 kr.	1000 kg	1000 kr.	1000 kg	1000 kr.	1000 kg	1000 kr.	1000 kg
Am. För. Stater	22 542	5 695	19 594	5 074	28 831	7 850	7 318	2 409	6 998	2 396	12 904
Tyska riket.....	8 682	1 738	7 484	1 693	10 352	2 558	3 088	881	2 765	812	2 881
Danmark.....	3 585	1 150	5 225	1 596	4 694	1 731	18 463	4 052	16 328	3 609	15 452
Belgien.....	293	125	439	158	1 142	342	1 831	438	2 801	643	4 857
Storbritannien ..	1 292	399	766	312	866	315	8 988	1 906	7 112	1 730	10 690
Asiat. Sovjetun.	2 713	472	3 008	489	984	196	—	—	—	—	—
Polen.....	1 017	129	1 582	145	864	117	958	118	1 567	142	667
Norge.....	1 389	300	272	61	451	108	1 621	355	1 221	264	1 206
Övr. Västind. öar	746	140	484	112	508	100	—	—	—	—	—
Rumänien.....	29	5	197	28	309	53	81	—	—	—	—
Nederländerna ..	—	—	—	—	—	—	—	47	326	104	391
Totalsumma	42 463	10 250	39 151	9 716	49 307	13 481	42 463	10 250	39 151	9 716	49 307
											13 481

Huvudleverantörsländer av nativ
olja enl. N. F:s statistik.

(produktionsländer)

1935 1936 1937
1000 kg 1000 kg 1000 kg

Se tablå över Sveriges införsel av
bensin (st. nr 439).

Sveriges införsel av chilesalpeter: naturlig. (St. nr 636: 1)										Huvudleverantörland enl. N. F:s statistik			
L ä n d e r	U r s p r u n g s l a n d					I n k ö p s l a n d					(produktionsland) ¹		
	1935		1936		1937	1935		1936		1937	1935	1936	1937
	1000 kg	1000 kr.	1000 kg	1000 kr.	1000 kg	1000 kg	1000 kr.	1000 kg	1000 kr.	1000 kg	1000 kg	1000 kg	1000 kg
Chile.....	37 939	5 775	50 956	7 748	41 674	6 408	—	—	—	—	1 135 000	1 220 000	1 315 000
Tyska riket.....	—	—	—	—	—	—	31 881	4 852	36 391	5 527	—	—	—
Storbritannien ..	—	—	—	—	—	—	6 059	923	14 565	2 222	25 854	15 820	2 437
Totalsumma	37 939	5 775	50 956	7 748	41 674	6 408	37 939	5 775	50 956	7 748	41 674	6 408	—

¹ Uppgifterna avse så kallade industriär, vilka utlöpa den 30 juni.

¹ Uppgifterna avse så kallade industriår, vilka utlöpa den 30 juni.

Sveriges införsel av hudar: oberedda: av nötkreatur. (St. nr 648—650)													Huvudleverantörländer av hudar, av nötkreatur enl. N. F:s statistik
L ä n d e r	U r s p r u n g s l a n d						I n k ö p s l a n d						(exportländer)
	1935		1936		1937		1935		1936		1937		1937
	1000 kg	1000 kr.	1000 kg	1000 kr.	1000 kg	1000 kr.	1000 kg	1000 kr.	1000 kg ¹	1000 kr. ¹	1000 kg	1000 kr.	1000 kg
Argentina.....	8 791	8 286	8 553	8 638	7 929	10 257	8 656	8 156	7 613	7 681	7 744	10 065	137 238
Uruguay.....	1 848	1 744	1 624	1 772	1 567	2 149	1 417	1 297	1 430	1 546	1 353	1 842	23 541
Danmark.....	1 675	1 731	742	801	1 142	1 549	1 733	1 799	764	824	1 179	1 611	22 450
Britt. Indien....	497	564	448	590	918	1 390	417	447	7	7	514	718	15 638
Norge.....	1 436	1 404	896	989	960	1 273	1 438	1 406	882	973	960	1 273	14 194
Finland.....	346	404	226	249	669	923	347	405	225	239	666	920	53 117
Austr. Statsförb.	619	581	482	524	583	787	237	239	30	35	270	376	22 812
Frankrike.....	175	191	448	587	367	397	173	185	441	584	305	323	138 931
Brasilien.....	260	243	239	230	243	359	186	167	219	213	198	301	17 311
Cuba.....	3	3	32	43	253	325	.	.	32	43	131	165	21 420
Nederländerna..	70	59	209	170	267	226	167	174	143	115	464	487	138 931
Nya Zeeland....	172	148	149	159	160	187	7	5	27	33	45	55	17 311
Österrike.....	13	18	4	9	75	135	13	18	2	5	85	179	21 420
Storbritannien..	24	23	35	46	90	121	749	761	372	380	1 072	1 542	15 638
Tjeckoslovakien..	63	114	41	65	58	104	46	75	30	43	—	—	48 643
Nederl. Indien..	57	85	10	10	47	92	—	—	—	—	—	—	20 329
Britt. Sydafrika.	.	.	31	36	42	58	—	—	—	—	—	—	22 812
Belgien.....	44	38	83	64	39	43	287	294	260	269	116	141	138 931
Italien.....	145	193	8	25	—	—	114	121	3	9	1	3	17 311
Bolivia.....	.	.	41	64	.	.	—	—	—	—	—	—	21 420
Tyska riket.....	.	.	—	—	.	.	287	301	196	215	326	455	15 638
Canada.....	—	—	—	—	—	—	287	301	196	215	326	455	20 329
Totalsumma	16 463	16 124	14 522	15 354	15 546	20 640	16 463	16 124	12 002	13 346	15 546	20 640	uppg. saknas

¹ Endast st. nr 650.

Sveriges införsel av kautschuk, oarbetad. (St. nr 692)												Huvudleverantöränder av kautschuk enl. N. F:s statistik		
L ä n d e r	U r s p r u n g s l a n d						I n k ö p s l a n d						Uppgifterna avse verkställda skeppningar	
	1935		1936		1937		1935		1936		1937		1935	1937
	1000 kg	1000 kr.	1000 kg	1000 kr.	1000 kg	1000 kr.	1000 kg	1000 kr.	1000 kg	1000 kr.	1000 kg	1000 kr.	1000 kg	1000 kg
Britt. Malacka..	2 519	2 782	1 952	2 645	3 940	7 433	—	—	—	—	—	—	424 000	—
Britt. Indien....	1 587	1 740	1 814	2 471	1 407	2 616	—	—	—	—	—	—	55 000 ¹	478 000
Nederl. Indien...	657	743	706	991	1 112	1 957	—	—	—	—	—	—	287 000	71 000 ¹
Brasilien	116	115	125	170	184	360	—	—	—	—	—	—	—	439 000
Fr. Ostindien...	—	—	—	—	102	188	—	—	—	—	—	—	—	—
Am. För. Stater	18	46	9	25	25	75	22	57	9	25	23	71	—	—
Övr. Sydamerika	14	47	10	31	19	58	—	—	—	—	—	—	—	—
Storbritannien ..	—	—	—	—	—	—	3 660	4 124	3 233	4 460	4 825	9 260	359 000	—
Nederländerna ..	—	—	—	—	—	—	433	439	641	868	1 293	2 261	50 000 ¹	—
Tyska riket.....	—	—	—	—	—	—	731	790	616	836	440	801	315 000	—
Danmark.....	—	—	—	—	—	—	38	51	90	127	117	183	—	—
Norge.....	—	—	—	—	—	—	1	2	26	34	97	128	—	—
Frankrike.....	—	—	—	—	—	—	57	53	7	8	—	—	—	—
Totalsumma	4 942	5 515	4 659	6 399	6 800	12 717	4 942	5 515	4 659	6 399	6 800	12 717		

¹ Avser endast Ceylon.

¹ Avser endast Ceylon.

Sveriges införsel av fårull, okammad, otvättad (St. nr 894: 1)												
L ä n d e r	U r s p r u n g s l a n d						I n k ö p s l a n d					
	1935 ¹		1936		1937		1935 ¹		1936		1937	
	1000 kg	1000 kr.	1000 kg	1000 kr.	1000 kg	1000 kr.	1000 kg	1000 kr.	1000 kg	1000 kr.	1000 kg	1000 kr.
Austr. Statsförb.	1 841	4 034	1 255	3 512	1 364	4 309	837	1 924	440	1 267	401	1 291
Nya Zeeland....	738	1 357	782	1 564	851	2 249	127	227	37	73	130	358
Uruguay.....	434	782	684	1 299	760	2 097	313	561	392	709	450	1 257
Storbritannien ..	957	2 531	366	757	251	788	1 400	3 430	780	1 740	695	2 141
Britt. Sydafrika.	552	1 157	911	1 905	317	768	183	347	84	172	53	129
Argentina.....	568	1 087	226	355	339	660	184	394	77	112	109	237
Irland.....	105	216	150	312	139	358	101	210	141	293	128	328
Nederländerna..	45	94	18	44	72	212	1 609	2 924	2 014	4 371	1 888	4 978
Norra Irland....	3	5	1	3	19	70	—	—	—	—	—	—
Frankrike.....	45	126	12	26	21	69	66	169	—	—	16	47
Brasilien.....	16	34	23	50	12	40	—	—	—	—	—	—
Danmark.....	93	246	17	36	15	39	349	825	249	562	168	511
Belgien.....	59	201	—	—	11	38	214	717	13	24	45	130
Island.....	34	87	12	25	2	6	39	103	32	109	32	109
Schweiz.....	12	34	22	78	2	4	—	—	—	—	—	—
Chile.....	14	57	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Tyska riket....	—	—	—	—	—	—	129	294	187	466	77	227
Norge.....	—	—	—	—	—	—	31	63	13	22	19	47
Polen.....	—	—	—	—	—	—	—	—	39	89	—	—
Am. För. Stater	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Turkiet.....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kina.....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Britt. Indien....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Iran.....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Totalsumma	5 594	12 204	4 501	10 013	4 215	11 804	5 594	12 204	4 501	10 013	4 215	11 804

Huvudleverantörländer av fårull enl. N. F.'s statistik	(produktionsländer)		
	1935 1000 kg	1936 1000 kg	1937 1000 kg
Austr. Statsförb.	441 000	442 000	454 000
Nya Zeeland....	138 000	137 000	142 000
Uruguay.....	50 000	51 000	53 000
Storbritannien ..	49 000	49 000	49 000
Britt. Sydafrika.	114 000	123 000	104 000
Argentina.....	166 000	175 000	173 000
Irland.....	—	—	—
Nederländerna..	—	—	—
Norra Irland....	—	—	—
Frankrike.....	—	—	—
Brasilien.....	—	—	—
Danmark.....	—	—	—
Belgien.....	—	—	—
Island.....	—	—	—
Schweiz.....	—	—	—
Chile.....	—	—	—
Tyska riket....	—	—	—
Norge.....	—	—	—
Polen.....	—	—	—
Am. För. Stater	—	—	—
Turkiet.....	—	—	—
Kina.....	—	—	—
Britt. Indien....	—	—	—
Iran.....	—	—	—
Totalsumma	205 000	204 000	206 000
	19 000	22 000	25 000
	55 000	55 000	uppg. saknas
	45 000	45 000	»
	22 000	22 000	»

¹ Häri ingår även tvättad fårull.

¹ Häri ingår även tvättad fårull.

Huvudleverantörländer av fårull
enl. N. F:s statistik

(produktionsländer)

1935 1936 1937
1000 kg 1000 kg 1000 kg

441 000 442 000 454 000
138 000 137 000 142 000
50 000 51 000 53 000
49 000 49 000 49 000
114 000 123 000 104 000
166 000 175 000 173 000

205 000 204 000 206 000
19 000 22 000 25 000
55 000 55 000 uppg. saknas
45 000 45 000 »
22 000 22 000 »

Sveriges införsel av fårull, okammad, tvättad. (St. nr 894: 2)										Huvudleverantörländer av fårull enl. N. F:s statistik			
L ä n d e r	U r s p r u n g s l a n d					I n k ö p s l a n d					(produktionsländer)		
	1935		1936		1937		1935		1936		1937		
	1000 kg	1000 kr.	1000 kg	1000 kr.	1000 kg	1000 kr.	1000 kg	1000 kr.	1000 kg	1000 kr.	1000 kg	1000 kr.	
Austr. Statsförb.	Se uppgifter under stat. nr 894: 1.	673	2 045	797	2 826	Se uppgifter under stat. nr 894: 1.	489	1 384	576	1 937	Se tablå över Sveriges införsel av fårull okammad, otvättad (st. nr 894: 1).		
Storbritannien ..		839	2 578	730	2 758		1 132	3 354	942	3 595			
Nya Zeeland....		455	1 124	206	806		55	137	10	36			
Argentina.....		163	394	200	685		41	86	81	265			
Uruguay.....		73	219	133	493		8	18	55	172			
Britt. Sydafrika.		88	379	107	486		2	7	31	90			
Belgien.....		80	289	83	330		263	940	236	1 053			
Danmark.....		83	243	65	186		306	837	218	755			
Frankrike.....		43	133	51	158		45	131	49	169			
Chile.....		23	102	27	140		—	—	—	—			
Schweiz.....		17	85	14	59		53	224	75	277			
Nederländerna ..		28	75	6	18		151	496	86	349			
Island.....		22	56	.	.		—	—	—	—			
Tyska riket.....		—	—	—	—		60	157	101	368			
Totalsumma		2 637	7 824	2 502	9 184		2 637	7 824	2 502	9 184			

Sveriges införsel av bomull, okardad. (St. nr 901)												Huvudleverantörländer av bomull enl. N. F:s statistik						
L ä n d e r	U r s p r u n g s l a n d						I n k ö p s l a n d						(produktionsländer)					
	1935		1936		1937		1935		1936		1937		1935		1936		1937	
	1000 kg	1000 kr.	1000 kg	1000 kr.	1000 kg	1000 kr.	1000 kg	1000 kr.	1000 kg	1000 kr.	1000 kg	1000 kr.	1000 kg	1000 kr.	1000 kg	1000 kr.	1000 kg	1000 kr.
Am. För. Stater	24 365	29 565	28 568	34 099	27 506	34 681	19 247	23 419	22 218	26 441	21 792	27 372	2 306 600	2 688 300	4 105 200			
Egypten.....	2 342	3 031	2 170	3 005	3 189	4 544	1 733	2 257	1 697	2 333	2 364	3 340	383 500	409 200	494 700			
Brasilien.....	244	313	557	692	1 871	2 519	23	29	246	306	1 392	1 873	375 100	400 000	478 000			
Britt. Indien....	565	460	662	580	837	825	259	204	385	333	471	448	1 076 500	1 146 100	1 027 500			
Britt. Östafrika.	105	147	195	270	395	649	—	—	—	—	—	—	58 300	60 400	62 800			
Kina.....	40	41	82	87	76	82	—	—	—	—	—	—	—	—	—			
Belg. Kongo....	88	112	55	68	88	69	—	—	—	—	—	—	—	—	—			
Mexico	—	—	25	30	54	68	—	—	25	30	42	51	—	—	—			
Tyska riket....	—	—	—	—	—	—	4 923	5 935	6 092	7 334	6 177	7 894	—	—	—			
Nederländerna..	—	—	—	—	—	—	554	640	786	1 023	926	1 474	—	—	—			
Storbritannien..	—	—	—	—	—	—	629	776	775	943	654	807	—	—	—			
Schweiz.....	—	—	—	—	—	—	202	199	56	56	84	90	—	—	—			
Belgien.....	—	—	—	—	—	—	122	153	9	12	23	30	—	—	—			
Sovjetunionen ..	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	530 700	778 100	819 000			
Peru.....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	85 200	83 600	91 900			
Argentina.....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	81 000	31 200	61 000			
Turkiet.....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	52 200	62 500	60 000			
Totalsumma	27 753	33 677	32 330	38 850	34 051	43 487	27 753	33 677	32 330	38 850	34 051	43 487						

Sveriges införsel av hampa, ohäktad. (St. nr 904)										Huvudleverantörländer av hampa enl. N. F:s statistik			
L ä n d e r	U r s p r u n g s l a n d				I n k ö p s l a n d				(produktionsländer)				
	1935		1936		1937		1935		1936		1937		
	1000 kg	1000 kr.	1000 kg	1000 kr.	1000 kg	1000 kr.	1000 kg	1000 kr.	1000 kg	1000 kr.	1000 kg	1000 kr.	
Nederl. Indien...	1 618	552	1 467	751	2 038	1 091	—	—	—	—	—	—	
Britt. Östafrika	1 560	523	1 795	921	1 922	982	—	—	—	—	—	—	
Mexico.....	1 435	374	2 923	1 369	1 430	728	—	—	—	—	—	—	
Britt. Indien....	1 284	455	1 089	458	1 417	588	—	—	—	—	—	—	
Filippinerna....	759	235	1 183	528	885	406	—	—	—	—	—	—	
Jugoslavien....	190	144	175	162	358	276	84	68	73	64	303	222	
Italien.....	249	274	21	27	125	170	230	252	21	27	122	167	
Ungern.....	91	75	61	59	112	92	92	69	91	89	133	117	
Portug. Östafrika	232	70	122	60	147	74	—	—	—	—	—	—	
Kina.....	23	9	109	87	31	27	—	—	—	—	—	—	
Storbritannien...	—	—	—	—	—	—	5 115	1 759	4 491	2 137	4 489	2 157	
Am. För. Stater	—	—	—	—	—	—	1 217	314	3 235	1 580	2 003	1 045	
Nederländerna...	—	—	—	—	—	—	585	190	786	404	1 128	583	
Tyska riket....	—	—	—	—	—	—	83	36	110	77	31	22	
Rumänien.....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Sovjetunionen ...	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Korea.....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Totalsumma	7 516	2 745	9 001	4 457	8 579	4 500	7 516	2 745	9 001	4 457	8 579	4 500	
		</											

Sveriges införsel av koppar. (St. nr 1571)												Huvudleverantörländer av koppar enl. N. F:s statistik				
L ä n d e r	U r s p r u n g s l a n d						I n k ö p s l a n d						(produktionsländer)			
	1935		1936		1937		1935		1936		1937		1935		1937	
	1000 kg	1000 kr.	1000 kg	1000 kr.	1000 kg	1000 kr.	1000 kg	1000 kr.	1000 kg	1000 kr.	1000 kg	1000 kr.	1000 kg	1000 kr.	1000 kg	1000 kr.
Chile.....	10 183	6 577	13 164	10 217	22 095	23 902	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Am. För. Stater	18 315	11 904	21 861	16 631	19 996	19 886	26 666	17 225	34 653	26 547	39 844	41 277	379 000	245 000	396 000	830 000
Belgien.....	2 521	1 577	2 063	1 759	3 268	3 655	2 695	1 680	2 063	1 759	2 679	3 004	—	593 000	—	—
Britt. Sydafrika	—	—	178	132	1 340	1 484	—	—	—	—	—	—	146 000 ¹	145 000 ¹	212 000 ¹	—
Storbritannien...	318	222	478	399	612	717	446	317	3 302	2 598	2 578	2 819	—	—	—	—
Tyska riket....	78	64	160	138	139	172	4 290	2 977	340	280	578	719	—	—	—	—
Belg. Kongo....	407	256	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Britt. Nordam...	2 905	2 023	3 069	2 383	—	—	585	390	—	—	—	—	176 000 ²	173 000 ²	211 000 ²	—
Schweiz.....	—	—	—	—	—	—	—	—	41	32	1 192	1 319	—	—	—	—
Nederländerna...	—	—	—	—	—	—	46	34	371	291	348	452	—	—	—	—
Frankrike.....	—	—	—	—	—	—	—	—	203	151	153	131	—	—	—	—
Totalsumma	34 730	22 626	40 975	31 660	47 461	49 827	34 730	22 626	40 975	31 660	47 461	49 827				

¹ Avser Norra Rhodesia.

² Avser Canada.

¹ Avser Norra Rhodesia.² Avser Canada.

Sveriges införsel av bly. (St. nr 1572)											
L ä n d e r	U r s p r u n g s l a n d				I n k ö p s l a n d				H u v u d l e v e r a n t ö r l ä n d e r a v b l y enl. N. F:s statistik		
	1935		1936		1937		1936		1937		(produktionsländer)
	1000 kg	1000 kr.	1000 kg	1000 kr.	1000 kg	1000 kr.	1000 kg	1000 kr.	1000 kg	1000 kr.	
Mexico.....	12 981	3 177	15 444	5 244	16 961	8 330	—	—	181 000	210 000	224 000
Peru.....	—	—	—	4	994	456	—	—	—	—	—
Belgien.....	116	33	262	88	731	345	131	88	734	347	—
Storbritannien ..	337	106	360	140	452	227	1 248	369	1 589	725	—
Tyska riket.....	187	93	186	90	190	102	12 650	5 110	16 964	8 354	—
Spanien.....	1 003	268	812	261	151	69	952	254	—	—	—
Am. För. Stater	1 300	321	—	—	5	2	1 361	10	71	50	—
Britt. Nordam...	457	129	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Nederländerna...	—	—	—	—	—	—	—	—	237	109	—
Totalsumma	16 453	4 149	17 102	5 836	19 624	9 599	16 453	5 836	19 624	9 599	—

¹ Avser Canada.

Sveriges införsel av tenn. (St. nr 1573)														Huvudleverantörländer av tenn enl. N. F:s statistik		
L ä n d e r	Ursprungsland						Inköpsland						(produktionsländer)			
	1935		1936		1937		1935		1936		1937		1935	1936	1937	
	1000 kg	1000 kr.	1000 kg	1000 kr.	1000 kg	1000 kr.	1000 kg	1000 kr.	1000 kg	1000 kr.	1000 kg	1000 kr.	1000 kg	1000 kg	1000 kg	
Nederländerna . .	971	4 208	806	3 187	918	4 213	921	3 965	1 003	3 983	1 114	5 145	16 000	21 000	27 000	
Storbritannien . .	722	3 143	685	2 688	648	3 028	922	4 028	673	2 645	666	3 113	30 000	35 000	uppg.saknas	
Nederl. Indien . .	119	508	146	599	165	775	—	—	—	—	—	—	11 000	13 000	14 000	
Belgien	8	34	15	64	117	557	9	37	15	64	122	579	—	—	—	
Kina	77	333	39	162	31	142	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Britt. Malacka . .	—	—	9	34	18	89	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Norge	38	136	18	68	20	82	38	136	18	68	20	82	62 000	86 000	97 000	
Danmark	—	—	—	—	—	—	36	155	12	47	7	30	—	—	—	
Tyska riket	—	—	—	—	—	—	17	73	11	44	1	4	—	—	—	
Totalsumma	1 943	8 393	1 733	6 850	1 932	8 958	1 943	8 393	1 733	6 850	1 932	8 958				

27 000
uppg. saknas
14 000

21 000
35 000
13 000

86 000

97 000

Beräkning av anslagsbehov

för vissa befattningar i lönegraden A 30 inom utrikesförvaltningen för budgetåret 1939/40 (ordinarie stat).

Placering	Lön	Avdrag		Nettolön	Orts-tillägg	Utom-europeiskt tillägg	Chargé d'affaires-tillägg	Summa
		Tjänstepension	Familjepension					
Madrid (legationsråd)	13 500	420	411	12 669	10 000	—	—	22 669
Caracas (legationsråd och chargé d'affaires)	13 500	420	411	12 669	18 000	5 000	2 000	37 669
							Summa	60 338

Handelsattachéernas löneförmåner.

Budgetåret 1938/39.

P l a c e r i n g	Lön	Orts-tillägg	Dyrtids-tillägg	Kursförlust-ersättning	Summa
Madrid.....	9 000	10 000	2 400	—	21 400
Caracas.....	9 000	10 500	2 400	13 800	35 700
				Summa	57 100

Beräkning av anslagsbehov

för vissa befattningar i lönegraderna A 26 och A 21 inom utrikesförvaltningen för budgetåret 1939/40¹ (extra stat).

B e f a t t n i n g	Lön	Avdrag		Nettolön	Orts- tillägg	Utom- euro- peiskt tillägg	Chargé d'affaires- tillägg	Summa löneför- mån	Skriv- biträ- den	Vakt- mästare ¹	Kon- tors- kost- nads- ersätt- ning	Skriv- mate- rialier	Tele- fon och tele- gram	Sum- ma övriga utgif- ter	Total- kostnad
		Tjänst- pen- sion	Familj- pen- sion												
A 26 1:e legationssekreterare, chargé d'affaires, Cuba ..	11 010	303	306	10 401	13 000	5 000	2 000	30 401	6 000	2 000	4 000	2 000	800	14 800	45 201
A 26 vicekonsul, Nya Zeeland	11 010	303	306	10 401	12 000	5 000	—	27 401	6 000	—	3 500	1 500	500	11 500	38 901
A 21 2:e legationssekreterare, Rio de Janeiro	8 550	192	219	8 139	6 000	3 000	—	17 139	—	—	—	—	—	—	17 139
Summa														101 241	

¹ Beräkningarna gjorda under förutsättning att de icke-ordinarie befattningshavarnas avlöningsförmåner komma att regleras i anslutning till det nya avlöningsreglementet, d. v. s. att, såvitt angår befattningar å extra stat, högsta löneklassen i varje lönegrad kommer att motsvara den näst högsta för motsvarande ordinarie befattningshavare.

Beräkning av anslagsbehov

för befattningar i lönegraderna A 30 och A 21 inom utrikesdepartementets handelsavdelning för budgetåret 1939/40.

Ordinarie stat.

L ö n e g r a d	Lön	A v d r a g		Nettolön
		Tjänste- pension	Familje- pension	
A 30.....	13 500	420	411	12 669
A 21.....	9 030	213	234	8 583
			Summa	21 252

Extra stat.¹

L ö n e g r a d	Lön	A v d r a g		Nettolön
		Tjänste- pension	Familje- pension	
A 30.....	12 990	399	390	12 201
A 21.....	8 550	192	219	8 139
			Summa	20 340

¹ Beräkningarna gjorda under förutsättning att de icke-ordinarie befattningshavarnas avlöningsförmåner komma att regleras i anslutning till det nya avlöningsreglementet, d. v. s. att, såvitt angår befattningar å extra stat, högsta löneklassen i varje lönegrad kommer att motsvara den näst högsta för motsvarande ordinarie befattningshavare.

Förslag till kungörelse med allmänna bestämmelser för statens handelsstudiestipendier.

Härigenom förordnas som följer:

1 §.

Handelsstudiestipendier utdelas till personer som önska i främmande — företrädesvis transoceana — länder förvärva praktiska insikter i handelsyrket.

2 §.

Ansökan om handelsstudiestipendium skall ställas till Konungen och ingivas till kommerskollegium. Det åligger kommerskollegium att i tidningar, som kollegium bestämmer, minst en gång varje år härom låta införa tillkännagivande.

Ansökan skall innehålla uppgift å det land eller de länder där sökanden har för avsikt att bedriva praktiska handelsstudier samt vara åtföljd av åldersbevis och de handlingar i övrigt, som sökanden vill åberopa.

Sökande skall för att kunna ifrågakomma till erhållande av stipendium styrka sig hava genomgått antingen handelshögskola, handelsgymnasium eller tekniskt läroverk eller ock på annat sätt förskaffat sig motsvarande teoretiska förkunskaper.

3 §.

Kommerskollegium har att, i den omfattning kollegium finner påkallat, över inkommen ansökan inhämta yttranden från organisationer inom näringslivet eller andra sakkunniga samt därefter så snart ske kan till Kungl. Maj:t med eget yttrande överlämna ansökningshandlingarna. Vid avgivande av sagda yttrande skall kommerskollegium taga hänsyn till, förutom de sökandes teoretiska kunskaper, jämväl deras redan förvärvade praktiska insikter i handelsyrket.

4 §.

Stipendiat åligger att inom tid, som vid stipendiets tilldelande bestämmes, inställa sig i det land som blivit bestämt, och därstädes för det med stipendiet avsedda syftet uppehålla sig under en tid av minst ett år, därvid han bör taga anställning å handelskontor, med skyldighet för stipendiaten att under hela sagda tid hålla såväl kommerskollegium som vederbörande svenska beskickning eller konsulat underrättade om sin adress.

5 §.

Stipendiat skall stå under kontroll av vederbörande svenska beskickning eller konsulat, som har att till kommerskollegium dels framställa de anmärkningar i avseende å stipendiats verksamhet och uppförande i övrigt, var- till kan finnas anledning, dels ock efter utgången av stipendieåret insända rapport, huru stipendiaten i sådan egenskap förhållit sig.

6 §.

Stipendiat äger hos kommerskollegium före stipendieårets början lyfta den på första månaden belöpande tolvtedelen av stipendiet samt hos veder- börande svenska beskickning eller konsulat efter ingången av varje av de övriga elva månaderna ytterligare en tolvtedel därav.

7 §.

Kommerskollegium äger, därest i visst fall särskilda omständigheter fin- nas därtill föranleda, medgiva förändring av tiden för stipendiats inställelse och uppehåll å verksamhetsområdet samt undantag från den i 6 § stadgade ordning för stipendiums utbetalande, ävensom meddela de ytterligare före- skrifter rörande stipendiats åligganden som prövas erforderliga för vinnande av det med stipendiet avsedda ändamålet.

Denna kungörelse skall träda i kraft den _____, från och med vilken dag kungörelsen den 26 september 1921 (nr 636) med allmänna bestämmelser för statens exportstipendier och handelsstudiestipendier skall upphöra att gälla.

Förslag till förordning angående statsgaranti för exportkredit.

Härigenom förordnas som följer:

1 §.

Till befrämjande av svensk export må statsgaranti beviljas för exportkredit på sätt här nedan närmare stadgas.

2 §.

Prövning och avgörande av fråga om statsgaranti för exportkredit ankommer på en av Kungl. Maj:t utsedd nämnd (*exportkreditnämnden*).

Instruktion för exportkreditnämnden utfärdas av Kungl. Maj:t.

3 §.

1. Statsgaranti för exportkredit må beviljas svensk exportör eller svensk bank eller annan svensk kreditgivare för kredit, som lämnas vid försäljning till utlandet av inhemska alster av industri, jordbruk eller fiske.

2. Statsgaranti må ock i särskilda fall kunna beviljas för entreprenad-arbeten, som utföras i utlandet, i förening med industrileveranser ävensom för till utlandet levererade alster av svensk teknisk konsulterande verksamhet, särskilt då dylik verksamhet kan bli av betydelse för svensk export.

4 §.

Statsgarantin må högst avse, att ett belopp uppgående till 75 procent eller, i fråga om alster av jordbruk eller fiske, eller beträffande gatsten eller kantsten, 85 procent av den lämnade krediten kommer att inflyta, eller ock att, där slutlig förlust å försäljningen uppstår, av sådan förlust ej mer än 25 procent eller, i fråga om alster av jordbruk eller fiske, eller beträffande gatsten eller kantsten, 15 procent skall drabba exportören eller kreditgivaren.

5 §.

Sammanlagda beloppet av gällande exportkreditgarantier, däri inberäknat vad staten — utan att återbetalning ägt rum — kan hava fått utgiva på grund av beviljad garanti, må ej överstiga sextio miljoner kronor.

6 §.

Statsgaranti för exportkredit må beviljas allenast den, som gjort sig känd för redbarhet och i övrigt besitter för ifrågavarande förmåns åtnjutande erforderliga förutsättningar.

7 §.

Statsgarantin, vars närmare omfattning i de särskilda fallen bestämmes av exportkreditnämnden, må icke avse utebliven betalning av annan anledning än köparens insolvens eller sådana statliga åtgärder utomlands som allmänt moratorium, valutaspärr och dylikt.

8 §.

För beviljad exportkreditgaranti skall den som erhåller garantin erlægga en premie, avpassad med hänsyn till olika inverkande omständigheter, såsom kredittidens längd, förhållandena i importlandet, andra förefintliga riskmoment och varans art. Premien skall så beräknas, att den innefattar bidrag till täckande av administrationskostnaderna för exportkreditnämnden.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1939; skolande i det i 5 § angivna beloppet av sextio miljoner kronor inräknas vad staten — utan att återbetalning ägt rum — kan hava fått utgiva på grund av förskott som lämnats eller garanti som beviljats enligt äldre bestämmelser i ämnet.

P. M. beträffande norsk statlig exportkreditgaranti.

(Upprättad inom Exportkreditnämnden).

Statsgaranti vid försäljning av norska varor på kredit till utlandet infördes år 1922 och gällde därvid sill och fiskprodukter till Ryssland. Bemyndigandet att lämna dylik garanti förnyades åren 1923, 1924, 1927 och 1928 till varierande årsbelopp. Garantin begränsades till maximum 75 % av leveransens fakturavärde med tillägg för diskonto och stämpel, vilken bestämmelse bibehållits oförändrad. Senare har dock gjorts ett tillägg av innehåll att staten i vissa fall kan förbehålla sig växelrättslig regress på säljaren för högst en femtedel av garantibeloppet. Åren 1929—1932 utsträcktes garantin att gälla även andra norska varor än sill och fisk, men avsåg alltjämt endast leveranser till Ryssland. År 1933 infördes en ny utvidgning, i det att inom ett till 20 milj. kronor maximerat garantibelopp 2·5 milj. kronor finge disponeras för kreditförsäljning av fisk och fiskprodukter även till andra länder än Ryssland. Följande år skedde en väsentlig ändring. Statsgaranti kan sedan dess ifrågakomma vid kreditförsäljning till utlandet av varor och andra »leveringer», som med hänsyn till värdet äro av övervägande norskt ursprung. Med »leveringer» avsåg man närmast befraktningsavtal av norskt tonnage, men sådan garantigivning har ej ifrågakommit. Statsgarantin begränsades 1934 till 30 milj. kronor men har under följande år maximerats till 40 milj. kronor, inom vilket belopp 5 milj. kronor reserverats för sill och andra fiskvaror.

Den för norsk exportkreditgaranti grundläggande tanken har varit att lämna vederbörande exportör hjälp att anskaffa för kreditgivning i samband med export erforderligt kapital, men däremot icke att från exportören på staten överflytta en kommersiell kreditrisk. Denna princip har kommit till uttryck i följande stadganden:

1. Statens garanti gäller endast till förmån för en norsk bank, som diskonterar en statsgaranterad växel.

2. Krediten skall säkerställas av växel eller växlar, försedda med garanti av främmande stat, statsbank eller annan av handelsdepartementet godkänd fordran på en främmande stat eller statsbank.

Exportkreditgaranti hade vid utgången av år 1937 förekommit i samband med följande leveranser:

Land	Varuslag	Fob värde Kr.	Garanti- belopp Kr.
Ryssland (1922—1936) ..	Salt sill och fisk, aluminium, stål, fartyg, legeringar m. m.	139 166 335·24	104 134 262·15
Tyskland (1934—1937) ..	Förskott till Statsbanornas Ferskfiskkontor	(okänt)	710 000—
	Förskott över clearing	6 598 290—	4 894 443·45
	Valolja	78 582 622·89	58 936 966·59
Island (1934, 1935, 1937)	Maskiner och fartyg	468 208—	303 104·75
Grekland (1934—1937) ..	Tran, konserver, salt fisk, skidor	798 871·12	622 109·80
Turkiet (1937)	Papper och cellulosa	211 940·50	164 322·73
Brasilien (1934—1936)....	Klippfisk	897 365·20	623 533·77
Summa	—	226 723 632·95	170 388 743·24

Utom i fall som ovan nämnts har statsgaranti ifrågakommit beträffande infrusna fordringar i Italien och Spanien. I båda fallen har garantigivningen varit av extraordinär natur och har grundat sig på särskild lagstiftning vid sidan om lagen angående statsgaranti vid försäljning av norska varor på kredit till utlandet. Särskilda medel hade i dessa fall ställts till förfogande.

I fråga om infrusna fordringar i Italien lämnades enligt beslut den 12 mars 1936 90 % garanti för beloppet omräknat från lire till kronor enligt den 18 november 1935 gällande kurs med tillägg för diskonto och ränta. Garantin avsåg även kursrisk. Någon regressrätt å exportören förbehölls ej. Ej heller debiterades någon premie för garantin. Dessa för exportörerna mycket fördelaktiga bestämmelser motiverades med hänsyn till de i detta fall föreliggande särskilda omständigheterna. Garantin tillämpades på så sätt att densamma anknöts till en av exportören utställd egen växel å garantibeloppet, vilken växel diskonterades av Norges Bank.

Garanti för fordringar i Spanien avsåg dels i mars 1936 infrusna fordringar och dels därefter t. o. m. den 14 sept. 1936 uppkomna fordringar, men endast i den mån fordringarna härrörde från leveranser av klippfisk och rom. Garantin begränsades till 75 %, men avsåg även valutakursrisken mellan pesetas och kronor. Premie för garantin skulle erläggas.

I fråga om båda dessa garantier avseende infrusna fordringar hade någon garantigivning under den ordinarie garantilagen icke kunnat ifrågakomma vid tidpunkten för leveransernas fullgörande. Exportören hade alltså icke till någon del haft sig själv att skylla för den iråkade situationen därigenom att han ej utnyttjat en möjlighet att erhålla viss täckning mot förlust.

Beträffande den praktiska handläggningen av garantigivningen kan följande nämnas.

Erhållandet av garanti i fråga om clearingfordringar förutsätter, att exportören, i regel inom 30 dagar efter det försäljningsbeloppet i överensstämmelse med gällande clearingavtal inbetalats å Norges Banks clearingkonto hos vederbörande nationalbank, till exportkreditkommissionen insänder:

1. Fakturakopia.
2. Meddelande från Norges Bank om beloppets inbetalning å clearingkontot.
3. Exportörens egen växel betalbar till den i ansökan angivna norska bankförbindelsen, lydande på 75 % av clearingbeloppet — i fråga om Grekland omräknat från £ st. till kronor — med tillägg av stämpelavgift och officiellt diskonto, förfallande till betalning 6 månader efter inbetalningen i vederbörande nationalbank.
4. Förklaring från exportören, att han å exportkreditkommissionen transporterar hela clearingfordringen såsom säkerhet för garantin, vilken förklaring skall vara försedd med godkännande av såväl bankförbindelsen som Norges Bank.
5. Förklaring från exportören, att han medger regressrätt från staten på grund av förlust till följd av kursförlust.
6. Förbindelse från exportören och dennes bankförbindelse att, om exportkreditkommissionen så önskar, uppträda såsom fordringshavare gentemot den utländska nationalbanken.
7. Förbindelse från exportören att på anmodan av exportkreditkommissionen förnya sin egen växel två gånger, vardera på 6 månader, varvid till växelbeloppet skall läggas dels diskonto efter $\frac{1}{2}$ % utöver det officiella diskontot, dels stämpelavgift och dels garantiprovision.

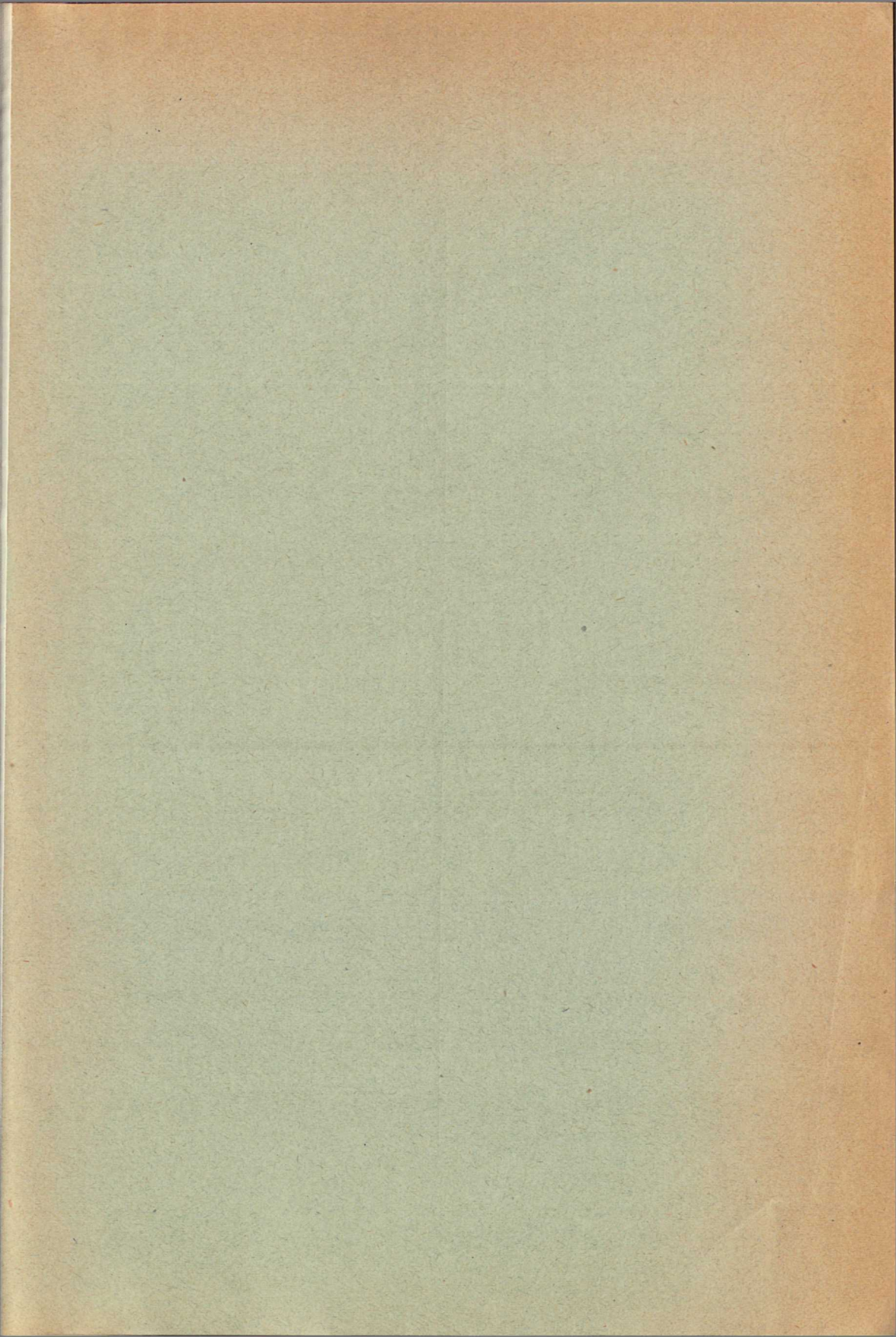
Sedan dessa handlingar inkommit, utfärdas garanti. Garantigivning sker på så sätt, att finansdepartementet årligen till Norges Bank utfärdar en förklaring om att departementet i enlighet med årets stortingsbeslut ansvarar för infriandet av stats-

garanterade fordringar, varefter exportkreditkommissionen i de speciella fallen i skrivelse till den finansierande banken intygar, att ifrågavarande växel ingår under stortingets garantibeslut av den och den dagen och finansdepartementets garantiförklaring gentemot Norges Bank av den och den dagen.

Premien utgör 1 % för varje påbörjad 6-månadersperiod, dock högst 3 %. Den innehålles för kommissionens räkning, då växeln första gången diskonteras. Vid omsättning inlägges den i växelbeloppet och innehålles för kommissionens räkning.

Avräkning göres, så snart clearingfordringen utbetalts till kommissionen. Därest kommissionen blivit nödsakad att efter 18 månader inlösa den statsgaranterade växeln, debiteras vid avräkningen ränta å utlägget efter $1\frac{1}{2}$ % utöver det officiella diskontot, dock lägst $4\frac{1}{2}$ %.

Regress på exportören upprätthålles i fråga om clearingfordringar endast då fordringen ej är i norsk valuta (£ st. i fråga om Grekland) och är därvid begränsad till 20 % av det garanterade beloppet, varför den effektiva garantin för exportörens del utgör 60 % av fordringsbeloppet.



Statens offentliga utredningar 1938

Systematisk förteckning

(Siffrorna inom klammer beteckna utredningarnas nummer i den kronologiska förteckningen.)

Allmän lagstiftning Rättsskipning. Fångvård.

Riktlinjer för en lagstiftning om ägareförbehåll och avbetalningsköp. [11]
Betänkande med förslag till lotteriförordning m. m. [17]
Betänkande med förslag till lag om frivillig pensionering av i enskild tjänst anställda m. m. [18]
Betänkande med förslag till reformerad hyreslagstiftning. [22]
Betänkande med förslag till lag om villkorlig frigivning m. m. [25]
Betänkande med förslag till trafikförsäkringslag jämte därmed sammanhängande författningar. [27]
Betänkande med förslag rörande djurskyddslagstiftning. [36]

Statsförfattning. Allmän statsförvaltning.

Kommunalförvaltning.

Statens och kommunernas finansväsen.

Undersökning av taxeringsutfallet beträffande jordbruksfastighet å landsbygden enligt beredningsnämndernas förslag vid 1938 års allmänna fastighetstaxering. [12]
1936 års uppborðskommitté. Betänkande med förslag till omorganisation av uppborðsväsendet och folkbokföringen m. m. Del 2. Folkbokföringen. [41]

Politi.

Betänkande ang. omorganisation av polisskolan i Stockholm m. m. [1]

Nationalekonomi och socialpolitik.

Betänkande i näringsfrågan. [6]
Betänkande ang. barnbeklådnadsbidrag m. m. [7]
Betänkande ang. förvärvsarbete hos kvinnors rättsliga ställning vid äktenskap och barnsörd. [13]
Betänkande ang. »landsbygdens avfolkning». [15]
Yttrande med sociala synpunkter på befolkningsfrågan. [19]
Betänkande ang. barnkrubbor och sommarkolonier m. m. [20]
Arbetslöshetsräkningen den 31 augusti 1937. Del 1. [21]
Betänkande med vissa demografiska utredningar. [24]
Betänkande med utredning och förslag rörande statsbidrag till anordnande av bostäder åt äldre och ånkor i s. k. pensionärshem. [40]

Hälsö- och sjukvård.

Allmänt näringsväsen.

Fast egendom. Jordbruk med binärningar.

Betänkande med utredning och förslag rörande produktions- och avsättningsförhållandena inom trädgårdsnäringen. [5]
Den statliga egnahemsverksamheten. [34]
Betänkande med förslag till ändringar i arrendelagstiftningen. [38]

Vattenväsen. Skogsbruk. Bergsbruk.

Industri.

Byggnadsindustrin i Sverige. 1. Allmän översikt, yttranden och förslag. [10] 2. Arbetsgivares och löntagares inkomster. [3] 3. Arbetslöshetens omfattning och växlingar. [4]
Betänkande jämte lagförslag ang. lärlingsutbildningen inom hantverket och den mindre industrien. [30]
Normalbestämmelser för järnkonstruktioner till byggnadsverk (järnbestämmelser). [37]

Handel och sjöfart.

Betänkande med utredning och förslag ang. åtgärder till den svenska exportnäringens främjande. [42]

Kommunikationsväsen.

Betänkande med förslag till lag om enskilda vägar m. m. [23]
1936 års järnvägskommitté. Betänkande rörande åtgärder för enhetliggörande av det svenska järnvägsnätet. [28]
Försöksutredning beträffande omfattningen av yrkesmässig godstrafik med automobil eller släpvagn under år 1937. [31]
Betänkande med förslag till statliga åtgärder för stödjande av privatflygningens utveckling i Sverige. [39]

Bank-, kredit- och penningväsen.

Försäkringsväsen.

Kyrkoväsen. Undervisningsväsen.

Andlig odling i övrigt.

Förslag till revision av den svenska kyrkohandboken. [2]
1936 års yrkesskolsakkunniga. Betänkande med förslag rörande, omorganisation av vissa delar av tekniska skolan i Stockholm. [8]
Betänkande och förslag ang. skolöverstyrelsens organisation. [14]
Betänkande och förslag ang. verksamheten vid kungl. dramatiska teatern, dess förvaltning och ledning. [16]
Betänkande med utredning och förslag ang. centrala verkstadsskolor m. m. [26]
Betänkande med utredning och förslag ang. intagning av elever i första klassen av de allmänna läroverken och med dem jämförliga läroanstalter. [29]
Betänkande med utredning och förslag ang. begynnelse-språket i realskolan. [32]
Betänkande och förslag rörande den andliga vården inom försvarsväsendet. [33]
Betänkande och förslag ang. utsträckning av den årliga lästiden vid folkskolan m. m. [35]

Försvarsväsen.

Utlåtande rörande flottans fartygstyper m. m. [9]

Utrikes ärenden. Internationell rätt.